

KONTROLLUTVALGET I FRÆNA KOMMUNE

Fræna, 7.juni 2016

Til medlemmene i kontrollutvalget

MØTEINNKALLING

MØTE NR.: 3/16

TID: 14.06.2016 kl. 12:00

STED: Møterom «Beøy» servicekontoret 1.etg., Fræna kommunehus

SAKSLISTE:

UTV. SAKSNR. TITTEL

PS 15/16	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 12.APRIL 2016
PS 16/16	REFERAT OG ORIENTERINGER
PS 17/16	FRÆNA KOMMUNE – ØKONOMIRAPPORT 1.TERTIAL 2016
PS 18/16	FORVALTNINGSREVISJON AV BARNEHAGESEKTOREN – DRIFT OG ØKONOMI
PS 19/16	UTKAST TIL OVERORDNA PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2016-2019
PS 20/16	UTKAST TIL OVERORDNA PLAN FOR SELSKAPSKONTROLL 2016-2019
PS 21/16	OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORTEN
«SAMHANDLINGSREFORMEN I FRÆNA KOMMUNE»
PS 22/16	OPPFØLGINGSLISTE

Dersom det er saker kontrollutvalget ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet eller i senere møter, kan dette gjøres under **Eventuelt**.

Eventuelle forfall meldes på tlf. 71 11 14 52, evt. mob 99160260.

E-post: sveinung.talberg@molde.kommune.no

Innkallinga går som melding til varamedlem som blir innkalt etter behov.

Ingvar Hals (s)
leder

Sveinung Talberg
rådgiver

Kopi:

Ordfører

Rådmann

Kommunerevisjonsdistrikt 2 M & R

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/03
Arkiv: 033
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 07.06.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utval	Møtedato
PS 15/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 12.APRIL 2016

Sekretariatets innstilling

Protokollen fra møte 12.april 2016 godkjennes.

Saksopplysninger

Vedlagt følger protokollen fra forrige møte. Protokollen er tidligere utsendt. Det er ikke kommet merknader til protokollen.

Sveinung talberg
rådgiver

KONTROLLUTVALGET I FRÆNA KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Møte nr: 2/16
Møtedato: 12.04.2016
Tid: kl. 12.00 – kl. 15.00
Møtested: Møterommet til Servicekontoret 1.etg., Fræna kommunehus
Sak nr: 09/16 – 14/16
Møteleder: Ingvar Hals, leder (H)
Møtende medlemmer: Ann Helen Dalheim (Uavh., sak 09/16, 10/16 og 13/16)
Leif Johan Lothe (Ap)
Inge Kvalsnes (Krf)
Forfall: Lisbeth Valle, nestleder (Sp)
Ikke møtt: Ingen
Møtende vara: Stig Arild Lillevik (Frp, sak 11/16 og 12/16)
Bente Linda Flatmo
Fra sekretariatet: Sveinung Talberg, rådgiver
Fra revisjonen: June B. Fostervold, regnskapsrevisor
Sigmund Harneshaug, distriktsrevisor
Av øvrige møtte: Anders Skipenes, rådmann (sak 11/16-13/16)
Ole Rødal, økonomisjef (sak 11/16-13/16)
Borghild Lie Hjellnes, personalsjef (sak 11/16-13/16)

Lederen ønsket velkommen og ledet møtet.

Det framkom ingen merknader til innkalling og sakliste.
Innkalling og sakliste ble godkjent.

TIL BEHANDLING:

UTV. SAKSNR. TITTEL

PS 09/16	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 11.FEBRUAR 2016
PS 10/16	REFERAT OG ORIENTERINGER
PS 11/16	FRÆNA KOMMUNE – ÅRSREGNSKAP FOR 2015
PS 12/16	FORVALTNINGSREVISJON AV BARNEHAGESEKTØREN-DRIFT OG ØKONOMI
PS 13/16	OPPFØLGINGSLISTE
PS 14/16	EVENTUELT

PS 09/16	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 11.FEBRUAR 2016
-----------------	--

Kontrollutvalgets vedtak

Protokollen fra møte 11.februar 2016 godkjennes.

Kontrollutvalgets behandling

Leder orienterte.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretærens innstilling. (5 voterende)

PS 10/16	REFERAT OG ORIENTERINGER
-----------------	---------------------------------

Kontrollutvalgets vedtak

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Kontrollutvalgets behandling

Referatsaker:

RS 04/16 **Kommunal beredskapsplikt – Revisjon av ROS-analyse og beredskapsplan for Fræna kommune-** saksprotokoll Fræna kommunestyre 01.02.2016, sak 27/2016 (vedlagt). Saken sto på oppfølgingslisten til kontrollutvalget til og med møtet 7.12.2015. Der orienterte administrasjonen om at saken kom opp politisk i 2016.

Orienteringssaker:

OS 06/16 **Årsrapport og regnskap 2015 – Skatteoppkreveren i Fræna kommune** (vedlagt)

OS 07/16 **Kontrollrapport 2015 vedrørende skatteoppkreverfunksjonen i Fræna kommune**
- Brev fra Skatteetaten, Skatt Midt-Norge, datert 15.02.2016 (vedlagt)

OS 08/16 **Kommunereformen – valg av kontrollutvalgssekretariat og revisor**
- Felles anbefaling fra FKT og NKRF om valg av kontrollutvalgssekretariat og revisor i tilknytning til gjennomføring av ev. kommunesammenslåing (vedlagt)

OS 09/16 **NOU 2016:4, Forslag til ny lov om kommuner og fylkeskommuner**
- Kommunelovutvalget la 10.mars frem forslag til ny kommunelov. Forslaget skal ut på høring. Vedlagt ligger del 7 av lovforslaget som omhandler Egenkontroll og kommunestyret, kontrollutvalget og revisjonen sine oppgaver og ansvar.

OS 10/16 **Rapport om kommunestyrets overordnede tilsynsansvar**
Revisjons- og rådgivningsselskapet Price waterhouse Coopers (PwC) har på oppdrag frå KS undersøkt 9 kommuner og hvordan kommunestyrene i disse utøver sitt overordnede tilsynsansvar. Det anbefales at mange kommunestyrer bør ta et mer aktivt grep om sitt tilsyn- og kontrollansvar. God utøvelse av tilsyn og kontroll øker innbyggernes tillit, gir grunnlag for læring og forbedring samt mindre grunnlag for statlig tilsyn og kontroll. (Vedlagt uttalelse og sammendrag)

OS 11/16 **Årsmelding og rekneskap 2015 – Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR)**

(Vedlagt)

Sekretæren redegjorde for orienteringssakene.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretærens innstilling. (5 voterende)

PS 11/16	FRÆNA KOMMUNE – ÅRSREGNSKAP FOR 2015
----------	--------------------------------------

Kontrollutvalgets uttalelse

Kontrollutvalget har i møte 12.04.2016 i sak 11/16 behandlet Fræna kommunes årsregnskap for 2015.

Grunnlaget for behandlingen har vært årsrapport 2015 som består av regnskap og rådmannens årsmelding. Videre revisors beretning og revisors notat til kontrollutvalget.

Årsregnskapet, som består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noter er avlagt av rådmannen og økonomisjef. Årsregnskapet presenteres som en del av årsrapport 2015.

Fræna kommunes driftsregnskap for 2015 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 15 441 893 etter inndekking av tidligere års regnskapsmessige merforbruk på kr 11 200 000. Kr 544 280 000 er fordelt til drift. Kommunen har med det dekt inn alt tidligere regnskapsmessig merforbruk. Netto driftsresultat er kr 32 400 000 og utgjør 4,35 % av driftsinntektene.

Netto driftsresultat bør ifølge Teknisk beregningsutvalg (TBU) minst utgjøre 1,75 %.

Årsaken til mindreforbruket tilskrives betydelig bedre resultat i enhetene, lavere pensjonskostnader og større statlig tilskudd vedrørende ressurskrevende brukere.

Kontrollutvalget har påsett at kommuneregnskapet er revidert på en betryggende måte. Etter revisjonens mening er årsregnskapet, avgitt i samsvar med lov og forskrifter.

Etter utvalgets gjennomgang av årsmelding og regnskap, samt revisors beretning, mener kontrollutvalget at årsregnskapet for 2015 gir et forsvarlig uttrykk for resultatet av Fræna kommunes virksomhet og for kommunen sin økonomiske stilling pr. 31.12.2015.

Ut over dette, og det som fremgår av saksframlegget til kontrollutvalget og revisjonsberetningen, har kontrollutvalget ikke merknader til Fræna kommunes regnskap for 2015.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner årsregnskapet for Fræna kommune for 2015 slik det er avlagt.

Kontrollutvalgets behandling

Økonomisjef Ole Rødal orienterte om årsmeldingen og regnskapet som for 2015 er presentert samlet i ett dokument, heretter kalt årsrapport. Videre redegjorde økonomisjefen, supplert av rådmann Anders Skipenes, for regnskapsresultatet og den økonomiske situasjonen for kommunen.

Kontrollutvalget var opptatt av det store avviket mellom prognose pr. 31.8.2015 og endelig resultat. Administrasjonen svarte at det arbeides med bedre prognoser i tertialrapportene.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretariatets innstilling.
(5 voterende)

PS 12/16	FORVALTNINGSREVISJON BARNEHAGESEKTOREN – DRIFT OG ØKONOMI
-----------------	--

Kontrollutvalgets vedtak

1. Kontrollutvalget tar rådmannen sin redegjørelse i brev av 15.03.2016 til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunerevisjonen foreta undersøkelser av om de tiltak som går frem av brev fra rådmannen 15.03.2016 er iverksatt slik de er beskrevet.
3. Kontrollutvalget orienterer kommunestyret om de konklusjoner kommunerevisjonen kommer med etter sine undersøkelser og om det fortsatt er grunnlag for et forvaltningsrevisjonsprosjekt også med bakgrunn i analyse av risiko og vesentlighet i arbeidet med overordnet plan for forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalgets behandling

Rådmannen redegjorde for de tiltak som er beskrevet i brev av 15.03.2016 for å lukke de avvik som medførte merforbruk på barnehageområdet.

Distriktsrevisor redegjorde for de kontroller de kan foreta for å sikre at interne rutiner fungerer som beskrevet.

Kontrollutvalget avventer revisjonen sin rapport før de rapporterer tilbake til kommunestyret.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med forslag til vedtak fremsatt i møte av sekretær. (5 voterende)

PS 13/16	OPPFØLGINGSLISTE
-----------------	-------------------------

Kontrollutvalgets vedtak

Følgende saker ble behandlet og de som er merket føres opp på oppfølgingslisten:

Etiske retningslinjer

Etiske retningslinjer skal være en rettleder for å handle godt og forsvarlig i ulike situasjoner. Kommunens etiske retningslinjer skal være et uttrykk for den etiske standard som skal gjelde for ansatte og folkevalgte i kommunen. Alle plikter å holde seg til lover, forskrifter og reglement som har betydning for kommunens virksomhet og å holde seg lojalt til de vedtak som er fattet. Kontrollutvalget har i møte 21.10.2013 fått orientering om kommunens arbeide med å lage nye etiske retningslinjer som administrasjonen ønsker at kontrollutvalget skal komme med innspill til. Når utkast til nye etiske retningslinjer foreligger, vil de bli oversendt

til kontrollutvalget for uttale. Kontrollutvalget har gitt høringsuttale og vil følge saken videre til retningslinjene er behandlet politisk. Saken videreføres fra oppfølgingslisten for 2013 og 2014 til 2015. I kontrollutvalget sitt møte 7.12.2015 orienterte kommunalsjef Arild Kjersem at saken vil være klar for politisk behandling 1.halvår 2016. Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre.

I kontrollutvalget sitt møte 12.4.2016 orienterte rådmannen om forslag til etisk reglement som skal til politisk behandling i administrasjonsutvalget 19.4.2016 og videre til kommunestyret. Forslaget var vedlagt saken til kontrollutvalget.

Lederen i kontrollutvalget var opptatt av hvordan etikken skal gjøres kjent og formidles etter at det er vedtatt slik at det ikke blir «et reglement i en skuff».

Rådmannen svarte at han vil tydeliggjøre innholdet i organisasjonen ved at alle handlinger skal «tåle dagens lys».

Kontrollutvalget ønsker å følge denne saken videre etter at kommunestyret har vedtatt etiske retningslinjer med bakgrunn i at de er opptatt av implementering og praktisering og at reglement rundt dataverktøy, taushetsplikt og bruk av sosiale medier beskrives utenfor reglementet «etiske retningslinjer».

Innføring av et elektronisk kvalitetssystem i Fræna kommune

Det fremgår av Fræna kommunes Årsrapport for 2014 at kommunen har gått til anskaffelse av et elektronisk kvalitetssystem levert av Kommuneforlaget. Systemet inneholder bl.a. personhåndbok, kvalitetshåndbok, system for avvikshåndtering, lovsamling og HMS-håndbok etc. Kvalitetssystemet skal brukes av ansatte på alle nivå i organisasjonen og vil være en del av kommunens internkontrollsystem. Implementering av kvalitetssystemet vil være arbeids- og ressurskrevende i hele organisasjonen.

I kontrollutvalget sitt møte 29.04.15 ønsker utvalget i neste møte å få en orientering fra administrasjonen om arbeidet med innføringen av det elektroniske kvalitetssystemet og en statusrapport om hvor langt arbeidet med implementeringen er kommet.

I kontrollutvalget sitt møte 15.06.15 orienterte rådmannen. Det elektroniske kvalitetssystemet er innkjøpt og opplæring skjer nå på ledernivå. Kontrollutvalget ønsker i første halvår 2016 å få en orientering fra administrasjonen om det elektroniske kvalitetssystemet og en statusrapport om hvor langt arbeidet med implementeringen er kommet.

I kontrollutvalget sitt møte 12.04.2016 orienterte personalsjefen om innholdet i KF(Kommuneforlaget) sitt kvalitetssystemverktøy. Dette er et elektronisk verktøy som skal rulleres ut i hele organisasjonen. Opplæring og implementering er godt i gang. Dette gjelder innenfor delen som omhandler «Personalhåndboka». Verktøyet skal brukes og måles opp mot ledersamtalen som rådmannen har. Alle interne reglement og bestemmelser skal inn i systemet. Det ble stilt spørsmål til avviksmeldinger og håndteringen av dette. Dette er i dag manuelt og ikke en del av kvalitetssystemet.

Rådmannen håper systemet skal være en kilde til lærdom og forbedring.

Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre med orientering i senere møter.

Budsjettavvik på barnehageområdet

Økonomirapport for 2. tertial 2015 for Fræna kommune viser et stort budsjettavvik for **barnehageområdet** med et forventet negativt avvik i 2015 på 9,8 mill. kroner. Avviket skyldes flere faktorer som har oppstått både i 2014 og i 2015.

Kontrollutvalget ønsker en orientering fra kommunes administrasjon med nærmere redegjørelser for årsak til avvik, hvordan beregning av tilskudd til private barnehager fungerer og hvordan kommunen kan unngå slike avvik i fremtiden. Kontrollutvalget ble i møte den 7.12.2015 i OS 15/15 Økonomirapport pr. 31.10.2015 orientert av økonomisjef Ole Rødal. Der ble detaljårsakene til budsjettavvik på barnehageområdet orientert om og hvordan kommunen kan unngå slike avvik i fremtiden.

Kommunestyret behandlet økonomirapport for 2.tertial den 16.11.2015 i k/sak 75/2015.

I protokollen fra dette møtet er det i sakens pkt. 2 vedtatt at: «*Fræna kommunestyre ber kontrollutvalget gjennomføre ein forvaltningsrevisjon av barnehagesektoren, økonomi og drift*».

I PS 04/16 bestiller kontrollutvalget en forvaltningsrevisjon på området som forventes ferdig høsten 2016. Kontrollutvalget ønsker ikke noen orientering i førstkommende møte da det ble

orientert godt nok fra økonomisjefen 7.12.2015. Men utvalget kan bli løpende orientert om barnehageområdet gjennom tertialrapportene som blir fremlagt om utvalget ønsker det.

**Kontrollutvalget behandlet denne saken i egen sak PS 12/16 i møte 12.04.2016.
Saken står videre på oppfølgingslisten.**

Virksomhetsbesøk, evt. orientering fra en enhetsleder

I kontrollutvalgets møteplan er det satt av tid til besøk i en kommunal virksomhet. Alternativt kan en enhetsleder inviteres til å gi informasjon om sin enhet. Utvalgets medlemmer kan komme med forslag til hvilken kommunal virksomhet det kan være aktuelt å besøke eller få informasjon om. Saken var satt opp til drøfting i utvalgets møte 21.09.2015. Det ble da konkludert med at det sittende kontrollutvalget ville overlate til det nye kontrollutvalget å ta stilling til hvilken kommunal virksomhet det kan være aktuelt å besøke.

I kontrollutvalget sitt møte den 29.10.2015, sak 34/15 drøftet kontrollutvalget saken og ville ta stilling til hvilken kommunal virksomhet det kan være aktuelt å besøke i et senere møte. Saken må derfor tas opp igjen i begynnelsen av 2016.

11.02.2016:

Kontrollutvalget har et ønske om at en skal ta et besøk hos Torabu AS, som er et heleid kommunalt aksjeselskap. Dette avklares til neste møte i Kontrollutvalget slik at en kan foreta et besøk i neste eller påfølgende møte (12.april eller 14.juni).

12.04.2016:

Kontrollutvalget har avtalt besøk hos Torabu fra kl. 1000. Den 12.4.2016 var 3 medlemmer fra Kontrollutvalget (2 hadde meldt forfall uten vara) i tillegg til sekretariatet fikk en grundig orientering og omvisning fra daglig leder ved Torabu AS. Han satte pris på kontrollutvalgets interesse for virksomheten. Kontrollutvalget ble imponert over hva virksomheten hadde fått til. Daglig leder var opptatt av Fræna kommune sitt eierskap og en aktiv holdning i form av beskrivelser i eierskapsmeldingen. Kontrollutvalget tar opplysningen til orientering.

Nettbrett til kontrollutvalget

Saken ble tatt opp i møte av leder. Leder ønsket at alle i kontrollutvalget i tillegg til 1.vara, skal ha nettbrett slik at de har elektronisk tilgang på kommunens sine dokumenter, møteinnkallinger samt at nettbrett heretter også brukes i kontrollutvalget sine møter. De av kontrollutvalget sine medlemmer som fortsatt ønsker sakspapirene i kontrollutvalget i papirform, må printe ut dette selv da Fræna kommune har gått over til elektroniske møtedok. Leder tar kontakt med rådmann og IKT-avdeling for avklaring og anskaffelse. Utgiftene belastes ansvar for tilsyn og kontroll og budsjettdekningen kommer bla. innsparing på kurs og opplæring.

11.02.2016:

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i tråd med framlegg fra leder.

12.04.2016:

IKT-avdelingen har bekreftet at medlemmene har fått nettbrett og at tilgangen skal settes opp. I møtet 12.04.2016 ble det bekreftet at dette er utført.

Interne rutiner og reglement

Rådmannen fikk ordet for å orientere om et arbeid som er startet i regi av KS nettverk. Der har Fræna kommune meldt seg på. Målsettingen for arbeidet er at kommunen skal bli i stand til å utarbeide gode og effektive rutiner og kontrollverktøy på alle områder i kommunen, samt å følge opp at rutiner og kontroller blir utført etter forutsetningene. Dette innbefatter også de saker som i dag står på kontrollutvalget sin oppfølgingsliste, bla. etiske retningslinjer, kvalitetssikringssystem, ROS-analyse og rutiner på barnehageområdet. Kontrollutvalget ser med tilfredshet på dette arbeidet og vil sette dette på oppfølgingslisten slik at rådmannen kan orientere kontrollutvalget om fremdriften i senere møter.

Rådmannen orienterte kontrollutvalget i møtet 12.04.2016 om status. En er kommet godt i gang og har avvirket 2 av 4 samlinger i regi av KS-nettverket. Det er forutsetningen at dette skal bli en del av KF-kvalitetssystemet.

Kontrollutvalget vil følge opp saken med videre orienteringer fra rådmannen.

Rutiner for saksbehandling i Fræna kommune

Saken ble tatt opp i møtet av medlem Ann Helen Dalheim. Formålet er å få en skriftlig redegjørelse fra rådmannen på hvilke rutiner kommunen har for mottak, registrering, behandling, svar og iverksetting av henvendelser og vedtak. Dette innbefatter søknader, forespørsler og generell saksbehandling. I første omgang ønsker en å undersøke rutineene på eiendomsforvaltning. 11.02.2016:

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i tråd med framlegg fra Ann Helen Dalheim. Saken settes på oppfølgingslisten.

04.04.16:

Epost med notat fra rådmannen i Fræna. Rådmannen har iverksatt et arbeid for å beskrive og tydeliggjøre arbeidsprosessene i forbindelse med salg av bolig- og næringseiendommer.

Saken vil bli lagt frem for PLØK og kommunestyret før sommerferien. Vedlagt rutinebeskrivelser så langt.

Rådmannen beskrev forslaget i møtet der formålet er å klargjøre ansvarsforhold og arbeidsflyt. Både i administrasjonen og mellom administrasjon og politisk nivå.

Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre med orienteringer.

Kommunen sine medlemsskap og eierinteresser i aksjeselskap, interkommunale selskap og interkommunale samarbeid

Saken ble tatt opp i møtet av medlem Leif Johan Lothe. Formålet er å få en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og medlemsskap i selskap og samarbeid. Rådmannen blir bedt om å legge frem en oversikt til neste møte.

11.02.2016:

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i tråd med framlegg fra Leif Johan Lothe. Saken settes på oppfølgingslisten.

04.04.16:

Mottatt oversikt på epost fra rådmannen som legges frem for kontrollutvalget 12.04.16.

Kontrollutvalget behandlet oversikten og vil be rådmannen om en oppdatert liste pr. dato samt en orientering fra rådmannen om status og innhold i de enkelte samarbeid og selskap for Fræna kommune sin del.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretær orienterte.

Utvalget gjennomgikk de saker som var listet opp i saksframlegget.

Saken som kom opp under sak PS 14/16 Eventuelt blir føyd til på oppfølgingslisten til neste møte.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med omforent forslag fra utvalgets medlemmer. (5 voterende)

PS 14/16	EVENTUELT
-----------------	------------------

Rutiner for registrering av henvendelser

Kontrollutvalgsmedlem Leif Johan Lothe stilte spørsmål om hvordan Fræna kommune håndterer henvendelser som kommer pr epost, vanlig brev, SMS eller andre medier? Hvordan registreres og håndteres dette i post- og arkivsystemet?

Kontrollutvalget ønsker svar på dette til neste møte.

Valgbarhet til kontrollutvalget

Spørsmålet om valgbarhet til kontrollutvalget ble reist av Leif Johan Lothe og Inge Kvalsnes. Leif Johan Lothe og Ole Per Nøsen er medlem og varamedlem i kontrollutvalget og samtidig medlemmer i viltneimnda. Utelukket fra valg til kontrollutvalget er de som er medlem eller varamedlem til utvalg med beslutningsmyndighet.

Inge Kvalsnes er fortsatt 6.varamedlem til driftsutvalget. Et utvalg med beslutningsmyndighet. Det er ikke foretatt nyvalg til Driftsutvalget slik kommunestyret forutsatte i k.sak 85/2015.

Kontrollutvalgssekretariatet forespør ordfører hva som er status og hva som blir gjort.

Ingvar Hals
leder

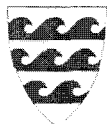
Bente Linda Flatmo

Leif Johan Lothe

Inge Kvalsnes

Anne Helen Dalheim

Sveinung Talberg
sekretær

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/03
Arkiv: 033
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 07.06.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 16/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

REFERAT OG ORIENTERINGER

Sekretariatets innstilling

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Saksopplysninger

Referatsaker:

- RS 05/16 **Representantskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS** – Protokoll fra konstituerende representantskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS den 04.05.2016, Kristiansund (vedlagt)
- RS 06/16 **Fræna kommunestyre – Protokoll fra møte 02.05.2016, sak PS 56/2016**
Årsrapport 2015 – Fræna kommune (vedlagt)
- RS 07/16 **Fræna kommunestyre – Protokoll fra møte 23.05.2016, sak PS 59/2016**
Etiske retningslinjer (vedlagt)

Orienteringssaker:

- OS 12/16 **Fræna kommunestyre – Protokoll fra møte 02.05.2016, spørrehevltimen**
(vedlagt)

Sveinung Talberg
rådgiver

REFERAT FRA KONSTITUERENDE REPRESENTANTSKAPSMØTE
I MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

Dag: 4.mai 2016.

Sted: Kristiansund

Sak 1. ÅPNING.

Leder av interimstyret Knut Anders Oskarson gav bakgrunn for at arbeidet med å få dannet "Møre og Romsdal Revisjon IKS" ble startet opp. Han orienterte videre om arbeidet og prosessene i arbeidsgruppe og styringsgruppe fram til at en kunne kalle inn til konstituerende representantskapsmøte.

Sak 2. REGISTRERING AV DELTAKERE.

Følgende møtte:

For Møre og Romsdal fylkeskommune: Fylkesvaraordfører Gunn Berit Gjerde

" Vestnes kommune: Fylkesvaraordfører representerte kommunen etter fullmakt fra ordføreren.

" Eide kommune: Egil Karstein Strand

" Averøy kommune: Ann-Kristin Sørvik

" Gjemnes kommune: Knut Sjømæling

" Tingvoll kommune: Peder Hanem Aasprang

" Surnadal kommune: Lilly Gunn Nyheim

" Halså kommune: Ola Rognskog

" Smøla kommune: Roger Osen

" Aure kommune: Ingunn Oldervik Golmen

Sak 3. VALG AV MØTELEDER OG SEKRETÆR.

Møteleder: Knut Anders Oskarson ble enstemmig valgt.

Sekretær: Asmund Kristoffersen ble enstemmig valgt.

Sak 4. GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE.

Både innkalling og sakliste ble enstemmig godkjent uten merknader.

Sak 5. VALG AV 2 REPRESENTANTER TIL Å SKRIVE UNDER
MØTEPROTOKOLLEN.

Lilly Gunn Nyheim og Peder Hanem Aasprang ble begge enstemmig valgt.

Sak 6. VALG AV LEDER OG NESTLEDER I REPRESENTANTSKAPET.

Leder: Egil Karstein Strand

Nestleder: Ingunn Oldervik Golmen

Sak 7. VALG AV STYRE

Innstillig fra valgkomiteen:

Per Ove Dahl, Sunndal

Personlig vara: Ivar Bølset, Tingvoll

Heidi Blakstad Dahl, Kristiansund

Personlig vara: Heidi Hogset, Gjemnes

Frank Sve, Møre og Romsdal fylkeskommune

Personlig vara: Arild Iversen, Møre og R f. k

Anita Øyen Halås, Eide

Personlig vara: Audhild Mork, Aukra

Einar Andersen, ansattes representant som velges av og blant de ansatte.

Personlig vara: Ingvild Bye Fugelsøy

Alle foreslåtte kandidater ble enstemmig valgt.

Sak 8. VALG AV LEDER OG NESTLEDER I STYRET.

Per Ove Dahl ble enstemmig valgt som leder.

Heidi Blakstad Dahl ble enstemmig valgt som nestleder.

Sak 9. VALG AV VALGKOMITE.

Innstilling fra valgkomiteen:

Jon Aasen, Møre og Romsdal fylkeskommune

Personlig vara: Gunn Berit Gjerde, Møre og Romsdal fylkeskom.

Kjell Terje Fevåg, Kristiansund

Personlig vara: Ragnhild Helseth, Kristiansund

Bjørn Steinland, Sunndal

Personlig vara: Jonny Meland

Kort drøfting i møtet ang kjønns sammensetning i valgkomiteen.

Ragnhild Helseth ble foreslått på fast plass med Kjell Terje Fevåg som vara.

Enstemmig vedtak : Jon Aasen velges med Gunn Berit Gjerde som vara

Ragnhild Helseth velges med Kjell Terje Fevåg som vara

Bjørn Steinland velges med Jonny Meland som vara

Sak 10. VALG AV LEDER I VALGKOMITEEN.

Jon Aasen ble enstemmig valgt som leder.

Sak 11. GODTGJØRELSE TIL STYRET.

Innstilling fra interimstyret:

Leder: Kr 30 000,- pr år pluss kr 1.600,- pr møte

Medlemmer, inkl. nestleder:" 10 000,- pr år pluss kr 1.600,- pr møte

Innstillinga ble enstemmig vedtatt.

Sak 12. VALG AV REVISOR.

ES Revisjon AS ble enstemmig valg som revisor for

Møre og Romsdal Revisjon IKS

Sak 13. BUDSJETT FOR 2016 OG ØKONOMIPLAN FOR 2016-2019

Bjarne Dyrnes orienterte om budsjett og økonomiplan og bakgrunnen for forslaget.

Budsjettet ble enstemmig vedtatt.

Den nyvalgte lederen for representantskapet, Egil Strand, takket for tilliten og avsluttet møtet.

04.05.16.

Asmund Kristoffersen/referent

<i>Høyre</i>	2000	6	10 860	12 860
<i>KrF</i>	2000	3	5 430	7 430
<i>SP</i>	2000	11	19 910	21 910
<i>Venstre</i>	2000	1	1 810	3 810
<i>SV</i>	2000	1	1 810	3 810
<i>I alt</i>	14000	31	56 110	70 110

PS 56/2016 Årsrapport 2015 - Fræna kommune

Rådmannens tilråding:

1. Årsrapport for Fræna kommune 2015, som inneheld årsrekneskap og årsmelding, blir godkjent.
2. Årets overskot(mindreforbruk) på 15,4 mill. kroner blir avsett til disposisjonsfond.

Behandling i Formannskapet i Fræna kommune - 18.04.2016

Rådmannens tilråding ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Årsrapport for Fræna kommune 2015, som inneheld årsrekneskap og årsmelding, blir godkjent.
2. Årets overskot(mindreforbruk) på 15,4 mill. kroner blir avsett til disposisjonsfond.

Behandling i Kommunestyret i Fræna - 02.05.2016

Forslag til vedtak fra varaordfører Jan Arve Dyrnes (AP) som tillegg til formannskapets tilråding:

Kommunestyret ser med bekymring på det som står i årsrapporten om Haukås skole. Kommunestyret ber rådmann fremme en sak, til DRUT, i hht til de utfordringer som blir beskrevet av rektor i årsmeldingen.

Ved votering ble Rådmannens tilråding inkludert forslaget fra Varaordfører Jan Arve Dyrnes (AP) enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Årsrapport for Fræna kommune 2015, som inneheld årsrekneskap og årsmelding, blir godkjent.
2. Årets overskot(mindreforbruk) på 15,4 mill. kroner blir avsett til disposisjonsfond.
3. Kommunestyret ser med bekymring på det som står i årsrapporten om Haukåsskole. Kommunestyret ber rådmann fremme en sak, til DRUT, i hht til de utfordringer som blir beskrevet av rektor i årsmeldingen.

Behandling i Administrasjonsstyret i Fræna kommune - 19.04.2016

Vedtak: (enstemmig)

Administrasjonsstyret har ingen merknader til det framlagte forslaget til endringer av administrasjonsstyret sitt reglement.

Behandling i Kommunestyret i Fræna - 23.05.2016

Ordfører Tove Henøen (SP) fremmet slikt forslag til vedtak:

Kommunestyret godkjenner framlagte endringer av administrasjonsstyret sitt reglement.

Ved votering ble ordførers forslag til vedtak enstemmig vedtatt

Vedtak

Kommunestyret godkjenner framlagte endringer av administrasjonsstyret sitt reglement.

PS 59/2016 Etiske retningslinjer for Fræna kommune

Rådmannens tilråding:

Administrasjonsstyret vedtek etiske retningslinjer for Fræna kommune slik dei vert framlagt.

Behandling i Administrasjonsstyret i Fræna kommune - 19.04.2016

Personalsjef Borghild Lie Hjellnes orienterte om at det nå arbeides med å oppdatere alle de kommunale arbeidsavtalene. I tillegg til taushetserklæringen (samt politiattest og egenerklæring i.f.t tuberkulose for de som må levere dette) ønsker vi også å få lagt ved databrukeravtalen, råd for bruk av sosial media og etiske retningslinjer. I disse avtalene bør det også være en signeringslinje som den nyansatte skriver under på. Dette for å bekrefte at bl.a de etiske retningslinjene er lest og forstått. Det signerte dokumentet legges i personalmappen sammen med arbeidsavtalen.

Vedtak: (enstemmig)

Administrasjonsstyret vedtar etiske retningslinjer slik det er framlagt.

Det føyes til en linje i slutten av dokumentet med følgende ordlyd:

«Jeg bekrefter med dette at etiske retningslinjer for Fræna kommune er lest og forstått. Sted/ dato, navn.»

Behandling i Kommunestyret i Fræna - 23.05.2016

Ordfører Tove Henøen (SP) fremmet slikt forslag til vedtak:

*Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer for Fræna kommune slik de er fremlagt.
Det føyes til en linje i slutten av dokumentet med følgende ordlyd:
«Jeg bekrefter med dette at etiske retningslinjer for Fræna kommune er lest og forstått. Sted/
dato, navn.»*

Ved votering ble ordførers forslag til vedtak enstemmig vedtatt

Vedtak

Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer slik det er framlagt.
Det føyes til en linje i slutten av dokumentet med følgende ordlyd:
«Jeg bekrefter med dette at etiske retningslinjer for Fræna kommune er lest og forstått. Sted/
dato, navn.»

PS 60/2016 PLAN- OG BYGGENEMD

Rådmannens tilråding:

MANDAT

Plan- og byggenemd

- Den kommunale Plan- og byggenemnda har følgende mandat:
- Bistå prosjektledelsen og fungere som drøftingspart i alle byggesaker som har en kostnadsramme over kr 5 millioner. Med byggesaker menes:
 - Nybygg
 - Påbygg/tilbygg
 - Større investeringer knyttet til ombygging
- Tekniske drift- og anlegg plikter å holde nemnda orientert om byggeprosjekt, og skal på oppfordring fra nemnda gi all informasjon som nemnda etterspør.
- Nemnda har forslagsrett og kan kreve møter med prosjektledelsen

Spørrehalvtimen

Spørsmål fra Kjell Arne Iversen (SP):

Spørsmål 1:

Då kyststiane vart planlagt og gjennomført vart det skrive avtalar mellom kommunen og grunneigarane om bruken og nytten av kyststiane, samt at ynskja til grunneigarane skulle ivaretakast (kom kyststien i konflikt med interesser til grunneigar, kunne ein einast om ei omlegging av kyststien) I 2001 vart desse avtalane signert av ordførar og grunneigarane, og dei skulle vere gyldig i 10 år, og er utgått for 5 år sidan.

Har desse avtalane vore reforhandla?

Kva vil kommunen gjere med saka?

SVAR FRA ORDFØRER:

Utbyggingen av turstiene i Fræna har skjedd i flere faser. Noen av de eldste avtalene mellom grunneiere, velforeninger og kommunen har gått ut, andre er fremdeles gyldig, atter andre er fornyet. De fleste avtaler er på 10 år, mens noen er på 20 år. Gjengs for de eldste avtalene er at det står at avtalen skal gjelde i 10 år, med rett til fornying. I de nye avtalene kommunen har tatt i bruk står det at avtalen automatisk fornyes i 10 år dersom ingen av partene har sagt den opp ett år før avtaletidens utløp. Spillemiddelfinansierte turstier har tidligere krevd avtaler med 20 (nærmiljøanlegg) og 30 (ordinære anlegg) års varighet, men nå krever departementet at avtaler skal gjelde i 40 og 30 år, samt tinglyses. Departementet er blitt strengere enn før på at krav til avtalenes varighet må følges.

I punktet i grunneieravtalene som omhandler oppsigelse, heter det at kommunen/velforeningen vil for kommunens kostnad fjerne stien dersom grunneier vil nytte grunnen til annet formål. Det betyr at dersom grunneieren skal kunne kreve stien fjernet må det sannsynliggjøres at grunnen skal brukes til noe annet. Det er altså ikke slik at en grunneier kan kreve stien fjernet uavhengig av årsak. En kjenner ikke til tilfeller der grunneier har krevd stien fjernet for å bruke grunnen til annet formål.

På kyststien på Farstad ble grunneierne i forbindelse med søknad til Direktoratet for naturforvaltning om statlige midler til sikring av friluftsområdet i 2009, invitert til å inngå en servituttavtale i tråd med statens krav om tinglyst 40 års leie av grunn. Etter en lengre tids forhandling ble konklusjonen at dette ønsket ikke grunneierne. De opprinnelige avtalene fra 2003 ble ikke forlenget da avtalen utløp i 2013, men det var ingen som i 2009 ikke ønsket å fornye en 10-årsavtale.

Det er flere grunner til at avtalene stort sett ikke har blitt reforhandlet. En viktig grunn er nok at avtaleperioden har utløpt uten at partene har tenkt gjennom dette, eller at problemstillinger rundt avtalen har blitt reist. En annen grunn kan være usikkerhet rundt hvorvidt alle ønsker en fornyelse og at man da vurderer det dit hen at det er mest hensiktsmessig å la tiden gå. Én grunneier som sier nei til fornying kan i verste fall føre til at hele turstien blir ødelagt.

Det er i hovedsak velforeningene som har hatt kontakten med grunneierne og innhentet tillatelse til bruk av grunn til tursti. Kommunen vil gå gjennom avtalene i samråd med de involverte velforeningene og vurdere å fornye avtalene og da innlemme en klausul om automatisk forlenging av avtalen dersom denne ikke sies opp.

Spørsmål 2:

Kvifor bruker kommunen (teknisk forvaltning) Kyststien som hovudargument for å avslå søknader (saker) som grunneigarane ønskjer å få gjennomført?

SVAR FRA ORDFØRER:

Kommunen nyttar ikkje kyststiar som argument for å avslå søknadar (saker).

I søknadar som ligg i 100-metersbeltet langs sjøen og langs vassdrag er det nedfelt i *Plan- og bygningsloven § 1-8* at det skal takas særlege omsyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Denne paragrafen inngår i kommunen si vurdering i samband med behandling av saker.

Spørsmål fra Cecilie Buas:

Spørsmål 1:

Hva er situasjonen etter inntak til barnehageåret 2016/2107? Hvordan er ventelistesituasjonen?

SVAR FRA ORDFØRER:

Opptaket i år har vært noe utfordrende, og særlig i Bud og på Tornes har det vært mange barn som ikke har fått oppfylt sitt førsteønske, og fått tilbud om plass i annen barnehage. Pr. dato har vi noe venteliste i de kommunale barnehagene. Dette gjelder 5 barn i Bud, 3 på Tornes, men ingen på Hustad. Alle disse har fått tilbud om plass i en annen barnehage i kommunen.

Spørsmål 2:

Fræna kommune har full barnehagedekning for barn født før 1.oktober. Kommunen vår dekker et stort geografisk område og noen opplever å få et tilbud som gir en krevende hverdag. Det har kommet signaler på at Tornes, Bud og Hustad er pressede områder hva gjelder barnehageplass, hvordan jobber kommunen med denne problemstillingen i dag?

SVAR FRA ORDFØRER:

Barn som er født etter 1.september har ikke rett på barnehageplass etter gjeldende regelverk. Regjeringen har derimot sendt ut på høring et nytt regelverk der barn som er født i september og oktober også har rett til barnehageplass.

Status for den enkelte barnehage:

- Bud:
I 2014 fikk alle søkere tilbud om plass. For de to neste årene har 8 og 10 barn fått avslag, og tilbud i annen barnehage i kommunen. Under årets opptak var det frigjort kun 8 plasser i Bud, siden det var et lite årskull som skulle starte i 1.klasse. Neste års 1.klasse (altså barn som er født i 2011) er prognosert til 16 elever, og dette vil frigjøre flere plasser i Bud.
- Tornes:
Det er et høyere antall barn som får avslag i denne barnehagen enn for de to andre. Det er også et relativt høyt prognosert fødselstall for denne kretsen, og det kan tyde på at en evt. utbygging vil være mest prekært for denne barnehagen.
- Hustad:
Dette er i utgangspunktet den barnehagen med flest barn i kretsen, samt at prognosene viser okt befolkningsvekst her. Samtidig har ikke presset vært like stort i denne barnehagen, noe som kan ha sammenheng med at en del søker plass i Vevang barnehage. P.t. har vi 7 barn fra Fræna kommune i Vevang barnehage. Denne barnehagen har noe større areal enn de to andre, og en har dermed litt større mulighet til å ta inn flere barn her.

Spørsmål 3:

Kan kommunen tilby barnehageplass til 1-åringer som er født etter 1.oktober?

SVAR FRA ORDFØRER:

Etter hovedopptaket har en stort sett greid å ta opp de fleste av de som har rett til plass etter nytt regelverk. Dvs. de som er født til og med oktober 2015. Det er p.t. 2 barn som står på venteliste i de private barnehagene som er født i oktober 2015.

Spørsmål 4:

Det er kjent at noe vedlikehold skal utføres i barnehagen på Hustad og i Bud, men foreligger det reelle planer for videre utbygging av barnehagene. I Bud er det bl.a. lagt til rette for et tredje byggetrinn. Krever dagens situasjon at kommunen ser på muligheten til å bygge ut barnehagen i Bud?

SVAR FRA ORDFØRER:

Det er et betydelig etterslep på vedlikehold av de kommunale barnehagene. For barnehagen på Hustad er følgende besluttet:

- Installere nytt ventilasjonsanlegg, samt utbedre eksisterende anlegg
- Montere nye porter
- Flytte kum for å unngå overflatevann

Barnehagen i Bud ble malt i 2015, men bygget har behov for innvendig renovering. I tillegg foreligger følgende behov:

- Ventilasjonsanlegget fungerer ikke i den gamle delen av bygget. Nytt ventilasjonsanlegg må installeres.
- Det bør bygges personalrom og møterom, samt kontorarbeidsplasser for personalet.

Det er ikke satt av midler til disse tiltakene inneværende år.

Etter rådmannens samlede vurdering, synes behovet for nye barnehageplasser å være størst på Tornes.

Pr. i dag foreligger ingen planer om utbygging av kommunale barnehager.

For øvrig kan nevnes at sak om barnehageopptaket og behovet for barnehageplasser vil bli fremlagt for Driftsutvalgets i mai måned.

Spørsmål fra Sten Jensen (FRP):

Det begynner å bli en stund siden det kom forespørsel om kjøp av forretningstomt og flerbrukshus i Elnesvågen fremstilt av Selskapet Malme AS ved Jan Malme.

Elnesvågen sentrum begynner å bli et sted der folk kjører forbi, bølgen er ikke attraktiv for mange etter at Kiwi la ned sin drift. Det er også signaler i markedet at EuroPris ser etter nye lokaler som er mer egnet til driften.

De fleste butikker sliter med underskudd og dårlig omsetning på bølgen og sentrum. Doosan har vært nødt til å si opp ansatte, 22 av 34 ansatte er oppsagt mens 12 har naturlig avgang.

Vil at ordfører og rådmann redegjør fremdriften vedrørende forespørselen til Selskapet Malme AS.

Spørsmål fra Ingvar Hals (H):

Viser til tidligere henvendelse fra Jan Malme til kommunen, samt vedtak/ reguleringsendring for å få i gang nyetablering i Elnesvågen sentrum.

Vi kan lese i media at utbygger ikke er fornøyd med tilbakemeldingene/ fremdriften til Fræna Kommune og vurderer å avvente utbyggingen.

Videre har Kiwi forlatt Elnesvågen i mangel på tilfredsstillende lokaler. Området som nyetableringen er/ var tiltenkt ser i dag ut som et myrområde og er ikke innbydende. Dersom Elnesvågen sentrum skal fremstå på denne måten, vil det ikke dette på noen måte bidra til økt handel i Elnesvågen sentrum.

Er det slik å forstå at denne prosessen har stoppet opp? I så tilfelle, hva er årsaken til dette.

Dersom prosessen ikke har stoppet opp, hva blir gjort for å sikre fremdrift.

Spørsmål fra Kjell Lode (KRF):

Spørsmål 1:

Eg viser til kommunestyremøte den 04.04.16 og til artikkel i Romsdals Budstikke den 11.04.16 med overskrift: «Fræna har ikke råd til å droppe hverdagsrehabilitering»

Kommunestyret fekk frå einingsleiar for heimebaserte tenester ei orientering om innføring av kvardagsrehabilitering i Fræna kommune til ein årleg driftskostnad på 1,7 til 2,4 millionar kroner. Konklusjonen frå ordførar og varaordfører var at dette var ei flott ordning som vi må prøve å innføre ved budsjettrevisjonen pr 1. tertial. Var dette rett forstått? På kva grunnlag vart saka fremja? Er det noko spesielt som gjer at saka skal førebuast til budsjettrevisjonen og ikkje til ordinær budsjetthandsaming? Står vi overfor ein ny prosedyre med omsyn til budsjetteringsrutiner i Fræna kommune? Strengt tatt er det mange einingar i kommunen som kunne ønske å kome med gode forslag til aktivitetssauke og få kommunestyret si umiddelbare tilslutning. Når dette er sagt, har eg ingen innvending til at tiltaket er bra, men sjølv om kommunen no er ute av ROBEK må ikkje kostnadsauke vere det første vi triv til. Manglande heilskapstenking, prioritering og kostnadsstyring er ny billett til ROBEK på første klasse.

Spørsmål 2:

Kva er status for tomtesalet til næringsforemål til Jan Malme i sentrum, Elnesvågen. Er salet gjennomført?

SVAR FRA ORDFØRER:

Spørsmålene om tomtosalg i Elnesvågen sentrum fra Sten Jensen. Ingvar Hals og Kjell Lode (spørsmål 2) besvares samlet.

Malme AS har søkt kommunen om å kjøpe næringsareal i Elnesvågen sentrum. Saken ble behandlet politisk før sommeren 2015. Det ble i den forbindelse knyttet en del forutsetninger til eventuelt salg av eiendommen. Det mest omfattende av disse var etablering av et infrastrukturfond for utvikling av sentrum. Det har så langt ikke vist seg mulig å realisere dette. I forbindelse med Malme AS' interesse for arealet, har også en rekke andre forretningsaktører kommet på banen, og ytret sine ønsker om hvordan sentrum av Elnesvågen skal utvikles.

Elnesvågen Ungdomslag eier en parsell på ca. 1 daa innenfor det regulerte området. Det har så langt, og på tross av gjentatte henvendelser fra kommunen, ikke lyktes å få en avklaring om overtakelse av denne parsellen. EUL har beklaget manglende svar, og siste tilbakemelding fra EUL er at saken behandles i møte den 23.5.16.

Det er ellers ikke slik at eiendomsforholdet er avgjørende for prosessen. Kommunen kan med hjemmel i eksisterende reguleringsplan, dersom nødvendig, iverksette ekspropriasjon av området og be om forhåndstiltredelse.

Vedr. spørsmål 1 fra Kjell Lode.

Kommunestyret fikk på forrige møte en orientering fra enhetsleder for hjemmebaserte tjenester om hverdagsrehabilitering. Dette var også å oppfatte som en orientering.

Alle saker som skal behandles som en del av budsjett/revidert budsjett, skal først utredes av rådmannen, som deretter gir sin innstilling til utvalgene. Det er med andre ord ingen endring av praksis knyttet til dette.

Spørsmål fra Sofie Elisabeth Hermann Brekken (AP):

I forrige kommunestyreperiode fikk rådmannen i oppdrag å starte en prosess med sikte på å avvikle Eiendomsselskapet Norlund AS.

Spørsmål:

Hva er status i forhold til prosessen med å avvikle Eiendomsselskapet Norlund AS?

SVAR FRA ORDFØRER:

Vi har fått foretatt takst av Norlund AS. Verditaksten er så høy, at en avvikling vil utløse et betydelig skattekrav til oss.

Taksten for Norlund AS er ca. 40 mill., og gjelden i selskapet er p.t. ca. 20 mill. Dersom selskapet avvikles og eiendommen legges inn Fræna kommune, utløser vi skattekrav på 28 % av «gevinsten» på 20 mill. – dvs. ca. **5,6 mill.** Realistisk rentefordel ved å kunne refinansiere til kommunale betingelser er 100-150 basispunkter (dvs. 200-300.000 kr/år).

Låneopptaket vil også påvirke nivå på kommunens samlede gjeld.
På den andre siden vil kommunen få redusert husleie ved å eie selv.

Oppsummert konkluderer en likevel med at saken stilles i bero.

Fra administrasjonen møte:

Namn	Stilling
Anders Skipenes	Rådmann
Arild Kjersem	Kommunalsjef
Odd-Eirik Bergheim	Kommunalsjef
Ole Rødal	Økonomisjef
Kim-Atle Kvalvåg	Skolefaglig rådgiver
Iren Stranden	Leder Helse & familie
Kirsti Eide	Rådgiver
Merete Rødal	Sekretær
Elisabeth S. Mathisen	Sekretær

Underskrift:

Erling Hustad (SP) og Cecilie Buaas (AP) ble enstemmig valgt til å signere protokollen sammen med ordfører Tove Henøen.

Vi stadfester med underskriftene våre at det som er ført i møteprotokollen, er i samsvar med det som vart vedteke på møtet.

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 17/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

FRÆNA KOMMUNE – ØKONOMIRAPPORT 1.TERTIAL 2016

Sekretariatets innstilling

Kontrollutvalget tar økonomirapport for 1.tertial 2016, sammen med rådmannens/ økonomisjefens muntlige redegjørelse til orientering.

Saksopplysninger

I henhold til lov 25.september 1992 nr 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml.) § 77 nr 4 skal kontrollutvalget

”påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.”

I medhold av bestemmelsen har Kommunaldepartementet gitt Forskrift 15.juni 2004 nr 905 om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (kontrollutvalgsforskriften) hvor kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon fremkommer i kapittel 4.

I henhold til lov 25.september 1992 nr 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml.) § 46 nr. 8, har Kommunaldepartementet gitt **Forskrift 15.desember 2000 om årsbudsjett for kommuner.**

I § 10 i Forskrifta går det fram at administrasjonssjefen gjennom budsjettåret skal legge fram rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter i henhold til vedtatt årsbudsjett. Dersom administrasjonssjefen finner rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik i forhold til vedtatt eller regulert årsbudsjett, skal det i rapportene til kommunestyret foreslås nødvendige tiltak. Rapporteringen skal minimum skje to ganger pr. år jf. merkn. til paragraf 10.

I § 11 går det fram at det skal foretas endringer i årsbudsjettet når dette anses påkrevd. Det er kommunestyret selv som skal foreta de nødvendige endringer i årsbudsjettet.

I § 12 går det fram at de oversiktene skal inneholde inntekter, utgifter, avsetninger og bruk av avsetninger og bygge på samme forutsetninger som det vedtatte årsbudsjett. I dette ligger oppstilling på samme nivå som de obligatoriske oversiktene til årsbudsjettet jf. vedlegg 3 og 4 til Forskrifta.

Vedlagt følger:

- Saksframlegg til behandling i Formannskapet 30.05.2016
- Tertialrapport pr. 30.04.2016

- Revidert budsjett 1 til behandling i Formannskapet 30.05.2016

VURDERING

Regnskapsrapporten for 1. tertial 2016 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på 1,9 mill. kr for året. Det er usikre faktorer knyttet til enkelte poster som skatt, rammetilskudd, pensjon og finansavkastning.

Rådmannen er bekymret over økningen i driftsnivået i enkelte av enhetene i kommunen. Rådmannen vil sette i verk tiltak for å holde tildelte budsjetterammer for 2016 og har jevnlig møter med enhetene som melder om avvik. Av økonomirapporten går det fram at dette gjelder Haukås skole, Tornes skole og Institusjonstjenesten. Rådmannen er opptatt av å bevare det handlingsrommet som oppstod i 2015 i forbindelse med det regnskapsmessige overskuddet, men de vedtak som er gjort og de behov som er oppstått med hensyn til investeringer og høyere finansutgifter, gir kommunen utfordringer på dette området. Endringer i inntektssystemet til staten gir også utfordringer for kommunen i 2016 og årene fremover.

Det fremgår av rådmannens saksframlegg at sykefraværet for Fræna kommune var på 6,9 % pr. 1. tertial 2016. Gjennomsnittlig sykefravær i 2015 var på 7,9 %. Det meste av sykefraværet gjennom året skyldes andre årsaker enn vanlig sesongmessig variasjon i form av influensa og lignende. De enhetene som tradisjonelt har hatt høyest sykefravær har nå hatt reduksjon. Der sykefraværet skyldes arbeidsrelaterte forhold, benytter en Bedriftshelsetjenesten i Molde. Dette samarbeidet fungerer svært bra, og en forventer effekt av dette. Samarbeidet med NAV fungerer derimot dårligere enn forventet.

Som det framgår av rådmannens saksframlegg til politisk behandling har han gått gjennom alle saker der det har vært politiske vedtak. De som ikke er effektivert er enten under arbeid eller under klagebehandling.

Sveinung Talberg
Rådgiver

Saksframlegg

Utval	Utvallsak	Møtedato
Formannskapet i Fræna kommune	9/2016	30.05.2016
Kommunestyret i Fræna		

Økonomirapportering Fræna kommune - 30.04.2016

Saksopplysningar

Kommunelova fastset at rådmannen minst to gonger i året rapporterer til kommunestyret om den økonomiske situasjonen. Desse rapportane vil vere dei viktigaste sakene for å halde kommunestyret orientert om den økonomiske situasjonen. I tillegg vil rådmannen i denne saka rapportere andre styringsdata som har interesse for styringa av kommunen.

Rådmannen gjer merksam på at alle tal i oversiktene er i heile tusen (om ikkje anna er presisert). Fræna kommune er no ute av lista over ROBEK – kommunar. Det betyr at kommunen ikkje lenger må søkje om godkjenning for endringar i låneopptak og inndekning underskot.

Rådmannen legg samtidig med denne saka fram eiga sak om revidert budsjett I 2016. Denne rapporten viser situasjonen per 30.04.2016 altså før eventuelle endringar i budsjettet.

Økonomisk rapportering

Rådmannen har innhenta rapportar frå alle einingsleiarane, og det er elles gjort ei vurdering av dei viktigaste postane i regnskapet. Det er berre dei postane der det er vesentlige avvik så langt i året som er kommentert i denne rapporten. Fleire einingsleiarar melder at det enno er tidlig og at dei er usikre på situasjonen.

Kommentarane følgjer nedanfor:

Driftsrekneskapen

Tabellen under viser oppsett over driftsrekneskapen hittil i år samanlikna med periodebudsjettet. Der er også kolonnar for vedtatt årsbudsjett og prognose for meirforbruk/mindreforbruk for året 2016.

Kolonne for prognose viser samla forventa avvik i høve til vedtatt budsjett. Rådmannen vil presisere at dei postar og einingar som viser eit negativt avvik (markert med rødt), vil bli følgd opp vidare utover året. Rådmannen har allereie hatt fleire møter med einingar som melder avvik og desse og nye vil bli følgd opp no etter denne rapporteringa. Fleire av desse er også omtalt i sak om revidert budsjett I.

Tertialrapport Fræna kommune per 30.04.2016 (hele tusen)					
Driftsbudsjett	Rekneskap	Periode bud:	Avvik	Årsbudsjett	Prognose 2016
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-66 478	-75 667	9 188	-227 000	2 360
Ordinært rammetilskudd	-103 842	-93 753	-10 089	-281 259	-1 925
Eiendomsskatt	-13 972	-17 700	3 728	-53 100	2 450
Andre generelle statstilskudd	-226	-1 547	1 321	-30140	-
Sum frie disponible inntekter	-184518	-188667	4148	-591499	2 885
Finansinntekter og finansutgifter					
Renteinntekter og utbytte	-242	-2 133	1 891	-6 400	400
Renteutgifter, provisjon og andre fin.utgiftet	5 494	6 167	-673	18 500	-1 000
Avdrag på lån	4731	7000	-2 269	21000	
Netto finansinntekter/utgifter	9983	11034	-1051	33100	-600
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Til dekn. av tidl. års reknsk.messig meirforbruk	-	2 200	-2 200	6 600	-6 600
Avsetning disposisjonsfond	-	1 557	-1 557	4 672	
Til bundne/ ubundne avsetninger	-	67	-67	200	
Bruk av bundne/ ubundne avsetninger			-		
Netto avsetninger			-		
Overført til investeringsrekneskapet	-	833	-833	2 500	
Netto avsetninger	-	4 657	-4 657	13 972	-6 600
Til fordeling drift	-174 535	-172 976	-1 560	-544 427	-4 315
Rådmannen	2567	4110	-1543	12267	-
Administrasjonen	3452	5189	-1737	16250	-
Personal- og organisasjon	2464	2367	98	7101	-
Skolefaglig Område	78	1814	-1736	20767	-
Forvaltningskontoret	3194	4905	-1712	14537	-
Sørviskontor	3196	2461	735	7383	-
Haukås skole	7212	6802	410	20407	200
Sylte og Malme skoler	4714	5006	-292	14550	-
Aureosen skole	4564	4384	181	12444	-
Tornes skole	3722	3241	481	9237	250
Bud skole	6165	5888	276	15869	-
Hustad skole	6286	5654	632	16961	-
Fræna ungdomsskole	8488	7890	598	20882	-
Opplæringscenteret	2253	2109	145	4444	-
Bjørnsund leirskole	223	-101	324	-362	-
Barnehager	29295	29560	-266	72778	-
Institusjonstjenesten	24923	23233	1690	66807	2 000
Hjemmebaserte tjenester	40031	40125	-94	115874	-
Sosialtjenesta	3084	3615	-530	10453	-
Helse og familie	17565	17359	206	45041	-
Kultur	8186	8861	-676	14336	-
Teknisk forvaltning	3129	2660	469	7980	-
Landbruk	-58	622	-680	1643	-
Teknisk drift og anlegg	10386	9541	846	28626	-
VAR	4367	-3949	8316	-11848	-
Sum enheter	199486	193345	6141	544427	2 450
Totalt Fræna kommune	24 951	20 369	4 581	-	-1 865

Einingane

Einingane har rapportert til rådmannen. Det er berre tatt inn kommentarar på dei einingane som rapporterer avvik.

Haukås skole rapporterer ei negativ prognose på 200 tusen kroner. Avviket skuldast i hovudsak svikt i inntekter SFO. Det er også meldt fleire uavklarte saker som kan medføre behov for meir midlar, men det er for tidlig å konkludere.

Tornes skole rapporterer ei negativ prognose på 250 tusen kroner. Avviket skuldast meirforbruk løn på skolen med 200 tusen kroner og mindre inntekter frå SFO med 50 tusen kroner.

Institusjonstjenesten rapporterer eit forventa meirforbruk på 2 mill. kroner. Dette avviket skuldast meirforbruk på løn men også ordinære driftskostnader. Eininga har stort sjukefråvær. Eininga har satt i verk fleire tiltak, m.a., gjennomgang av bemanningsplan, kontroll av alle arbeidsavtalar og kartlegging av alle tillegg. Også innkjøpsrutinane vil bli gjennomgått for å finne forbetringar og innsparingar. Rådmannen har hatt fleire møter med einingsleiar og følgjer situasjonen nøye.

Skatteinntektene og rammetilskottet

Eigedomsskatt for 1. kvartal er no fakturert, og her er det eit regnskapsført negativt avvik på 3,7 mill. kroner per 30.4. I budsjettet er det forventa ei inntekt på 53,1 mill. kroner for året sett under eitt. Avviket skuldast periodisering av rekneskapen. Eigedomsskatten vil ventelig få ein svikt på 2,4 mill. kroner i 2016. Dette skuldast at Sakkyndig nemnd i møte 25.02., etter å ha motteke klage, endra verdimålingstidspunktet for verk og bruk til 1.1.2012. Dette gjev ein svikt i inntektene på 1,2 mill. kroner per år. Dette året vil svikten utgjere 2,4 mill. kroner som følgje av korreksjon attende i tid (2015 og 2016). Prognosen er endre i samsvar med dette.

Skatt på inntekt og formue har en regnskapsført svikt per 30.04 på 9,2 mill. kroner. Denne posten må sjåast i samanheng med ordinært *rammetilskot* som viser 10,1 mill. kroner i meirinntekt.

Nye berekningar frå KS viser ein forventa svikt i skatteinntektene på 2,4 mill. kroner i 2016. Denne forventa svikten er lagt inn i prognosen for året og skuldast oppdaterte tal for 2016.

Skatteinngangen i Fræna kommune utgjør 83,4 % av landsgjennomsnittet. Viss ein tek omsyn til motteke skatteutjamnings midlar utgjør beløpet for Fræna kommune 94,5 % av landsgjennomsnittet. Auken i skatteinntekter er 4,1 % i høve fjoråret.

KS har også berekna endringar i rammetilskottet for 2016 etter saldert budsjett 2016. Denne viser ein auke i overføringane på 1,9 mill. kroner. Denne auken er lagt inn i prognosen for året.

Avdrag og renter

Rentenivået er lavt og rådmannen har berekna ein svikt i renteinntektene på 400 tusen kroner for 2016. På den andre sida vil renteutgiftene ventelig bli om lag 1 million kroner lågare enn budsjettet. Netto reduksjon i utgifter på 0,6 mill. kroner er lagt inn i prognosen.

Avsetningar

På linja «*Dekning av tidligare års rekneskapsmessige meirforbruk*» er det lagt inn ei positiv prognose på 6,6 mill. kroner. Inndekning underskot var budsjettet med dette beløpet, men etter rekneskapsavslutning for 2015 er underskotet dekt inn.

Pensjon

I 2015 opplevde Fræna kommune, samen med dei andre Romsdalskommunane, å få eit betydeleg mindreforbruk på pensjonskostnadene. Dette avviket bidrog monaleg til det gode rekneskapsresultatet i 2015. Rådmannen ønskjer i år å rapportere tidligare viss det er store avvik mellom budsjett og rekneskap. So langt viser berekningar at pensjonsutgiftene for KLP er om lag 5 mill. kroner for høg. Rådmannen er ikkje ferdig med analyse av pensjonskostnadene for statens pensjonskasse. Rådmannen har ikkje endra prognosen i denne saka men kjem attende med sikrere tal i rapportering per 31.08.2016.

Investeringsrekneskap

Tabellen under viser investeringsprosjekt som ble vedtatt av kommunestyret som budsjett for 2016 og rekneskapen hittil i år. Nokre mindre postar er lagt i samene i tabellen. I revidert budsjett er det lagt inn forslag om auke og endringar i budsjettet for 2016.

TERTIALRAPPORT FRÆNA KOMMUNE 30.04.2016 - INVESTERINGSREGNSKAP - PROSJEKTER

Prosjekter	Regnskap	Periodisert		Vedtatt budsjett
		budsjett	Avvik	
Egenkapitalinnskudd KLP	-	483	-483	1 450
Datautstyr alle etater	1 005	500	505	1 500
Fræna ungd.skole - oppussing klasserom	1 366	1 500	-134	4 500
Prosjektering og utbygging Jendem skole	163	833	-670	2 500
Sylte skole - nybygg	-	833	-833	2 500
Bud skole - skifting av vindu og oppussing skolekjøkken (2016)	491	-	491	-
Hustad skole - nye vinduer/dører i musikk-fløya	2 630	-	2 630	-
Opprusting kontor barnevern	255	-	255	-
Bolig med vaktel på Eidem	41	1 200	-1 159	3 600
Tilrettelegging tomter	620	1 000	-380	3 000
Tomtefelt - Korsmyra	34	1 333	-1 299	4 000
Tornes boligfelt - nord	95	-	95	-
Dalelia III boligfelt	101	-	101	-
Dalelia IV boligfelt	62	-	62	-
Startlån - Husbanken	1 558	3 333	-1 775	10 000
Klargjøring næringsareal	44	667	-623	2 000
Opprusting kommunale bygg	-	1 667	-1 667	5 000
Nye Småhus - utleieboliger - Eidem	-	1 333	-1 333	4 000
Kartlegging av funksjonell strandsone Vatn	18	3 200	-3 182	9 600
VA - Kolberg	343	-	343	-
Brannvannsdekning Gule industriområde	541	-	541	-
Avløp	-	4 967	-4 967	14 900
Avløpsrensing på Tornes	1 489	-	1 489	-
Trafikksikkerhetstiltak	-	1 667	-1 667	5 000
Gangveg Sandsbukta, trinn 3	652	-	652	-
Gangveg Bud stadion - Bud skule	530	-	530	-
Vei fiskerikai Harøysundet	4	667	-663	2 000
Heimdalsveien Tornes	-	200	-200	600
Infrastruktur til sentrum	-	167	-167	500
Busslomme ved Hustad skole	170	-	170	-
Grusing kommunale veier	30	167	-137	500
Asfaltering	2	667	-665	2 000
Diverse	-	-	-	950
TOTALT	12 719	26 867	-14 148	80 600

Fleire av tiltaka ovanfor skriv seg frå posten på 5 mill. kroner som driftsutvalet er delegert mynde til å forvalte til konkrete prosjekt. Elles et det også slik at investeringar på vatn og avløp blir ført på dei konkrete prosjekta for å halde best mogleg økonomistyring, mens budsjettet er samla i eit beløp.

Fræna kommune vedtok å ta opp 10 mill. kroner i «Startlån» for 2016. Kommunen har søkt om 10 mill. kroner men har foreløpig berre fått godkjent 8 mill. kroner. Det er per i dag ikkje lagt inn forslag om endring av beløpet.

Elles har ikkje rådmannen kommentarar til investeringsrekneskapen no. Rådmannen vil ved neste tertialrapport per 30.08. arbeide fram kommentarar til dei store prosjekta og framdrifta på dette tidspunktet.

Finansrapport

Oversikt verdiendring fondsforvaltning 2016

	01.01.2016	Uttak 2016	30.04.2016	Avkastning I %
Carnegie	48 409	0	47 468	
Avkastning i år (kr)			-341	6,1%
Pareto	50 969	0	50 053	
Avkastning i år (kr)			-916	0,7%
Total	99 378		97 521	
Total avkastning 2016			-1 857	-1,9%
Ulike andre indekser				
Bench				-1,1%
Renter 3 år				0,4%
Oslo Børs (OSEBX)				-0,7%

Gjeld per 30.04.2016

Långiver	Produkt	Saldo 30.04.2016	Durasjon	Renter per 30.04.2016	Bindingstid
Kommunalbanken 2007.0170	Fast	-101 623,00	0,70	3,58	15.09.2016
Kommunalbanken 2001.0367	Fast	-20 198,00	2,50	2,96	21.08.2018
Kommunalbanken 2008.0113	Fast	-10 992,00	0,50	2,45	01.07.2016
Kommunalbanken 2008.0551	Fast	-43 463,00	8,60	2,41	24.09.2025
Kommunalbanken 2011-0408	Fast	-21 530,00	0,60	3,68	16.08.2016
Husbanken 14 629378 2	Flytende	-55 994,00	0,20	2,07	Mange lån
KLP Forsikring 83175026668	Fast	-21 112,00	4,40	3,90	16.11.2020
KLP Kommunekreditt	Fast	-35 285,00	3,90	1,69	12.02.2020
Danske bank ...224	Flytende	-151 000,00	0,20	1,37	16.03.2016
Danske bank ...232	Flytende	-151 000,00	0,20	1,43	16.03.2016
Nordea bank 2015	Flytende	-40 000,00	0,20	1,55	16.03.2016
Sum		-652 197,00	1,40		

Sum gjeld	-652 197
Fratrukket gjeld under kompensasjonsordning	84 550
Gjeld på VAR området	162 731
Gjeld med fast rente	254 203
Gjeld uten renteskring	-150 713

Rådmannen kommenterer:

Finansforvaltninga viser negative tal og vi ligg langt etter budsjettet per 30.04. Rådmannen har likevel ikkje endra prognosen på denne posten. Det er framleis tidleg, og utviklinga kan endre seg mykje utover året. Situasjonen per 30.04. gjev likevel grunn til otte for årets avkastning.

Lånegjelda og rentevilkåra går fram av tabellen ovanfor. Snitt lånerente på lån utanom Husbanken utgjer 2,11 % hittil i år. Lånerenta i Husbanken er for dei fleste låna i flytande rente. Renteutgiftene for Fræna kommune er låge.

Kommunen har per i dag god likviditet, og på grunn av rentesituasjonen venter kommunen med å ta opp lån for 2016 til hausten. Rentevilkåra våre i Danske bank er tilfredsstillande. Til orientering går kommunens bankavtale ut per 1.10.2016. Rådmannen arbeider nå med å inngå ny avtale. Kommunen har god margin på dagens bankavtale. Markedet er betydelig endra sidan sist avtale ble inngått og det ser no ut til å bli lågare marginar på innskot.

Rådmannen si oppsummering av Fræna kommune sin økonomiske status per 1. tertial

Prognosen for året viser eit mindreforbruk på samla 1,9 mill. kroner. Dette viser at årets budsjett balanserer nær null. Rådmannen vil sette i verk tiltak for halde tildelte rammes for 2016. Einingane vil bli følgd opp særskilt med dette som mål. Kommunen får 5,6 mill. kroner «ekstra» som følgje av at underskotet frå tidligare år er dekt inn i 2015. Likevel ser ein at prognose frå einingane og svikt i eigedomsskatten tek mykje av dette handlingsrommet.

Samla sett viser dette at kommunen må køyre eit stramt løp ut året for å halde rammene. I tillegg kommer endringar i sak om Revidert budsjett I som også har stor innverknad på situasjonen. Revidert budsjett viser behov for auke i nokre av einingane sine budsjett.

Rådmannen er bekymra over auken i driftsnivået i nokre av einingane i kommunen. Utgiftene aukar og kommunens handlingsrom minkar tilsvarende. Rekneskapen for 2015 ga eit overskot i drifta i Fræna kommune. Rådmannen meiner det er viktig å behalde dette positive avviket slik at det blir rom for å gjere mange av dei investeringane som er nødvendige i kommunen. Rådmannen viser også til revidert budsjett I som i større grad viser den samla økonomiske situasjonen til kommunen. Denne rapporten gir eit statusbilete per 30.04.

Sjukefråver/nærvær

Gjennomsnittlig sjukefråver i 2015 blei 7,9%. Målsettinga var 6,5%. Sjukefråværet steig kraftig i januar og februar i år. Dette er svært vanleg og mykje skuldast influensasesonen. Sjukefråværet i mars og foreløpig i april har vore fallande. Høgast sjukefråver er det ved barnehagane, blant dei personlige assistentane i pleie- og omsorgstenestene, barnevernstenesta og ved nokre av barneskolane (særleg SFO). Det er gledeleg å sjå at det ved de einingane som tradisjonelt har hatt høgast sjukefråver no har eit redusert fråver.

Det meste av sjukefråværet skuldast andre årsaker. I dei tilfella årsakene er arbeidsrelatert nyttar vi oss nå i stor grad av Molde BHT. Dette samarbeidet fungerer svært bra og vi forventar å sjå ein effekt av dette samarbeidet i nær framtid også i.f.t sjukefråværet.

Samarbeidet med NAV fungerer dårlegare enn forventa. Langtidssjukmeldte blir for ofte ikkje kalla inn til dialogmøte av NAV, og vi har fleire saker der vi som arbeidsgjevar sjølv har kalla inn til dialogmøte 2. Dette er ikkje tilfredsstillande.

Fræna kommune sitt sjukefråver per utgangen av april 2016 er vist i tabell nedanfor:

*) Foreløpige tall

HMS

I perioden januar – mars ble det gjennomført et nytt HMS-kurs. Molde BHT stod også som arrangør for dette kurset slik som dei gjorde hausten 2015. Kurset blei tilbode verneomboda, tillitsvalde og leiarar med personalansvar. Totalt har no ca. 50 tilsette gjennomført kurset.

Kursdeltakarane skulle i mellomperioden av kurset arbeide med å identifisere kva for interne rutinar og retningsliner dei einskilde arbeidsplassane har. Desse blir no samla og lagt inn i kommunens HMS-handbok og kvalitetssystem. Målsettinga er at Fræna kommunen innan utgangen av året skal ha eit godt og praktisk internkontrollsystem.

Befolkningsutvikling i Fræna kommune per 1. kvartal 2016

Folketalet i Fræna var på 9745 personer per 1. april 2016. Gjennom første kvartal i år økte folketalet med 28 personer, eller 0,3 prosent. Det gir ein folkevekst i første kvartal som er høgare enn i same kvartal i fjor.

I 2015 ble folketalet i Fræna kommune redusert med 70 personer. Auken i folketalet vi nå ser i første kvartal 2016 rettar opp noko av nedgangen i fjor.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Folkemengde per 1. januar	9131	9189	9257	9336	9324	9484	9614	9720	9787	9717
Levendefødte	118	116	123	92	109	110	104	116	117	37
Døde	92	74	81	80	74	59	68	88	91	13
Fødselsoverskudd	26	42	42	12	35	51	36	28	26	24
Innflyttinger	438	382	379	356	513	485	480	479	409	98
Utflyttinger	400	354	343	378	388	404	410	444	505	94
Nettoinnflytting	38	28	36	-22	125	81	70	35	-96	4
Folketilvekst	58	68	79	-12	160	130	106	67	-70	28
Folketalet - utgangen av året/kvartalet	9189	9257	9336	9324	9484	9614	9720	9787	9717	9745

Folketilveksten kjem av eit positivt fødselsoverskott og netto flytting. Fræna kommune har lenge hatt stabilt, positivt fødselsoverskott, men netto innflytting har i fleire år vore negativ.

Oppfølging politiske vedtak

Rådmannen har gått gjennom alle saker der det har vært politiske vedtak, men som fortsatt ikkje er markert som ferdige. Sakene er enten under arbeid eller under klagebehandling.

Rådmannens tilråding:

Økonomirapport Fræna kommune for 1. tertial 2016 blir tatt til orientering.

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskapet i Fræna kommune	10/2016	30.05.2016
Kommunestyret i Fræna		

Revidert budsjett I - Fræna kommune

Saksopplysningar

Budsjettet for 2016 ble vedtatt i Kommunestyret i møte 14.12.2015 i sak 93/2016. Det vil stort sett alltid være behov for korrigeringer gjennom året. Fræna kommune kjører derfor en sak hvert tertial for å korrigere budsjettet. Denne saken gjelder endringer i budsjettet som er behandlet gjennom saker i PLØK og Kommunestyret våren 2016 og andre forhold som er kommet opp så langt i år. Rådmannen har sendt e-post til alle enhetsledere i forkant for å få innspill til saker som bør tas inn til politisk behandling.

Vurdering

Det er mange og til dels betydelige behov for tilleggsbevilgninger. Rådmannen har prioritert nødvendige investeringer. Når det gjelder drift er det kun de helt nødvendige tilleggsbevilgninger som er tilrådd godkjent og de vedtak som er gjort i Kommunestyret og Plan og økonomiutvalget våren 2016. Rådmannen er opptatt av å bevare det handlingsrommet i driften som oppstod i 2015. Dette handlingsrommet er viktig for å skape rom for forventede høyere finansutgifter i fremtiden. De vedtak som er gjort og de behov som har oppstått, gir kommunen utfordringer på dette området.

I tillegg skaper vedtatt nytt inntektssystem utfordringer for 2017 og utover. Slik tallene ligger foran oss i dag vil kommunen bli trukket 1,5 mill. kroner i rammetilskudd som følge av utslag gradert basistilskudd. Avtalen i Stortinget mellom H, FRP og V innebærer av kommuner er garantert et halvt basistilskudd. Den andre halvparten av basistilskuddet graderes etter verdien kommunen har på et strukturkriterium som måler den gjennomsnittlige reiseavstanden kommunens innbyggere må tilbakelegge for å møte 5000 andre personer. Er denne gjennomsnittlige reiseavstanden over 25,4 kilometer får kommunen fullt basistilskudd. Er reiseavstanden lavere får kommunen mellom 0,5 og 1 basistilskudd.

Hvis vi i tillegg tar hensyn til vedtatte endringer i kriteriene for utgiftsutjevningen (nye kostnadsnøkler og sektorvekter) blir samlet nedtrekk 4,7 mill. kroner. Disse tallene er hentet fra en modell utarbeidet av KS.

Samlet gir dette kommunen betydelige utfordringer i 2016 og videre i økonomiplanperioden.

I første kolonne i regnearket under vises *administrative endringer* foretatt av rådmannen. Dette er korreksjoner som er utført etter flytting av oppgaver mellom enhetene. Rådmannen er som kjent i gang med et arbeid for å plassere midler til enheter der beslutning og fagkompetanse ligger. Dette gjøres for å bedre økonomistyringen på enhetene. Denne kolonnen går ut i null.

Andre kolonne viser rådmannens forslag til *andre endringer* i budsjettet.

Administrative endringer.

Styrking/ekstraressurser SFO

Hvert år fordeles noen ekstraressurser ut til den enkelte skole for å dekke opp tiltak rettet mot barn med særskilte behov. Tildelingen av midler gjøres etter søknad fra skolene. Øvre ramme er satt av kommunestyret til kr. 1 650 000,-, men vil ikke dekke opp om de reelle kostnaden den enkelte SFO har.

Fordelingen er som følger:

	Andel
Jendem (2395)	kr 181 000
Sylte (2195)	kr 282 000
Haukås (2095)	kr 724 000
Tornes (2495)	kr 145 000
Bud (2595)	kr 145 000
Hustad (2695)	kr 174 000
Totalt	kr 1 650 000

Overføringen belastes Skolefaglig område, ansvar 1360.

Kontaktperson Visma fagsystem skole

I forbindelse med anskaffelse av nytt administrativt fagsystem, fikk to ansatte ansvaret for oppfølgingen. Disse jobber henholdsvis i Bud og på Hustad. Disse midlene har vært plassert på Skolefaglig enhet men flyttes nå til skolene som har utgiftene. Rådmannen mener dette bidra til bedre økonomistyring på enhetene.

Hustad barne- og ungdomsskole (2610): Kr. 77 369,-
Bud barne- og ungdomsskole (2510): kr. 78 236,-

Overføringen belastes Skolefaglig område, ansvar 1341

Ny naturfagstime

Stortinget vedtok i budsjettforliket å øke timetallet i naturfag med én uketime fra høsten 2016 på 5.-7. trinn. Den samlede overføringen til Fræna kommune var på kr. 149 000,-, og ble ikke tatt høyde for når det ordinære budsjettet ble lagt. Timen skal legges på 5., 6. eller 7.trinn, og må dermed foreldes ut fra hvor mange paralleller den enkelte skole har. Dette gir følgende fordeling:

- Aureosen og Jendem skole (2310): kr. 21 000.

- Sylte og Malme skole (2210): kr. 21 000.
- Haukås skole (2010): kr. 42 000 (2 paralleller).
- Tornes skole (2410): kr. 21 000.
- Bud barne- og ungdomsskole (2510): kr. 21 000.
- Hustad barne- og ungdomsskole (2610): kr. 21 000.

Overføringen belastes Skolefaglig område, ansvar 1361

Tidlig innsats 1. – 4. trinn

I budsjettforliket på Stortinget vedtok KrF, Venstre, FrP og Høyre å bevilge 320 millioner kroner til flere lærere for de yngste elevene. Tidligere har skoler med lavest lærerdekning fått ekstra midler, men nå er alle kommuner omfattet av ordningen. Fræna kommune har mottatt kr. 1 466 674,- som skal fordeles etter antall elever i 1.-4. trinn. Dette gir følgende fordeling:

Skole	Total Overføring
Aureosen/Jendem (2310)	256 000
Bud (2510)	176 000
Haukås (2010)	389 000
Hustad (2610)	238 000
Sylte/Malme (2130)	253 000
Tornes (2410)	154 000
Sum	1 466 000

**beregnet gjennomsnittslønn inkl. sosiale utgifter.*

Overføringen belastes Skolefaglig område, ansvar 1361 Grunnskole felles.

Andre endringer

Kommunestyret har vedtatt å dekke inn *tidligere års underskudd* med 6,6 mill. kroner i årets budsjett. Ved regnskapsavslutningen 2015 ble imidlertid hele underskuddet fra tidligere år dekket inn. Dette gir en innsparing på 6,6 mill. kroner. Av dette må det brukes 3,4 mill. kroner for å dekke inn reduserte eiendomskatteinntekter og vedtatte og foreslåtte bevilgninger i denne sak. Restbeløpet 3,2 mill. kroner foreslås avsatt til disposisjonsfond.

Rammetilskudd. Prognosen for kommunene er oppdatert 29. april. Modellen er oppdatert med endelige folketall per 1.1.2016, og gir dermed et bedre grunnlag for anslaget for inntektsutjevningen i 2016. Den viser en merinntekt på rammetilskuddet på 1,9 mill. kroner. Dette er en følge av de endringer som ble gjort i statsbudsjettet for 2016. Rådmannen foreslår å øke denne posten tilsvarende i denne saken.

Skatteinntekter. Skatteinntgangen i Fræna kommune i 2016 utgjør 83 % av landsgjennomsnittet. Prognosen viser at kommunen vil motta ca. 31,0 mill. kroner i skatteutjevning i år. Oppdaterte prognoser per 13. mai fra KS viser en forventet reduksjon av skatteinntektene på 2,4 mill. kroner i 2016. Rådmannen foreslår derfor å redusere denne posten tilsvarende i denne saken.

Eiendomsskatt

Sakkyndig nemnd har i møte 25.02.2016 i sak 4/2016 Indeksregulering av eiendomsskattetakster fattet følgende vedtak:

Verk og bruk med verdimålingstidspunkt 1.januar 2014 skal korrigeres slik at verdimålingstidspunkt 1. januar 2012 legges til grunn.

Konkret medfører dette en reduksjon i eiendomsskatteinntektene i 2016 på 2,450 mill. kroner inklusive renter. Dette gjelder korreksjon både for 2015 og 2016. Reduksjon eiendomsskatt for resten av økonomiplanperioden vil deretter årlig utgjøre 1,2 mill. kroner.

Rente utgifter og –inntekter

Rentenivået er fremdeles lavt og rådmannen har beregnet en innsparing på 1,0 mill. kroner på årets renteutgifter. Samtidig gir dette også utslag på årets finansinntekter. Skjønnsmessig er disse redusert med 400 tusen kroner. Netto innsparing utgjør 0,6 mill. kroner.

Honorar varaordfører

I sak KS 80/2015 *Endring i reglement for godtgjersle til folkevalde i Fræna kommune*, vedtok kommunestyret 16.11.2015 å øke honoraret til varaordføreren fra 20 til 40 % av ordførers honorar. Rådmannen rakk ikke å legge denne økningen inn i årets budsjett. Denne økningen er beregnet å utgjøre kr. 245 000,- i 2016. Rådmannen foreslår å øke rammen til Sørviskontoret med dette beløpet.

Kommunereformen

Det er blitt betydelig ekstrautgifter på Sørviskontoret som følge av Kommunereformen. Det er bevilget 200 tusen kroner ekstra fra fylkesmannen for å dekke slike utgifter. Rammen til Sørviskontoret foreslås å øke tilsvarende. Denne bevilgning har kun virkning for 2016.

Skolefaglig område - MOT

I sak 41/2016 i Plan og økonomiutvalget 9.05.2016 ble det vedtatt å øke budsjettet med 130 tusen kroner som følge av rådmannens beregning av utgifter til tiltaket (MOT) i 2016. Saken var oppe i kommunestyret 23. mai. 2016 og ble vedtatt. Beløpet er innarbeidet i revidert budsjett på skolefaglig område. I økonomiplanperioden vil den årlige utgiften øke med 644 tusen kroner per år.

Hverdagsrehabilitering

I sak KS 36/2016 ble det gitt en orientering om hverdagsrehabilitering og planer om innføring. Rådmannen har i denne sak ikke foreslått økning i rammen for å starte innføring av slik tjeneste. Orienteringen viste at innføring vil gi betydelige økte driftsutgifter for Fræna kommune. Rådmannen ser at hverdagsrehabilitering kan være en vei å gå og vil vurdere saken i forbindelse med utarbeiding av forslag økonomiplan 2017 – 2020.

Ekstra ressurser til Hjemmebaserte tjenester. Det er behov for tilførsel av ressurser tilsvarende ett årsverk (ca. 665 000 inkludert sosiale utgifter). Bakgrunnen er fire nye tjenestemottakere som fra nå av har behov for bistand. Allerede eksisterende ressurser blir brukt i stor grad. Enheten trenger ett årsverk ekstra utover dette. Ett årsverk er helt på minimumsnivå opplyser enheten, og de må kontinuerlig vurdere om det er behov for mer. Rådmannen tilrår at økte utgifter dekkes innenfor dagens ramme.

Interpellasjon: Omregulering av Elnesvågen Småbåthavn

I møte 1. februar 2016 gjorde kommunestyret vedtak om at reguleringsarbeid tilknyttet Elnesvågen småbåthavn skulle forseres. Rammen til rådmannen blir økt med kr. 200 000,- for å utføre dette arbeidet. Prosjektet blir finansiert ved bruk av disposisjonsfondet. Dette er en engangsbevilgning for 2016.

Forvaltningskontoret har budsjettert kjøp av tjenester fra en kommune med 2 mill. kroner. Dette tiltaket har falt bort og rammen kan derfor reduseres tilsvarende. Samtidig må refusjon ressurskrevende brukere reduseres med 1 mill. kroner. Netto innsparing vil derfor utgjøre ca. en million kroner.

Sylte og Malme skole

Skolen trenger ekstra ressurser. Det er fra PPT tilrådd miljøterapeut (høgskoleutdannet) og spesialpedagog for å ivareta dette. For 2016 er det behov for å utvide rammen med inntil 300 tusen kroner.

Rådmannen tilrår at rammen blir økt for å imøtekomme dette behovet.

Aureosen skule

Aureosen skule ber om mer midler til ekstra bemanning som følge av sakkyndige vurderinger.

Rådmannen tilrår at rammen holdes som i dag på tross av nye behov. Situasjonen for skolen følges opp videre i året.

Tornes skole

Denne skolen har i flere år strevd med rammen og forholdet er nevnt blant annet i årsrapporten for 2015. Merforbruket utgjorde i 2015 457 tusen kroner og i 2014 var merforbruket på 235 tusen kroner. Situasjonen per 31.03.2016 viser at det også i 2016 går mot et merforbruk. Rådmannen har nå i samarbeid med skolen gått inn i budsjettet for 2016. Merforbruket skyldes større lønnsutgifter enn budsjettet. Dette skyldes bl.a. ansettelse av lærer med høyere lønn enn forgjenger og ellers en utvikling over tid der en stor andel av lærerne har lang ansiennitet og at skolen gjennom dette har fått økte lønnsutgifter.

Videre har SFO driften lavere inntekter enn forutsatt i 2016. Foreløpig har det ikke vært mulig å redusere utgiften på dette området. Det er satt i verk tiltak for økt bruk av SFO.

Rådmannen mener det er behov for å styrke rammen for Tornes skole. Skolen synes å ha en nøktern drift. Rådmannen foreslår å øke rammen til Tornes skole med 200 tusen kroner.

Hustad barne- og ungdomsskule

Det er behov for ekstra midler på grunn av nye forhold knyttet til enkeltvedtak ved skolen. Det er ansatt en person for å håndtere situasjonen. Dette gir merutgifter. I tillegg meldes det om færre søkere til SFO, det resulterer i færre foreldrebetaling og forhåpentligvis noe lavere bemanning. Rådmannen tilrår at rammen for skolen blir uendret.

Fræna ungdomsskole

Rektor har meldt til rådmannen ønske om mer midler for deling av klasser i basisfagene. Rektor ber også om midler til å dekke ekstrautgifter til arkiveringshjelp. Regnskapet hittil i år viser merutgifter. Rådmannen har satt i verk tiltak for å avdekke årsaken til avviket. Rådmannen ser ikke at det er midler i kommunen til å øke rammen for ungdomsskolen i revidering av budsjettet.

Helse og familie

I sak 36/2015 stilte kommunestyret seg positiv til å gå inn på etablering av en felles oppreisningsordning for tidligere barnevernsbarn i Møre og Romsdal. Forutsetningen var at de fleste kommuner i fylket sa ja til ordningen. Det har de nå gjort. Rådmannen tolker derfor vedtaket slik at kommunestyret sa ja til ordningen. Avtalen om slik etablering ligger nå klar for signering. Årlig utgift vil bli på om lag 70 tusen kroner. Rådmannen innstiller på at enheten dekker denne utgiften innenfor eksisterende ramme.

Institusjonstjenesten

Institusjonstjenesten melder behov for styrking av tildelt budsjetttramme på totalt med 2,5 mill. kroner i forbindelse med revidert budsjett 2016. Det er avholdt flere møter med enheten for å få avklart situasjonen. Med dagens driftsnivå har enheten et forventet merforbruk på 2,5 mill. kroner. Per i dag er det manglende kapasitetsutnyttelse hva gjelder langtidsplasser. Dette påvirker forventet inntekt negativt. Summen ovenfor forutsetter også planlagt stengning av rehabiliteringsavdelingen ved Fræna sjukeheim og omsorgssenter (FSO) 3 uker sommer 2016.

Negative avvik i regnskapstallene frem til d.d. i hovedsak synes å være knyttet til lønnskostnader, samt større forbruk av ordinære driftskostnader knyttet til pasienter spesielt ved en avdeling på FSO.

I sin tilbakemelding til rådmannen sier enhetsleder at omsøkt totalbeløp primært må fordeles på 3 av enhetens tjenestesteder;

Fræna Sjukeheim og omsorgssenter	1 669 000
Bøtunet	590 000
Farstad omsorgssenter/omsorgsboligen	234 000

Øvrige ansvar tilhørende tjenesten styres mot budsjettbalanse.

Rådmannen arbeider med å innføre bedre rutiner for få bedre kontroll over budsjett disponering og -styring i enheten.

Rådmannen mener det ikke er rom i kommunens økonomi for å øke rammen slik det er søkt om. Enheten har en ramme som tilsvarer fjorårets midler tillagt kommunal deflator, men enheten hadde det året et merforbruk på 1,2 mill. kroner. Alt tyder derfor på at rammen er knapp og bør økes. Rådmannen foreslår å øke rammen tilsvarende merforbruket i 2015, dvs. med 1,2 mill. kroner. Samtidig må enheten tilpasse driften til ny ramme.

Renovering flyktningeboliger. 2 boliger som skal huse flyktinger må settes i stand. Det er gjort en beregning på at dette til sammen blir kostende nesten 1. mill. kroner. Dette gjelder P. B. Kristviks veg og Vågvang. Samlet behov for tilleggsbevilgning utgjør 1 mill. kroner. Teknisk drift og anlegg får tilført beløpet på sin ramme. Rådmannen foreslår at finansiering på skjer over Flyktningetjenestens budsjett (rådmannen).

Pensjon. Som beskrevet i økonomirapporten har rådmannen beregnet en forventet innsparing på ca. 5 mill. når det gjelder pensjon KLP. SPK (Statens pensjonskassa) er foreløpig ikke beregnet. Rådmannen vil komme tilbake med en samlet vurdering av pensjonsutgiftene til høsten.

DRIFTSREKNESKAP /BUDSJETT	Vedtatt ramme 2016	Forflytning i rammer	Forslag endringer	Revidert budsjett 2016
Frie disponible inntekter				
Skatt på inntekt og formue	-227 000		2360	-224 640
Ordinært rammetilskudd	-281 259		-1925	-283 184
Skatt på verker og bruk	-27 000		2450	-24 550
Eiendomsskatt næringsbygg	-4 100		0	-4 100
Skatt på eiendom - boliger og fritid	-22 000		0	-22 000
Andre generelle statskudd	-30 140		800	-29 340
Sum frie disponible inntekter	-591 499		3 685	-587 814
Finansinntekter og finansutgifter				
Renteinntekter og utbytte	-6 400		400	-6 000
Renteutgifter, provisjon og andre fin.utgifter	18 500		-1000	17 500
Avdrag på lån	21 000		0	21 000
Netto finansinntekter/utgifter	33 100		-600	32 500
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Til dekn. av tidl. års reknsk.messig meirforbruk	6 600		-6600	-
Avsetning disposisjonsfond	4671		3240	7 911
Til bundne/ ubundne avsetninger	200			200
Bruk av bundne/ ubundne avsetninger	-		-200	-200
Netto avsetninger	11 471		-3 560	7 911
Overført til investeringsrekneskapet	2 500			2 500
Til fordeling drift	-544 428		-475	-544 903
Ny ramme i 2016				
Eining				
Rådmannen	12 267		-800	11 467
Administrasjon	16 250			16 250
Personal/Organisasjon	7 101			7 101
Skolefaglig område	20 767	-3 419	130	17 478
Forvaltningskontor	14 537		-2000	12 537
Sørviskontor	7 383		445	7 828
Haukås skole	20 407	1 155		21 562
Sylte og Malme skole	14 550	556	300	15 406
Aureosen/Jendem skole	12 444	458		12 902
Tornes skole	9 237	320	200	9 757
Bud skole	15 869	420		16 289
Hustad skole	16 961	510		17 471
Fræna ungdomsskole	20 882			20 882
Opplæringscenteret	4 444			4 444
Bjørnsund Leirskole	-362			-362
Barnehager	72 778			72 778
Institusjonstjenesta	66 807		1200	68 007
Heimebasert tenester	115 874			115 874
NAV Sosialtenesta	10 453			10 453
Helse og Familie	45 041			45 041
Kultur	14 336			14 336
Teknisk forvaltning	7 980			7 980
Landbruk	1 643			1 643
Teknisk Drift og anlegg	28 626		1000	29 626
VAR	-11 848			-11 848
SUM	544 428	0	475	544 903
Mindre-/merforbruk(+)	0			0

Investeringsbudsjettet

Fræna kommune vedtok å ta opp 10 mill. kroner i «Startlån» for 2016. Kommunen har søkt om 10 mill. kroner men har foreløpig kun fått innvilget 8 mill. kroner. Foreløpig foreslår ikke rådmannen noen endringer i budsjettet.

Kjøp av ny utleiebolig

I sak 37/2016 Kjøp av ny utleiebolig vedtok kommunestyret å gå til innkjøp av en ny utleiebolig. Prosjektet vil gi en utgift på 2 mill. kroner og finansiering skjer via lån og tilskudd fra husbanken på samlet 2 mill. kroner. Lån er lagt inn med 1 mill. og tilskudd med en mill. kroner. Eventuell manglende finansiering dekkes av fondsmidler fra tidligere salg av boliger.

IKT Investeringer

Fræna ungdomsskole fikk denne våren et akutt problem der de hadde for få datamaskiner til å avvikle eksamen våren 2016. For å løse dette problemet så raskt som mulig, slik at eksamen kunne gjennomføres som normalt, ble det tatt midler fra investeringsmidlene på det ordinære budsjettet for å kjøpe inn 60 PCer. I tillegg til maskinvare måtte det kjøpes inn nødvendig programvare, slik at eksamen kan avholdes på en godkjent måte. Denne programvaren er nødvendig for samtlige elev PCer i kommunen slik at alle PC-er kan benyttes til å holde digitale prøver og eksamener.

Tornes skole er blitt hengene etter de andre skolene spesielt på digitale tavler. De to gamle tavlene skolen hadde, var gamle og utdaterte. 4 digitale tavler er kjøpt inn for å dekke dette behovet.

Det er store behov for å investere i felles infrastruktur og IKT utstyr i 2016. Postene ovenfor har gjort stort innhogg i bevilgningen og rådmannen mener det er behov for å øke bevilgningen til IKT investeringer i 2016. Rådmannen foreslår å øke bevilgningen for 2016 med 700 tusen kroner. Rådmannen foreslår å bruke ubundne investeringsfond for å finansiere økningen.

IKT-satsing i skolen. Skolene i Fræna står foran betydelige utfordringer på IKT-området.

Kommunens økonomiske situasjon har ikke gjort det mulig å hverken skaffe datautstyr, infrastruktur, programvare eller ønsket kompetanse på området. I forbindelse med skolestart 2016 vil skolene ta i bruk en digital læringsplattform (LMS) som vil være et stort løft for Frænaskolen. Dette er noe stort sett samtlige kommuner i Norge har tilgang på. Innkjøpet er et samarbeid med Eide kommune, og i felleskap har vi tatt beslutning om å gå til anskaffelse av It's Learning. For å nyttiggjøre seg det nye systemet, ser rådmannen det nødvendig å øke rammen til etterutdanning på skolefaglig område med kr. 300 000,-. Samme bevilgning bør innarbeides i 2017 budsjettet, men kan så gå ut.

Rådmannen foreslår at IKT investeringer styrkes med kr. 300 000,-. Finansiering skjer ved bruk av ubundne investeringsfond.

Teknisk drift og anlegg

Det ble lagt inn *kjøp av lastebil* i revidert budsjettet for 2015. Kjøpet ble ikke gjennomført før nyttår. Det er arbeidet videre med saken og det er innhentet hjelp til å utlyse konkurranse. Utgiften er nå beregnet å bli 1,5 mill. kroner. Lastebilen skal i stor grad brukes i kommunens selvkostvirksomhet. Rådmannen foreslår tilleggsbevilgning til formålet med 1,5 mill. kroner. Beløpet foreslås dekt ved å øke låneopptaket for 2016.

Prosjektering av Dalelia 4 ble glemt tatt inn i budsjettet for 2016. Utgiften er beregnet til 200 tusen kroner. Rådmannen ber om at prosjektet tilføres midler og at finansiering skjer over ubundne investeringsfond.

Veggplater Fræna Ungdomsskole I økonomiplanen 2016 – 2019 er det i år 2017 satt av 5 mill. kroner til utvendig renovering på Fræna ungdomsskole. Dette er midler som er tenkt til utvendig renovering av skolebygget. Under stormen «Tor» ble en stor veggplate revet av hovedbygget på

vestsiden. Det er også tidligere blitt revet av plater og deler av plater fra bygget. Teknisk drift og anlegg har undersøkt bygget og ser at det er store råteskader på lektene som platene er montert på. Kommunen kan ikke garantere for sikkerheten for skolen og omkringliggende områder når platene er så løse. Rådmannen foreslår å utføre arbeidet på vestveggen allerede i år for å redusere risikoen for skader. Prosjektet et anslått å utgjøre en utgift på 4,0 mill. kroner. Finansiering foreslås gjennomført ved økt låneopptak.

Buss-knutepunkt. Elnesvågen skal får et nytt og bedre busstilbud. Bussknutepunktet blir parkeringsplassen nedenfor Fræna Ungdomsskole. Det er behov for å lage en god plan for området, både med bedre tilrettelegging for oppstilling av busser, venteskur og utvidet parkeringsplass for bussreisende.

Planen er beregnet å koste 100 tusen kroner. Selve opparbeidelsen blir i 2017 og må innarbeides i budsjettet for dette året. Rådmannen foreslår at tiltaket dekkes innenfor driftsrammen til Teknisk drift og anlegg.

Fræna Kyrkjelege fellelsråd ber om en tilleggsbevilgning på netto 180 tusen kroner for å dekke innkjøp av en gravemaskin. Den gamle maskinen måtte skiftes ut og på grunn av at de fikk en alvorlig skade, som etter inspeksjon fra mekaniker ikke lønte seg å reparere. Det hastet med å få tak i ny maskin og rådmannen ga fellelsrådet anledning å kjøpe ny straks. Rådmannen ber om at investeringsmidler til fellelsrådet blir økt med 180 tusen kroner. Utgiften dekkes over ubundne investeringsfond.

Sak 29/2016 *Kjøp av areal.* PLØK vedtok å kjøpe et areal på Indre Harøy for 590 tusen kroner. Rådmannen foreslår at beløpet finansieres med bruk av ubundne investeringsfond.

Sak 36/2016 gjelder spillemiddelprosjektet *Sandvolleyballbaner på Tømmerneset.* Saken var oppe til behandling i Plan og økonomiutvalget 9. mai d.å. og utvalget ba rådmannen innarbeide prosjektet i revidert budsjett, Rammen for prosjektet er på brutto 493 tusen kroner eksklusiv dugnad. Kommunalt tilskudd vil være 126 000 kr etter at merverdiavgift og tilskudd fra andre er trukket ut. Rådmannen foreslår å dekke nettobeløpet med midler fra ubundne investeringsfond.

Det er behov for *ny kommandobil* til erstatning for gammel bil fra 2007. Ny ønsket ombygd bil koster 785 tusen kroner. Salg av gammel bil 250 tusen kroner gir investeringsbehov på 535 tusen kroner. Bilen er snart 10 år og er slitt. I forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen er det stilt krav om høy driftssikkerhet på slike biler. Enheten ber om at utskifting skjer dette året. Rådmannen foreslår finansiering ved låneopptak.

Som følge av *HMS krav til rein og skitten sone* for feiere og brannmannskap er det behov for nytt bygg på brannstasjonen. Tilbygget er beregnet til en total kostnad på 2,9 mill. kroner. I denne saken vil det være aktuelt å dele utgiftene med VAR området. I 2016 trengs en startbevilgning på 500 tusen kroner. Egeninnsats vil utgjøre et betydelig beløp i denne saken. Rådmannen foreslår finansiering ved økt låneopptak.

Det er behov for *Brannverntiltak i Bud.* Det gjelder brannetektering for sikring av kystmiljøet og kirka i Bud. Detekteringen går på oppsetting av 2 varmesøkende kamera med en form for krysskponering av byggemiljøet i Bud. Totalkostnad 920 tusen kroner og tilskudd fra Riksantikvaren lyder på 200 tusen kroner. Vilåårene for dette er at beløpet må benyttes dette året. Rådmannen foreslår å finansiere tiltaket med låneopptak.

Prosjekter	Vedtatt budsjett 2016	Forslag endringer	Revidert budsjett
Egenkapitalinnskudd KLP	1 450		1 450
Datautstyr alle etater	1 500	1 000	2 500
Prosjektering og utbygging Jendem skole	2 500		2 500
Prosjektering og utbygging Sylte skole	2 500		2 500
Fræna ungd.skole - oppussing klasserom	4 500		4 500
Utendørsanlegg Fræna u-skole	950		950
Dekke brynhallen			-
Bolig med vaktel på Eidem	3 600		3 600
Klargjøring næringsareal	2 000		2 000
Tilrettelegging tomter	3 000		3 000
Tomtefelt - Korsmyra	4 000		4 000
Nye småhus - utleieboliger - Eidem	4 000		4 000
Startlån - Husbanken	10 000		10 000
Opprusting kommunale eiendommer	5 000		5 000
Vatn	9 600		9 600
Avløp	14 900		14 900
Trafikksikkerhetstiltak	5 000		5 000
Grusing kommunale veier	500		500
Asfaltering	2 000		2 000
Vei fiskerikai Harøysund	2 000		2 000
Fuglvika - gatelys og asfalt - Harøysund	-		-
Heimdalsveien - Tornes	600		600
Infrastrukturtiltak i sentrum	500		500
Kartlegging av funksjonell strandsone – Fræna kommune.	500		500
Prosjekt Dalelia 4		200	200
Kjøp av ny lastebil		1 500	1 500
Kjøp av ny gravemaskin - Fellesrådet		180	180
Sandvolleyballbaner - Tømmerneset		500	500
Ny Kommandobil		785	785
Nytt bygg brannstasjonen		500	500
Branndetektering i Bud		920	920
Kjøp av grunn		590	590
Kjøp av ny utleiebolig	-	2 000	2 000
Nye veggplater Fræna ungdomsskole		4 000	4 000
TOTALT	80 600	12 175	92 775
Finansiering			
Mva kompensasjon fra investering	11 430	161	11 591
Bruk av fond (tomtesalg)	1 000	200	1 200
Sal av eiendom og tomter	9 000	250	9 250
Statstilskudd friluftsområde/ tippemidler mm	600	1 468	2 068
Fylkestilskudd trafikktrygging	2 500		2 500
Overføring fra driftsregnskapet	2 500	-	2 500
Bruk av ubundne investeringsfond	2 070	1 896	3 966
Sum tilskot, refusjonar m.m	29 100	3 975	33 075
Rest finansieringsbehov	51 500	8 200	59 700
Sum låneopptak inkl. Startlån	-51 500	8 200	-59 700

Økonomirapportering – 1. tertial 2016. (egen sak)

Rådmannen viser til egen sak. Rapportering per 30.04. viser flere utfordringer for kommunen. Disse er, så langt mulig, forsøkt løst gjennom tiltak i denne saken.

Regjeringens tiltakspakke

Regjeringen foreslår et tilskudd på 250 millioner kroner til kommunene på Sørlandet og Vestlandet til vedlikehold og rehabilitering av veier, bygg og anlegg. Tilskuddet fordeles til kommuner i Aust- og Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal som har høyere arbeidsledighet enn landsgjennomsnittet. Fræna kommune får ventelig 711 tusen kroner. Stortinget skal ha saken opp i juni d.å. Rådmannen vil komme tilbake i egen sak med forslag til bruk av disse midlene.

Rådmannens tilråding:

Fræna kommunes budsjett for 2016 blir korrigert i samsvar med saksframlegget.

Låneopptak i 2016 økes med 8,2 mill. kroner.

Fræna kommune inngår avtale om etablering av en felles oppreisningsordning for tidligere barnevernsbarn i Møre og Romsdal. Utgiften på om lag 70 tusen kroner blir dekt over eksisterende ramme for Helse og Familie.

Kommunestyret vil presisere overfor enhetene at tildelt ramme er øvre grense for bruk av midler.

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/03
Arkiv: 216
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 07.06.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 18/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

FORVALTNINGSREVISJON AV BARNEHAGESEKTOREN – DRIFT OG ØKONOMI

Sekretariatets innstilling

Kontrollutvalget viser til sak PS 19/16, «Utkast til overordna plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019» der det redegjøres for området og vurdering av risiko og vesentlighet.

Kontrollutvalget innstiller på at barnehagesektoren, drift og økonomi blir tatt inn som et forvaltningsrevisjonsprosjekt i tråd med vedtak i k.sak 75/2015.

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets vedtak i møte 12.04.2015, sak PS 12/16:

1. Kontrollutvalget tar rådmannen sin redegjørelse i brev av 15.03.2016 til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunerevisjonen foreta undersøkelser av om de tiltak som går frem av brev fra rådmannen 15.03.2016 fungerer slik de er beskrevet.
3. Kontrollutvalget orienterer kommunestyret om de konklusjoner kommunerevisjonen kommer med etter sine undersøkelser og om det fortsatt er grunnlag for et forvaltningsrevisjonsprosjekt også med bakgrunn i analyse av risiko og vesentlighet i arbeidet med overordnet plan for forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget gjorde i møte 11.02.2016, sak PS 04/16 følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget ber om en skriftlig redegjørelse fra rådmannen til neste møte på hvilke tiltak som er satt i verk for å lukke avvik som medførte budsjettavvik på barnehageområdet omtalt i økonomirapport pr. 2.tertial 2015.
2. Tilbakemeldingen vil danne grunnlag for om dette blir et forvaltningsrevisjonsprosjekt basert på en revisjon og kontroll av om eventuelle tiltak for å lukke avvikene er satt i verk og fungerer.
3. Kommunestyret blir orientert om kontrollutvalget sin konklusjon.

Kommunestyret behandlet økonomirapport for 2.tertial den 16.11.2015 i k/sak 75/2015. I protokollen fra dette møtet er det i sakens pkt. 2 vedtatt at: «Fræna kommunestyre ber kontrollutvalget gjennomføre ein forvaltningsrevisjon av barnehagesektoren, økonomi og drift».

Kontrollutvalgets behandling i møte 11.02.2016, sak PS 04/16:

Forvaltningsrevisor Einar Andersen redegjorde for det arbeid revisjonen nå gjør for å lage en overordnet analyse og risikovurdering som skal danne grunnlag for en overordnet plan for forvaltningsrevisjon. Innspill til dette arbeidet innhentes nå og den overordnede planen er forutsatt behandlet i kontrollutvalget sitt møte den 14.06.2016 og senere i kommunestyret.

Kommunestyret og kontrollutvalget kan på eget initiativ bestille forvaltningsrevisjonsprosjekt uten at prosjektene er med i overordnet plan.

I størst mulig grad bør innspill til prosjekt komme inn i overordnet plan og en prioritert rekkefølge. Dette kan avvikes hvis det er spesielle grunner til at andre prosjekt heller blir prioritert og kommer til undervegs.

Ikke alle 9 kommunene i distriktet kan få gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt samme år. Det er forutsatt at Fræna kommune skal kunne få gjennomført ett prosjekt høsten 2016. Det kan bli på barnehageområdet hvis overordnet analyse og risiko tilsier dette, eller at kommunestyret vedtar dette.

En slik bestilling kommunestyret har gjort i sak 75/2015 legger beslag på store ressurser hos revisjonen. Kontrollutvalget anbefaler at det først blir gjort en henvendelse til rådmannen om avdekte avvik nå er lukket og eventuelt hvilke tiltak som er satt inn for å lukke disse avvikene på barnehageområdet. En vil da kunne gjøre en kontroll på om tiltakene etterleves. Kontrollutvalget ser bestillingen i sammenheng med at det oppsto et budsjettavvik på barnehageområdet.

Kontrollutvalget mener også at fokus bør settes inn på å undersøke kvalitet i barnehagen fremfor økonomi. Det er i stor utstrekning private barnehager i Fræna kommune som kommunen har driftsavtale med og betaler tilskudd til. Derfor mener kontrollutvalget at innsynsmuligheter og undersøkelser som går på det kvalitative bør prioriteres hvis det skal igangsettes et forvaltningsrevisjonsprosjekt på barnehagesektoren.

Redegjørelse fra rådmannen i brev datert 15.03.2016:

Som svar på forespørsel fra kontrollutvalget sitt vedtak i pkt. 1 gjentas følgende:

Rådmannen fokuserer på budsjettavviket som utgjorde 14,8 mill. kr utfra opprinnelig budsjett. 5,7 mill. kr av dette skyldes opprydding i forhold til klager på tilskudd til private barnehager i årene 2010-2014. I tillegg kommer det 4,2 mill. kr i underbudsjettering på tilskudd for 2015. Det har også fremkommet betydelig underbudsjettering for spesialpedagoger og kjøp av tjenester fra andre kommuner. Rådmannen har lagt ned et betydelig arbeid for å finne ut av avvikene for 2015 og mener budsjettet for 2016 inneholder realistiske tall.

For å konkludere og å unngå lignende avvik samt endre rutineene, har rådmannen satt i verk følgende tiltak:

Rådmannen har styrket bemanningen og kompetansen på området.

Budsjettering på området er nå samlet i en enhet.

Avvikene skyldes at ansvaret i for stor grad har vært fragmentert og spredt på flere enheter. Ingen i organisasjonen synes å ha hatt en samlet oversikt over området.

Tiltaket med å styrke bemanningen og innsats på området har allerede ført til at situasjonen nå er under kontroll og at kommunen nå har god oversikt over området.

VURDERING

Ang. pkt. 1 i kontrollutvalget sitt vedtak har rådmannen svart ut i brev av 15.03.2016.

Ang. pkt. 2 i vedtaket:

Rådmannens tilbakemeldinger og en revisjon og kontroll av om tiltakene er satt i verk og fungerer vil danne grunnlag for om dette blir et forvaltningsprosjekt:

Kommunerevisjonen bør gjøre en undersøkelse på om de tiltak som er beskrevet i brev fra rådmannen av 15.03.2016 er gjennomført og fungerer. Å sette i gang et forvaltningsrevisjonsprosjekt er omfattende og ressurskrevende. Hvis tiltakene som er beskrevet er satt i verk fungerer, så er kommunestyret sitt vedtak i første omgang fulgt opp og undersøkt. Vedtaket i pkt. 2 var utledet fra et budsjettavvik i økonomirapporten. Kommunestyret får en tilbakemelding fra kontrollutvalget etter at revisjonen har gjort sine kontroller, jfr. pkt. 3 i vedtaket. Kommunerevisjonen arbeider for tiden med utarbeidelse av overordnet plan for forvaltningsrevisjon basert på analyse av risiko- og vesentlighetsvurderinger. I denne planen vil det komme frem om barnehageområdet i Fræna kommune anses som et område med risiko- og vesentlighet. Skulle det vise seg at området ikke kommer med i planen på denne bakgrunn, kan kommunestyret likevel opprettholde bestillingen på et forvaltningsrevisjonsprosjekt drift og økonomi på barnehagesektoren. Som nevnt pågår arbeidet med planen i kommunerevisjonen nå. Planen skal i utgangspunktet fremmes for kontrollutvalget i møte den 14.06.2016. Parallelt med dette bør kommunerevisjonen ha gjort ferdig sine undersøkelser på om de tiltak rådmannen har satt i verk virker etter planen. Resultatet av denne undersøkelsen meddeles kommunestyret så snart det foreligger og etter behandling i kontrollutvalget.

Sveinung Talberg
rådgiver

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 19/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

UTKAST TIL OVERORDNA PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2016-2019

Sekretærens innstilling

Kontrollutvalget tar forslag til Fræna kommunes plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016-2019 til foreløpig orientering.

Kontrollutvalget vil i neste møte avgi sin innstilling til Kommunestyret etter at planen har vært på høring.

Saksopplysninger

Det er kontrollutvalget som skal påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon, jf. Forskrift for kontrollutvalg § 9 og kommunelovens § 77 nr. 4.

I henhold til Forskrift om kontrollutvalg, § 10, skal kontrollutvalget utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, som skal vedtas endelig av kommunestyret. Planen skal utarbeides minimum en gang i løpet av valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret har konstituert seg. Planen skal være basert på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Vedlagt saken følger:

- Oversendelsesbrev fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 M & R, datert 06.06.2016.
- Utkast til plan for forvaltningsrevisjon 2016 – 2019 Fræna kommune, datert 06.06.2016.

VURDERING

Forvaltningsrevisjonsarbeidet har etter hvert blitt en svært sentral del av kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunal sektor og det er derfor viktig at kontrollutvalget bruker plan for forvaltningsrevisjon som et redskap for å utøve en mest mulig målrettet og effektiv tilsynsfunksjon i kommunen, i tråd med kommunestyrets signaler.

Kontrollutvalget vedtok i sitt møte 07.12.2015 i sak 37/15 at et slikt plandokument skulle utføres av Kommunerevisjonsdistrikt 2 M & R. Forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2016-2019 er basert på en overordna analyse av kommunens virksomhet ut fra vurdering av risiko- og vesentlighet med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike enheter og virksomheter.

I arbeidet med analysen har revisjonen hentet inn informasjon fra ulike kilder, som for eksempel kommunens politiske vedtak, planverk og årsmeldinger, samt databaser, som for

eksempel KOSTRA. Videre er det benyttet informasjon som revisjonen har fått tilgang til gjennom sitt løpende revisjonsarbeid. Det er også avholdt møte med rådmann.

Kommunerevisjonsdistrikt 2 M & R har nå utarbeidet forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2016-2019 i Fræna kommune. Det er viktig at kontrollutvalget er aktivt involvert i prosessen med å angi de områder i kommunen det er mest vesentlig å undersøke. Både med hensyn til å prioritere områder mest størst risiko og vesentlighet, og med hensyn til at forvaltningsrevisjonsprosjekter krever ressurser. Derfor legges det opp til at saken behandles i to omganger i kontrollutvalget. Første møte som et diskusjonsmøte og det andre møte som et vedtaksmøte.

Administrasjonssjefen skal, ifølge kml. § 77 nr. 6, ha uttalerett i alle saker som blir forelagt kommunestyret. Kommunerevisjonen vil derfor sende ut den foreløpige analysen og planen til administrasjonssjefen for uttalelse.

Saken vil bli tatt opp igjen i kontrollutvalget i neste møte når administrasjonssjefen har kommet med sin uttalelse og etter kontrollutvalget sin første behandling. Etter at kontrollutvalget har behandlet planen og prioritert aktuelle prosjektområder, oversendes saken til kommunestyret som fatter endelig vedtak for kommunens plan for forvaltningsrevisjons for perioden 2016-2019.

Dersom det over tid oppstår forhold som gjør at prioriterte prosjekter blir uaktuelle vil kontrollutvalget ha anledning til å omprioritere prosjekt på lista. For å gjøre saksbehandlingen så smidig som mulig delegerer kommunestyret myndighet til kontrollutvalget å prioritere prosjekter som ikke er tatt inn i planen, dersom utvalget finner dette nødvendig. Innholdet i planen legger opp til dette.

Sveinung Talberg
rådgiver

Kommunerevisjonsdistrikt 2

Møre og Romsdal

Telefon: 71 11 14 54 - direkte
Telefon: 71 11 10 00 - hovedkontor
Telefaks: 71 11 10 28
E-post: einar.andersen@molde.kommune.no
Organisasjonsnr.: 976 663 268

Kontrollutvalget for Fræna kommune
v/ Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal

Deres referanse:

Vår referanse:
Einar Andersen

Arkivkode:
R11

Sted/dato
Molde, 6.6.2016

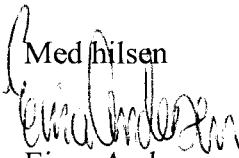
Utkast til overordna analyse og plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for perioden 2016 til 2019

Kontrollutvalget i Fræna kommune bestilte i sak 37/2015 i møte 7.12.2015 en overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 til 2019 fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal. I samme møte ble det bestilt en overordnet analyse og plan for selskapskontroll 2016 til 2019.

I samråd med kontrollutvalgssekretariatet blir det lagt fram utkast for kontrollutvalget for diskusjon og innspill i møte 14.6.2016. Revisjonen har valgt å legge fram en analyse som omtaler ulike områder og tema. I utkastet er mange aktuelle tema for forvaltningsrevisjon tatt med. Revisjonen mener at dette gir et godt utgangspunkt for drøftelser i kontrollutvalget.

Endelig analyse og plan vil bli oversendt til kontrollutvalget innen 31.8.2016 for behandling i møte 13.9.2016. Anbefalte områder/ tema for forvaltningsrevisjon vil bli redusert når dokumentene sendes til sluttbehandling i kontrollutvalget. Kun de mest aktuelle prosjektene vil da bli nevnt i kapittel 2.

E-post med kopi av dette brev med vedlegg er sendt til Fræna kommune v/ rådmann. Rådmann kan gi innspill til dokumentene fram til 20.8.2016.

Med hilsen

Einar Andersen
Forvaltningsrevisor

Anny Sønderland
Forvaltningsrevisor

Vedlegg: 1. Utkast til overordna analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019
2. Utkast til overordna analyse og plan for selskapskontroll 2016-2019

Kopi med vedlegg: Fræna kommune v/ rådmann, Tingplassen 1, 6440 Elnesvågen

KOMMUNEREVISJONSDISTRIKT 2
MØRE OG ROMSDAL

Overordna analyse

Plan for forvaltningsrevisjon

2016 – 2019

Fræna kommune

UTKAST 6.6.2016

Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal er interkommunalt selskap etter kommuneloven § 27. Eiere er kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for eierkommunene og har i dag fem revisorer. Selskapet har hovedkontor i Molde.

Innholdsliste

INNHALDSLISTE	3
1 INNLEDNING.....	4
1.1 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON	4
1.2 FORVALTNINGSREVISJON	4
1.3 FRAMGANGSMÅTE OG METODE	5
1.4 GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT 2008 TIL 2015.....	6
1.5 KORT OM FRÆNA KOMMUNE.....	7
2 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON	8
3 OVERORDNA ANALYSE.....	9
3.1 PLAN- OG STYRINGSSYSTEMET.....	9
3.2 OMSTILLING.....	14
3.3 BRUKERMEDVIRKNING.....	15
3.4 ETIKK OG ÅPENHETSKULTUR	16
3.5 KOMPETANSE OG REKRUTTERING	17
3.6 ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR	19
3.7 BARN OG UNGE	20
3.8 HELSE, OMSORG OG VELFERDSTJENESTER.....	24
3.9 FLYKTNINGER OG ASYLSØKERE	27
3.10 KOMMUNALTEKNISK TJENESTE.....	28
3.11 LANDBRUK.....	30
3.12 KULTUR	30
4 VEDLEGG.....	31
VEDLEGG 1: NØKKELTALL FOR FRÆNA KOMMUNE (KOSTRA)	31
VEDLEGG 2: BEFOLKNING	33
VEDLEGG 3: KOMPETANSE	35
VEDLEGG 4: BARN OG UNGE.....	37
VEDLEGG 5: HELSE OG OMSORG	38
VEDLEGG 6: SYKEFRAVÆR	40
VEDLEGG 7: NÆRINGS LIV OG ARBEIDSLIV.....	42
VEDLEGG 8: DELKOSTNADSNØKLER – INDEKSER – INNTEKTSSYSTEMET 2016	43
VEDLEGG 9: NYTT INNTEKTSSYSTEM	45

1 Innledning

1.1 Plan for forvaltningsrevisjon

Kommunestyret skal minst én gang i valgperioden vedta en plan for forvaltningsrevisjon. Det er kontrollutvalget som har ansvaret for at det utarbeides en slik plan og har innstillingsrett til kommunestyret. Det skal gjennomføres en overordnet analyse av kommunes virksomhet for grunnlag for utarbeidelse av planen. Den overordnede analysen skal gi svar på hvilke område det er knytt størst risiko til, og hvilke område det er mest vesentlig for kontrollutvalget å undersøke.

Kontrollutvalget i Fræna kommune bestilte i sak 37/2015 i møte 7.12.2015 en overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 til 2019 fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal.

Plan for forvaltningsrevisjon framgår av kapittel 2 og overordna analyse framgår av kapittel 3.

1.2 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er del av kommunestyrets tilsyn med kommunens forvaltning (kommunens egenkontroll). Forvaltningsrevisjonens rolle er å undersøke om kommunens virksomhet skjer i tråd med gjeldende lover og regler og kommunens egne planer og vedtak.

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget kan bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Gjennomføring av forvaltningsrevisjon er et redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen ([Kontrollutvalgsboken](#)).

Forvaltningsrevisjon skal fungere som en kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen, og i tillegg legge til rette for forbedring og utvikling. God dialog og samhandling med administrasjonen vektlegges.

På bakgrunn av plan for forvaltningsrevisjon vedtatt av kommunestyret bestiller kontrollutvalget rapporter fra kommunerevisjonen. Kontrollutvalget sender rapportene til videre behandling i kommunestyret. Det er kommunestyret som fastsetter hvordan rapportene skal følges opp.

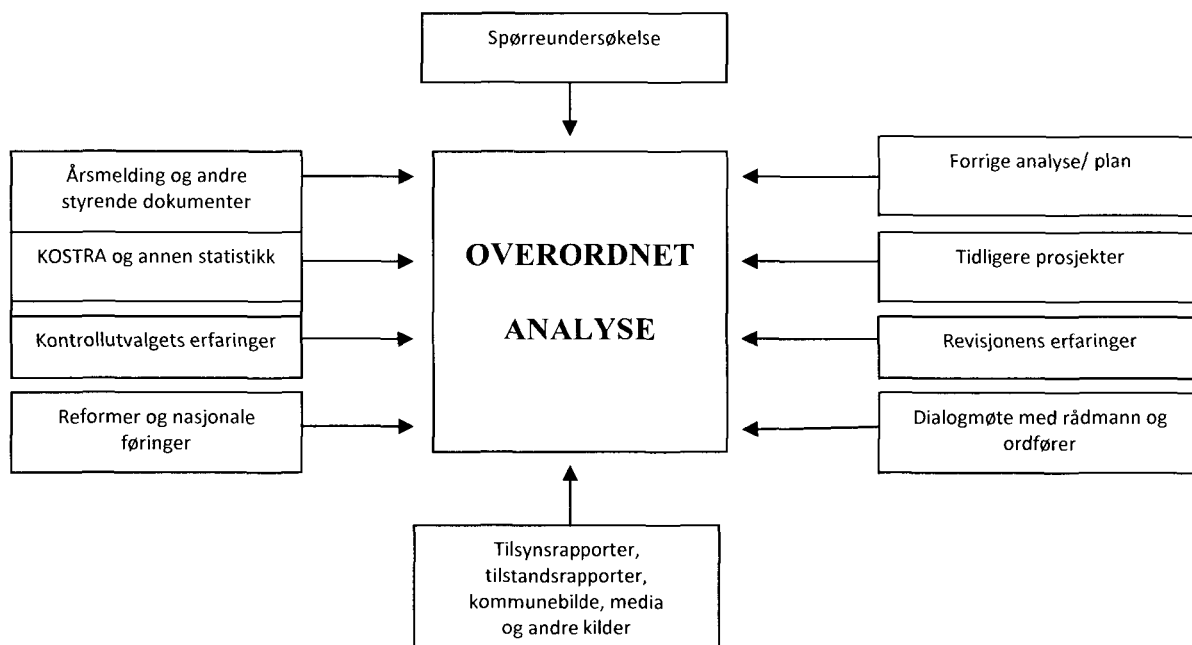
Forvaltningsrevisjon er en form for revisjon av offentlig virksomhet som i [kommuneloven § 77](#) blir definert som *systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger*.

I [forskrift om revisjon § 7](#) blir ulike typer undersøkelser som kan være aktuelle i forvaltningsrevisjon, omtalt:

- a) Vedtaksoppfølging: om forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.
- b) Effektivitet og måloppnåelse: om forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) Regeletterlevelse, om regelverket etterleves,
- d) Styringsverktøyenes hensiktsmessighet: om forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) Administrasjonens saksbehandling: om beslutnings-grunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) Resultat av kommunens tjenesteproduksjon: om resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/ eller om resultatene for virksomheten er nådd.

1.3 Framgangsmåte og metode

Den overordnede analysen er basert på modell som er presentert i figuren under. Modellen viser ulike kildene som er brukt som grunnlag i den overordnede analysen for å vurdere og synliggjøre innenfor hvilke områder forvaltningsrevisjon bør iverksettes. Sentralt i dette arbeidet har vært gjennomføringen av en spørreundersøkelse sendt til sentrale ledere, tillitsvalgte, politikere, elderrådet m.m. Revisjonen har også hatt samtaler med ordfører og rådmann.

Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon er ikke ment å gi et uttømmende bilde av utfordringer i kommunen. Dokumentet peker på noen forhold der kommunen kan ha utfordringer eller utviklingspotensial som det er viktig at kontrollutvalget har fokus på.

I analysen er det redegjort for generelle utfordringer for kommunene. Denne teksten er til en viss grad felles for de kommunene der kommunerevisjonen utarbeider analyse. I tillegg er det lagt inn tekst fra tilgjengelige kilder som gir et grunnlag for vurdering av hvordan situasjonen er i den enkelte kommune.

Ifølge bestemmelsene om internt tilsyn og kontroll og revisjon i kommunelovens kapittel 12 med forskrifter er det et krav at det skal gjennomføres en overordnet analyse basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Hensikten med den overordnede analysen er å fremskaffe relevant informasjon om kommunens virksomhet slik at det er mulig for kontrollutvalget å legge en plan for forvaltningsrevisjon, og å prioritere mellom ulike områder hvor det kan være aktuelt å gjøre forvaltningsrevisjon. På denne måten ønsker man å sikre at det er de nyttigste forvaltningsrevisjonsprosjektene som gjennomføres. Vesentlighet og risiko kan knyttes til en rekke ulike perspektiv for eksempel bruker, befolkning, samfunn, miljø, organisasjon, ansatte, økonomi.

I analysen vises det til ulike statistikker. Det mest sentrale er KOSTRA, som står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner. Det finnes tall om for eksempel pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre,

med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet. Sammenligningene må brukes med varsomhet, fordi det kan være ulike og spesielle forhold i de enkelte kommunene. Det kan også være ulik rapportering fra kommuner. Data må også sees i sammenheng med behovet i den enkelte kommune. Utgiftsbehovet er et anslag på hvor mye det vil koste for kommunene samlet å gi velferdstjenester til innbyggerne sine. Utgiftsbehov for hver enkelt kommune blir beregnet samlet og for ulike sektorer (behovsindekser). Informasjon om KOSTRA-tall, oversikt over utgiftsbehov og kommunens frie inntekter er tatt inn i tabeller i vedlegg 1 og vedlegg 8.

Spørreundersøkelsen har vært sentral i forhold til hvilke tema som tas med. Mange av de samme tema vektlegges av flere kommuner. Alle innspillene i spørreundersøkelsen er ikke hensyntatt, men revisjonen har sammenstilt alle svarene og vil nytte dette som bakgrunnsinformasjon i det løpende arbeidet med revisjon av kommunene. Det er viktig å merke seg at noen i sine svar ser på et område som en utfordring, mens andre kan peke på at dette fungerer godt.

Mange av innspillene i spørreundersøkelsen har vært sentrale ved valg av tema i denne rapporten. Nedenfor følger de mest sentrale utfordringene som kom fram i spørreundersøkelsen i Fræna kommune:

- Kvalitetssystem (implementere)
- IKT og datasikkerhet (trygge datasystemer)
- Brukermedvirkning og brukerundersøkelse
- Kompetanse og rekruttering
- Demografi
- Kommunereform
- Sykemeldinger og fravær
- Informasjon
- Tverrsektoriell samarbeid
- Forebygging
- Tilrettelagte boliger
- Helsestasjon- og skolehelsetjeneste
- PPT
- Logopedhjelp
- Flyktninger
- Rus- og psykiatri
- Pleie- og omsorgssektoren
- Innkjøp – offentlig anskaffelser
- Vedlikehold av kommunale bygg
- Behandlingstid på byggesaker og fradeling
- Oppfølging av ulovlige tiltak
- Effektiv oppfølging av vedtak

1.4 Gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt 2008 til 2015

Kontrollutvalget har basert på overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for periodene 2008 til 2011 og 2012 til 2015 bestilt forvaltningsrevisjonsrapporter fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal.

Følgende prosjekter er gjennomført:

- Samhandlingsreformen (2015)
- Kvalitet i grunnskoleopplæringen (2013)
- Refusjon sykepenges (2011)
- Byggesaksbehandling (2009)

Rapportene er tilgjengelig på kommunens hjemmeside og nkrf.no/forvaltningsrevisjonsregister/

I plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2012 til 2015 prioriterte Fræna kommune følgende prosjekter: 1) Kvalitet i hjemmebaserte tjenester 2) Vedlikehold av kommunale bygg 3) Kommunens økonomiske situasjon 4) Samhandlingsreformen 5) Kvalitet i grunnskoleopplæringen 6) Kommunens ansvar som miljømyndighet 7) Kommunens arbeid med klimatilpasning av egen virksomhet

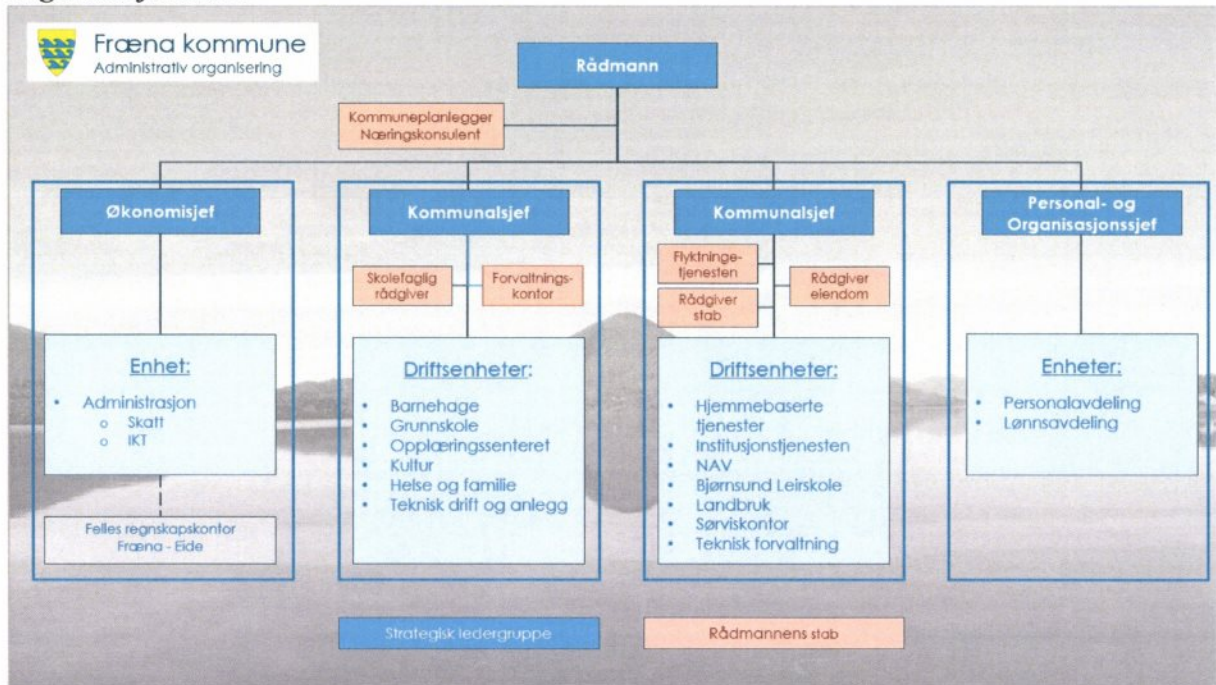
1.5 Kort om Fræna kommune

Fræna kommune hadde 31.12.2015 580 årsverk fordelt på 785 ansatte.

Fræna kommune er organisert med driftsenheter som til sammen har ansvar for all tjenesteyting til innbyggerne. I tillegg er det stabs- og støttefunksjoner som økonomi, informasjonsteknologi, planarbeid, personalarbeid, politisk sekretariat.

Rådmannen og to kommunalsjefer utgjør den sentrale ledelsen i kommunen, og har ansvar for strategisk ledelse, koordinering, utvikling og planlegging, og skal i tillegg følge opp, kontrollere og rapportere tilbake til kommunestyret.

Organisasjonskart

Kilde: Fræna kommune, Årsmelding 2015

For ytterligere informasjon om Fræna kommune vises det til kommunens årsmelding, årsbudsjett, handlingsprogram og økonomiplan jf. www.fræna.kommune.no

2 Plan for forvaltningsrevisjon

I planen pekes det på aktuelle tema uten å foreslå detaljerte problemstillinger. Siden dette er en fireårsplan er det en fordel at det kan legges opp til en viss fleksibilitet slik at kommunen/kontrollutvalget kan velge tidsaktuelle tema for forvaltningsrevisjon.

Følgende tema er ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering særlig aktuelle for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

1. Plan- og styringssystemet herunder
 - helhetlig planlegging og oppfølging
 - kvalitetssystem, internkontroll, avvikshåndtering
 - informasjonssikkerhet
2. Kompetanse og rekruttering herunder
 - oppfølging av rekrutterings- og kompetanseplan innen områdene barnehage, helse, pleie og omsorg
3. Barn og unge herunder barnehage og utenforskap
4. Helse, omsorg og velferdstjeneste herunder boligsosialt arbeid

Følgende tema kan også være aktuell for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

- Omstillingskompetanse og omstillingskapasitet
- Bærekraftig utvikling
- Medvirkning og forankring
- Brukermedvirkning på individ- og systemnivå
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Hjemmetjenester
- Psykisk helse og rus
- Forebyggende arbeid
- Integrering av flyktninger
- Offentlige anskaffelser
- Informasjonssikkerhet
- Vedlikehold av kommunale bygg herunder plan og oversikt

Ved prioritering av aktuelle prosjekt er det tatt hensyn til hvilke risiko- og vesentlighetsområder kommunen selv har stort fokus på og arbeider med. Det vil være mindre aktuelt å gå inn på disse områdene. Revisjonen har i overordna analyse omtalt arbeidsmiljø og sykefravær og etikk og åpenhetskultur. Disse temaene er vurdert som mindre aktuelle på bakgrunn av kommunens arbeid på områdene.

For detaljer og bakgrunn vises det til overordna analyse i neste kapittel.

3 Overordna analyse

3.1 Plan- og styringssystemet

Kommunelovens formål gir viktige føringer for kommunene når det gjelder effektivitet, bærekraftig utvikling, tillit og etikk.

Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt.

Formålsbestemmelsen i kommuneloven § 1 lyder: Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling. Loven skal også legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. (kommuneloven, forvaltningsloven)

For å sikre god styring er det sentralt at plan- og styringssystemet er hensiktsmessig. Det skjer utviklingsarbeid i kommunene knyttet til plan og styringssystemet inklusiv internkontroll. Dette er et vesentlig område som også blir vektlagt i svarene i spørreundersøkelsen.

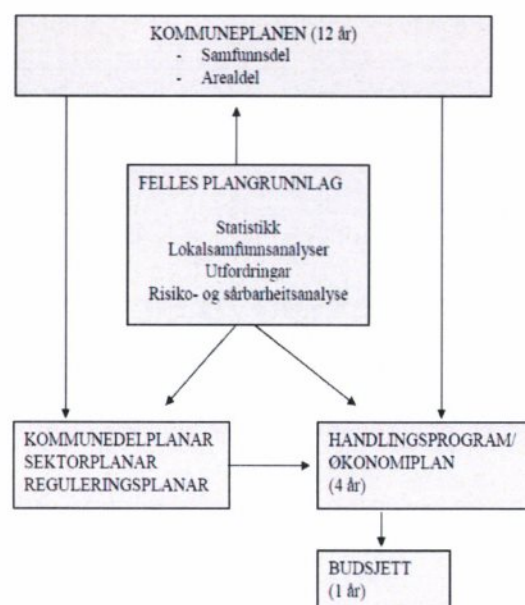
Det er mange krav og forventinger knyttet til kommunens planlegging, jf. informasjon under.

Eksempler på krav/ forventninger knyttet til planlegging i kommuner

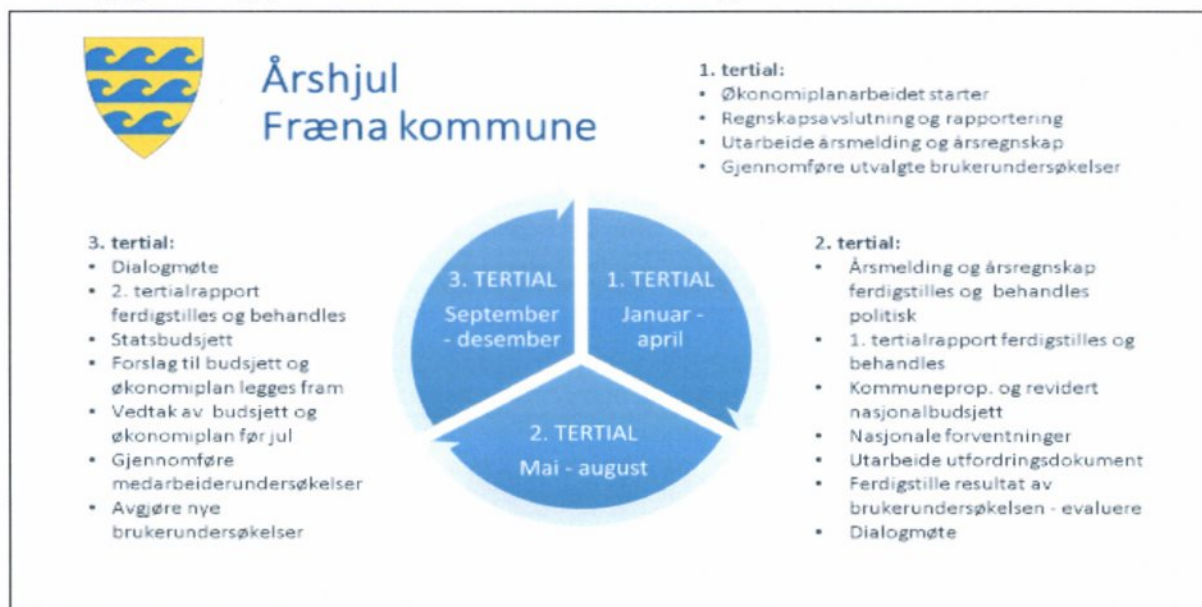
- Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen.
- Økonomiplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver. Kommunestyrets prioriteringer, målsettinger og premisser skal komme tydelig fram.
- Barn og unges interesser skal ivaretas.
- Kommunene skal ha oversikt over folkehelseutfordringene i kommunen og fastsette mål og strategier.
- Nasjonale forventninger til kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling som skal legges til grunn for de nye kommunestyrenes arbeid med kommunale planstrategier og planer.
- Det er statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene.
- Kommunal beredskapsplikt - risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplan.

Ulike planer og rapporteringer er viktige styringsdokument. Det er krav knyttet til høringer og medvirkning. Et helhetlig plansystem skal sikre sammenheng mellom ulike planer og fokus på både sentrale mål, kvalitet og økonomi. Det er vesentlig å sikre helhetlig planlegging og oppfølging av planer.

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt av kommunestyret 12.12.2005 for perioden 2005-2017. Planen gir mål, strategier og tiltak for å nå målene knyttet til fokusområdene. Figuren til høyre er hentet fra nevnte dokument og viser hvordan kommunen gjennom en kommune-styreperiode skal arbeide med disse dokumentene.

Årshjulet beskriver vesentlige administrative og politiske oppgaver og prosesser i løpet av året. Oppgavene og prosessene er beskrevet i årsmelding 2015:

Kilde: Fræna kommune, Årsmelding 2015

De overordnede målene i kommuneplanens samfunnsdel er organisert i fire fokusområde:

1. Samfunn og livskvalitet:

- 1.1 Fræna kommune skal fremje god infrastruktur og næringsutvikling
- 1.2 Fræna kommune skal vere ein leiande landbrukskommune
- 1.3 Fræna kommune skal sikre og vidareutvikle natur-, kultur- og miljøkvalitetar
- 1.4 Fræna kommune skal stimulere det frivillige arbeidet

2. Tenestetilbod/brukarar:

- 2.1 Fræna kommune skal gi eit trygt og utviklande oppvekstmiljø
- 2.2 Fræna kommune skal ivareta innbyggjarane sine behov for omsorg, tryggleik og pleie
- 2.3 Fræna kommune skal vere ein brukarvenleg kommune

3. Organisasjon/medarbeidarar:

- 3.1 Fræna kommune skal ha eit positivt omdømme
- 3.2 Fræna kommune skal vere ein attraktiv arbeidsgivar
- 3.3 Fræna kommune skal ha eit godt arbeidsmiljø

4. Økonomi:

- 4.1 Fræna kommune skal ha god økonomistyring for å sikre handlefridom

Fræna kommune skal i løpet av 2016 utarbeide planstrategi og starte på arbeidet med rullering av kommuneplanen. Med grunnlag i den overordnede kommuneplanen utarbeides strategiske planen og handlingsplanen innen ulike tema og virksomhetsområder. På kommunenes hjemmeside er det gitt en oversikt over planer:

- Bustadbyggeprogram 2012-2016
- Energi og klimaplan for Fræna
- Energiutreiing for Fræna kommune (2011)
- Handlingsplan mot mobbing i barnehagene i Fræna
- Hovedrapport Kraftsystemutredning 2007
- Sektorplan idrett og friluftsliv 2013-2016, handlingsdel 2016
- Kommuneplan - arealdelen 2015-2027
- Kommuneplan - samfunnsdel 2005-2017
- KRUS-rapport 2006-2008
- Landbruksplan 2004-2015
- PROF-plan 2014-2020
- Risiko- og sårbarhetsanalyse 2014-2017
- Ruspolitisk handlingsplan for Fræna kommune 2012-2016
- Skulebruksplan 2010
- Strategisk Næringsplan 2010-2021 Del 1: Plangrunnlag
- Strategisk Næringsplan 2010-2021 Del 2: Tiltak
- Trafikktryggingplan 2014-2017

Det er et risikoområde at kommunene ikke klarer å planlegge godt nok i forhold til framtidens behov og kommunens utfordringer. Dette kan for eksempel gjelde forhold knyttet til befolkningsutvikling, økonomiske rammevilkår og andre rammebetingelser og krav til kommunene.

KOSTRA blir benyttet i mange kommuner og blir brukt som grunnlag for sammenligning mellom kommuner og kommunens prioritering. KOSTRA-data brukes i større og større grad både i administrasjonens interne rapportering og styring, i de politiske prioriteringer som gjøres av kommunestyret, av tilsynsorganene og dels også media jfr. kommunebarometeret. Dette betinger at KOSTRA-dataene både er relevante, riktige og sammenlignbare mellom kommuner. Kvaliteten av KOSTRA-rapporteringen og bruken av styringsdata kan være forbundet med usikkerhet. Dette er generelle risikoområder som gjelder for flere kommuner.

En sentral del av styringen er å sikre at virksomheten drives i tråd med de mål og rammer. **Internkontroll** skal sikre at det ikke skjer avvik på vesentlige områder. I forslag til ny kommunelov foreslås det å innføre en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll. Denne skal bidra til å styrke internkontrollen ved å gjøre reguleringen av internkontrollen tydeligere og mer helhetlig.

Kravet om internkontroll i kommuner er i dag forankret i kommunelovens § 23. Det er videre en lang rekke bestemmelser i kommuneloven og særlovene knyttet til internkontrollarbeid. For eksempel er internkontroll knyttet til det fysiske miljø, til tjenestetilbudet til brukere og til forholdene for de ansatte.

Sentrale særlover som gir bestemmelser om internkontroll

- Helse- og omsorgsloven (§ 3-1) jf. forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten
- Barnevernloven (§ 2-1) jf. forskrift om internkontroll etter barnevernloven
- Lov om sosiale tjenester i NAV (§ 5) jf. forskrift om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen
- Arbeidsmiljøloven/ HMS
- Internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet

Det skjer utviklingsarbeid i kommunene knyttet til plan og styringssystemet inklusiv internkontroll. Dette er et vesentlig område som også blir vektlagt i svarene i spørreundersøkelsen.

Flere og flere kommuner har de siste årene utviklet mer helhetlig og overgripende systemer. Mange kommuner har tatt i bruk **elektronisk kvalitetssystem**. Det viser seg at det tar tid å få dette på plass i mange kommuner. Dette gjelder også for Fræna kommune. Kommunen har et elektronisk kvalitetssystem levert av Kommuneforlaget. Systemet inneholder bl.a. personalhåndbok, kvalitetshåndbok, system for avvikshåndtering, lovsamling og HMS-håndbok. Kvalitetssystemet skal brukes av ansatte på alle nivå i organisasjonen og vil være en del av kommunens internkontrollsystem.

Fræna kommunen har utarbeidet en rekke reglement som nyttes som styringsverktøy. De mest sentrale er:

- Økonomireglement (vedtatt 27.8.2001)
- Delegasjonsreglement (vedtatt 27.8.2001, sist revidert 17.11.2014, sak 46/2014)
- Finansreglement (vedtatt 23.5.2011)
- Reglement for byggerekneskap/ investeringsprosjekt (vedtatt 18.6.2012)
- Økonomireglement (vedtatt 31.8.2015, sak 53/2015)

Reglementene dekker bl.a. områdene budsjettdelegasjon, attestasjon og anvising, rapporterings-rutiner og delegert beslutningsmyndighet. Finansreglementet regulerer plassering av ledig likviditet, langsiktige finansielle aktiva og forvaltning av kommunens gjeldsportefølje. Reglementet for byggerekneskap/ investeringsprosjekt omhandler byggeprosessen fra start til slutt med framlegging av regnskapet til politisk godkjenning.

Implementering av kvalitetssystemet vil være arbeids- og ressurskrevende i hele organisasjonen. I årsrapport 2015 gis følgende informasjon om implementering av systemet:

Kommunens styringssystem

«Fræna kommune anskaffet for en tid tilbake et elektronisk kvalitetssystem som skal samordne all interkontroll i kommunen. Deler av systemet er tatt i bruk, og målet er at hele systemet skal være i aktiv bruk i løpet av inneværende år... Kvalitetssystemet skal brukes av tilsatte på alle nivå. Aktiv bruk forutsetter imidlertid at personalet får nødvendig opplæring. Hvert enkelt tjenestoområde vil også måtte legge inn og tilpasse systemet til egen drift. Samlet ser en at implementeringsprosessen både blir arbeids- og ressurskrevende».

Intern kontroll

«Kommunen har i 2015 fått på plass nytt økonomi- og finansreglement. Det foregår et kontinuerlig arbeid med å ta i bruk hjelpemidler for intern kontroll som ligger i økonomi- og sak/ arkivsystemet. Stadig flere rutiner blir digitalisert, bl.a. reiseregning, fravær og tidsregistrering. Dette arbeidet gjelder også områder som budsjett, regnskapsdokumentasjon og attesting/ anvisning. Digitalisering bidrar til korrekt registrering og faste rutiner for godkjenning og anvisning. I 2016 er det satt i gang et omfattende arbeid ved hjelp av KS for å bedre internkontrollen i kommunen. På starten av det nye året arbeides det med å lage nye reglement for etiske retningslinjer, behandling av personopplysninger og anskaffelser».

Informasjonssikkerhet omfatter alle tiltak som sikrer konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet til informasjon og IKT-systemer, det vil si alt som sørger for å gi korrekt informasjon til de rette menneskene til rett tid.

Interkommunalt IKT samarbeid (IKT-Orkidé)

Fræna kommune er i dag med i IKT Orkide samarbeidet. Kommunen har avsatt to 20 % stillinger til dette samarbeidet, men dette ble redusert til en 20 % stilling fra 1.1.2016. Kommunen bruker fremdeles, som nest største deltakende kommune, betydelige midler både på drift og investering for å delta på dette samarbeidet.

Det er viktig at det er fokus på informasjonssikkerhet og datasikkerhet. Informasjonssikkerhet er et område der det for alle kommuner vil være en generell risiko både for at systemet for internkontroll ikke er godt nok og kanskje særlig for at det ikke etterlevs.

I årsrapport 2015 opplyses det at det i 2014 ble anskaffet en ny lagringsløsning for kommunen, og dette har gjort at kommunen måttet anskaffe en ny løsning for «backup» i 2015. Videre opplyses følgende om trusselbildet på informasjonsteknologiområdet:

Det er et stadig økende trusselbilde i form av virus og hacking mot kommunen, og det brukes mye tid på å bekjempe disse truslene. Det stilles også stadig strengere krav fra myndighetene om sikker behandling av data, samtidig som andre data skal gjøres mer tilgjengelig. Denne balansegangen er en stor utfordring for IKT-området i kommunen. Her er det også viktig å sørge for at brukerne av systemene har fått nødvendig opplæring, da feil bruk kan være en stor sikkerhetsrisiko. I 2015 har vi i tillegg hatt mange forsøk på infisering av nettverket med såkalt Cryptolocker-skadevare. Takket være våre investeringer i sikkerhet har vi klart å avverge dette.

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet internkontroll framover er iverksetting, opplæring, bruk og avvikshåndtering

Gode **saksbehandlingsprosesser** er viktig blant annet for å ivareta brukernes rettssikkerhet. Det er også en forventning om at kommunen skal fatte riktige avgjørelser, ha rettferdig, rask og god saksbehandling, og at det skal være forutberegnelighet i avgjørelsene gjennom at kommunen opptrer konsekvent og at tilsvarende saker behandles likt. Økonomiplanleggingen i kommunen skal sørge for at begrensede ressurser blir anvendt så effektivt som mulig. De krav som er stilt i kommuneloven § 44, skal bidra til at kommunene kan ivareta økonomiforvaltningen i et lengre perspektiv.

Kommunal- og regionaldepartementet, utgav i 2013 en veileder om økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner. Følgende sies om økonomiplanlegging:

«God planlegging av prosessen med økonomiplanen er en forutsetning for å oppnå et godt resultat og en god økonomiplan. En prosess bør være politisk forankret, ha tydelige skiller mellom administrative og politiske ansvar og roller, realistiske og klare tidsfrister, samt avklare ambisjonsnivået i økonomiplanen. Økonomiplanen må være basert på et realistisk og fullstendig grunnlag. Dette innebærer at arbeidet med økonomiplanen må bygge på en god forståelse av kommunens økonomiske situasjon. Som et minimum bør kommunen ha et forhold til sentrale nøkkeltall som netto driftsresultat, netto finansutgifter og gjeldsgrad, samt hvilke mål kommunen har for økonomien og for tjenestene.»

Kommunerevisjonen får kunnskap om planlegging, styring og rapportering på økonomi-området. Revisor utarbeider revisjonsberetning og rapporterer til kontrollutvalget. Rapport fra revisor til kontrollutvalget vår 2016 sier følgende om økonomi og økonomiske utfordringer:

Driften: Kommunen har et netto driftsresultat på 15,4 mill kroner (4,35 %) i 2015. Netto driftsresultat i prosent av inntektene har i perioden vært høyere enn for fylket (2,2 %) og godt over måltallet på 1,75 (2015) Nøkkeltallet netto driftsresultat viser overskuddet eller underskuddet i drifta av kommunen, og er andelen av årets driftsinntekter som ikke er brukt i drifta.

Soliditet: Kommunen har høy lånegjeld og den har økt med 23 mill. siden 2014. Lånegjelden i % av driftsinntektene er litt synkende og ligger nå på omtrent samme nivå som landet inklusiv Oslo men langt under fylkesnivå. Kommunen ligger allikevel over Kostragruppe 10. Nøkkeltallet lånegjeld driftsmidler sier noe om kommunens soliditet dvs. fordeling mellom gjeld og egenkapital. I lånegjelden er formidlingslån og pensjonsforpliktelser holdt utenom. Fylkesmannen har her satt et måltall på 50 %, dvs at størrelsen på lånegjelden ikke bør utgjøre mer enn halvparten av kommunens brutto driftsinntekter. Fræna kommune ligger over dette med sine 78 %.

Likviditet: Arbeidskapitalen er på 20,3 % og litt over fylket (19,5 %) Nøkkeltallet sier noe om grunnlikviditeten til kommunen dvs. muligheten til å betale for sine forpliktelser etter hvert som de forfaller. Likviditeten målt som arbeidskapitalens driftsdel bør minst utgjøre 5 % av kommunens driftsinntekter. Fræna kommune ligger langt over og har en brukbar likviditet.

Regnskapsresultatet omtales i årsmelding 2015:

«Fræna kommunes regnskap for 2015 viser et regnskapsmessig overskudd på 15,4 mill. kroner. ... Dette resultatet fremkommer etter at det er dekt inn 11,2 mill. kroner av tidligere års merforbruk (underskudd). Budsjettert inndekking utgjorde også 11,2 mill. kroner. Kommunens underskudd fra tidligere år er nå dekket inn og det er forventet at Fylkesmannen tar Fræna kommune ut av ROBEK-registeret før sommeren. Bedringen i resultat i forhold til prognosen for årsskiftet skyldes i hovedsak et betydelig bedre resultat enn ventet på enhetene, lavere pensjonskostnader, større statlig tilskudd vedrørende ressurskrevende brukere og at skatteinntangen ble som budsjettert. Noen av disse postene var usikre helt frem til endelig beregning i februar i år».

Kommunene må oppfylle krav i lov om forskrift om **offentlig anskaffelse**.

Anskaffelsesregelverket er omfattende og erfaringsvis er innkjøpsområdet et område med risiko for brudd på regelverket. Innkjøp er et område som bør ha særlig oppmerksomhet.

Fræna kommune er, som alle andre offentlige instanser, bunden av et regelverk om kjøp av varer og tjenester. Fræna kommune har inngått avtale med Nordmøre interkommunale innkjøpssamarbeid om innkjøp av definerte varer og tjenester.

Nordmøre interkommunale innkjøpssamarbeid

Nordmøre interkommunale innkjøpssamarbeid ble etablert i 2002. Samarbeidet er formalisert etter kommuneloven § 27. Følgende kommuner er del av samarbeidet: Kristiansund, Averøy, Aure, Eide, Fræna, Gjemnes, Halså, Rindal, Smøla, Sunndal, Surnadal og Tingvoll.

Samarbeidskommunene finansierer årlig en stilling ved Innkjøpstjenesten. Målsetting med samarbeidet er å

effektiviser anskaffelsesprosessene på rammeavtaler og ved økt volum oppnå bedre betingelser og reduksjon av anskaffelseskostnadene. Det er ressursbesparelsene for samarbeidskommune da den enkelte samarbeidskommune slipper å gå ut med konkurranse på de områder der en har felles avtaler.

Det er viktig at kommunen utarbeider rutiner/ retningslinjer for etterlevelse av bestemmelsene i regelverket om offentlige anskaffelser. Kommunen må ha tilstrekkelig kompetanse på innkjøpsområdet. [Det er utarbeidet reglement for offentlig anskaffelser i Fræna kommune.](#) Dokumentet er til politisk behandling vår/ sommer 2016. Reglementet omtaler: 1) Grunnleggende prinsipper for alle anskaffelser 2) Organisering 3) Innkjøpsrutiner

I årsmelding 2015 gis det opplysninger om utfordringer på **driftsområdet teknisk forvaltning**: En utfordring er: «Få til eit planverk som fungerer i kommunen slik at alle veit kva dei skal gjere, og slik at vi får ei normal framdrift i sentrale bygge- og anleggssaker i kommunen».

Plan- og bygningsloven (pbl.) pålegger kommunene å ha **planer for bruk og vern av kommunale arealer og ressurser**. Kommunene skal treffe vedtak om nesten all byggeaktivitet innenfor kommunegrensene. Det er gjennomført forenklinger innen byggesaksbehandlingen fra 1. juli 2015. Det er viktig at innbyggerne har tillit til at kommunen håndhever loven på en forutsigbar, lik og effektiv måte. Et hensiktsmessig og oppdatert planverk bidrar til å sikre effektivitet og likebehandling. Det vil på grunn av generelle utfordringer på området være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon av byggesaksbehandling i de fleste kommunene. [KOSTRA-tall om gjennomsnittlig saksbehandlingstid i byggesaker med 12 ukers frist og 3 ukers frist viser at disse overholdes i Fræna kommune.](#)

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Helhetlig planlegging
- Implementering av kvalitetssystem og oppfølging av avvik
- Offentlige anskaffelser – rutiner og praksis herunder:
 - har kommunen formålstjeneslig innkjøpsstrategi
 - blir varer og tjenester kjøpt i samsvar med reglene om offentlig innkjøp
 - bruker kommunen rammeavtalene sine
- Informasjonssikkerhet

3.2 Omstilling

Det skjer endringer og omstillinger i kommunal virksomhet. Dette kan være omorganisering og opplegging av driften som for eksempel overgang til mer hjemmebaserte tjenester. Bakgrunn for endringene og omstillinger er mange. De kan være motivert ut fra behovet for å spare penger, effektivisering/ forbedringsarbeid, faglig utvikling og nasjonale reformer som samhandlingsreformen og kommunereformen.

Kommunereformen

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Regjeringen har følgende mål for reformen:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Det er planlagt å legge fram en samlet lovproposisjon om nye oppgaver til kommunene våren 2017, samtidig med en proposisjon om ny kommunestruktur.

Kommunereformen preget kommunepolitikken i 2015 og 2016. Kommuner skal fatte vedtak om de skal slå seg sammen med andre kommuner innen 1. juli 2016. På Nordmøre og i Romsdal har det vært utredet i alt 27 alternativer. Fræna kommune har som alternativer: 1) gå sammen med Eide 2) gå sammen med Eide og Averøy 3) gå sammen med Romsdalskommunene 4) stå alene 2). Kommunen har blant annet gjennomført flere folkemøter. Det ble avholdt en rådgivende folkeavstemming 25.4.2016. Alternativet å gå sammen med Eide fikk flest stemmer. Resultatet ble:

1. Eide/ Fræna	44,44 %
2. Eide/ Fræna/ Averøy	23,60 %
3. Sammen med Romsdalskommuner	19,21 %
4. Fræna som egen kommune	12,37 %

Omstilling og endringer kan få både positive og negative konsekvenser for borgere/ brukere og ansatte. Det kan skape usikkerhet og føre til sløsing med ressurser om prosessene ikke er gode. Kommunene må ha kompetanse og kapasitet til å gjennomføre gode omstillingsprosesser. Informasjon og medvirkning i samsvar med lov og avtaleverk er sentralt. Ansattes medvirkning er forankret både i arbeidsmiljøloven og hovedavtalen. Arbeidsgiver har styringsrett og må følge spillereglene i lov og avtaleverk. Brukermedvirkning skal også sikres i omstillingsprosesser. Både på bakgrunn av gjennomførte prosesser i kommunene, og ikke minst forventet krav til større omstillinger, anses omstillingsarbeid som et risikoområde. Det er vesentlig at kommunene lykkes med omstillinger både av hensyn til kvalitet og økonomi.

Fornyelse og innovasjon i offentlig sektor blir vektlagt. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er for eksempel en av fem langsiktige strategier fornyelse og innovasjon. Enkelte kommuner tar i bruk verktøyt som Lean metoden.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Omstillingskompetanse og omstillingskapasitet
- Medvirkning og forankring

3.3 Brukermedvirkning

Brukermedvirkning på systemnivå (eldreråd, samarbeidsutvalg i skolen etc.) og individnivå er sentralt og blir mer vektlagt. Det er større krav om dette gjennom lovgivning. Brukermedvirkning er viktig både for å sikre gode tilpassa tilbud og med tanke på effektiv bruk av ressursene i framtida. Med større behov og knapphet på ressurser vil kommunene kunne være avhengig av å ta i bruk den kapasitet brukerne, pårørende og frivillige representerer. Hvordan kommunene legger til rette for brukermedvirkning blir da viktig. Noen kommuner gjennomfører brukerundersøkelser. Kommunene har i økende grad lagt til rette for medvirkning blant annet fra ungdom/ungdomsråd. Brukerinvolvering og brukerperspektivet er fortsatt for dårlig ivare tatt i mange kommuner. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er for eksempel en av fem langsiktige strategier «*Sammen med bruker, pasient og pårørende*».

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunen knyttet til brukermedvirkning framover er å følge opp økte krav til og vektlegging av brukermedvirkning på individ og systemnivå. Videre at bruker, pårørende og frivillige involveres, og at kommunen sikrer likebehandling og utforming av brukertilpasset tilbud.

I årshjulet til Fræna kommune går det fram at det i første tertial skal gjennomføres utvalgte brukerundersøkelser, at det i 2. tertial skal resultat av brukersøkelser ferdigstilles og at det i 3. tertial skal nye brukerundersøkelser avgjøres. Det har vært gjennomført brukerundersøkelser ved barnehager, skoler og pleie og omsorg. Det skal gjennomføres medarbeiderundersøkelser annet hvert år.

Ved hver skole skal det være etablert: samarbeidsutvalg (grunnskolen), skoleutvalg (den videregående skolen), elevråd (begge skoleslag) og foreldreråd (grunnskolen) (www.Frana.no).

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Brukermedvirkning, herunder er aktuelt tema:
 - Brukerundersøkelser
 - Brukermedvirkning på individ- og systemnivå

3.4 Etikk og åpenhetskultur

Kommuneloven skal legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard. Etikk er en viktig del av all arbeidslivs praksis. Etikk er de verdiprioriteringer som ligger til grunn for enhver beslutning eller handling.

KS og Transparency International Norge (TI) anbefaler at kommuner har etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte, og at retningslinjene er behandlet av kommunestyret. KS og TI anbefaler at de etiske retningslinjene også blir gjort gjeldende for kommunale foretak.

Etiske retningslinjer i Fræna kommune

Fræna kommunen arbeider med å lage nye etiske retningslinjer. Retningslinjene har vært på høring og det er opplyst at sak vil være klar for politisk behandling 1. halvår 2016.

I årsmelding 2015 redegjøres det for det arbeid som har vært gjennomført på området.

Kommunen skal redegjøre i årsberetningen for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten og i kommunale foretak. Det er vesentlig at kommunen utarbeider og sikrer at det er oppmerksomhet rundt de etiske retningslinjene.

Årsrapport 2015 omtaler etikk

Etisk standard skal bidra til at de ansatte forholder seg på en etisk forsvarlig og god måte i sitt daglige arbeid, og må ses i sammenheng med kommunens visjon for de ansatte:

«Arbeidsplasser med trivsel og utvikling gir gode tjenester!»

Etikk er systematisk tenking om hva som er rett og galt, og handler om hva vi finner verd, eller verdifullt, både å leve for og å leve etter. Fræna kommune sine oppgaver er å arbeide for fellesskapets beste. Kommunens ansatte skal være seg bevisst at de er i innbyggernes tjeneste. Som tjenesteyter, som forvalter av fellesskapets verdier og ved utøvelse av offentlig myndighet stilles det høye krav til den enkeltes etiske holdninger og integritet. Alt vårt arbeid skal bygge på og være preget av våre grunnverdier. I denne sammenhengen har kommunen nedfelt dette i forkortelsen **IDAR**, som står for; Imøtekommende – Dyktig – Ansvarlig – Respekt. Som ansatte skal vi alltid ha med oss **IDAR** i virke og arbeidshverdag for kommunen vår.

Ny lovgivning om varslere i arbeidsmiljøloven stiller krav til mer systematisk bruk av avviksmeldinger og tydelige kommunikasjonskanaler. Kommunene skal fremme ytringsfriheten i arbeidslivet på en bærekraftig måte, slik at det kan fokuseres på interne forhold i organisasjonene.

Kommunai og moderniseringsdepartementet tar i brev datert 13.4.2016 opp kommunens innsats for å **styrke de ansattes yringsfrihet**:

«Det er viktig at så vel folkevalgte, ledere og ansatte er kjent med rammene for de ansattes yringsfrihet... Kommunene bør først og fremst sørge for at de ikke har retningslinjer eller reglement som går for langt i å begrense de ansattes yringsfrihet. Kommunene bør gjennomgå slike reglementer mv. og vurdere om de er i tråd med gjeldende rett... Det er viktig å skape et arbeidsmiljø hvor de ansatte føler de kan ytre seg. Kommunene bør sette seg mål om å ha en yringskultur i kommunen, der ansatte i kommunen kan bruke yringsfriheten sin. De ansatte i kommunene sitter på viktig kunnskap og har informasjon som kan bedre både samfunnsdebatten og kvaliteten på tjenestene. Samtidig må kommunene sikre at ledere og folkevalgte godtar at ansatte ytrer seg om kommunale forhold. Dette kan gjøres gjennom holdningsskapende arbeid om yringsfrihetens grenser og innholdet i lojalitetsplikten».

Det er viktig for demokratiet og rettsikkerheten til borgerne at kommunen legger til rette for åpenhet og innsyn i den virksomhet kommunen bedriver. Kommuneloven slår fast at kommuner plikter å drive aktiv informasjon om sin virksomhet, og at forholdene skal legges best mulig til rette for offentlig innsyn i den kommunale forvaltning. Partene i en sak som behandles i kommunen har rett til partsinnsyn i egen sak etter forvaltningsloven. Alle har rett til innsyn i saksdokument, journaler og lignende register etter offentlighetsloven. Kommunen har i noen tilfeller likevel hjemmel og plikt til å unnta opplysninger/ dokumenter fra innsyn.

Økonomiske misligheter omfatter alt fra korrupsjon, regnskapsmanipulasjon, underslag, urettmessige belastninger av private utgifter etc. Begrepet misligheter er ikke et rettslig begrep, men benyttes i revisjonen som en fellesbetegnelse for tilsiktede handlinger som er utført for å oppnå en fordel for seg selv eller andre. I den norske straffeloven er korrupsjon definert som å kreve, motta eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag. Etske retningslinjer gir gjerne føringer knyttet til disse forholdene.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Etikk og åpenhetskultur, herunder aktuelt tema:
 - Oppfølging av etske retningslinjer
 - Åpenhets- og yringskultur

3.5 Kompetanse og rekruttering

Kommunen får stadig flere lovpålagte oppgaver, som krever stor grad av kompetanse hos de ansatte. Kompetanse er blant annet viktig med tanke på framtidig behov innenfor pleie og omsorg. [I vedlegg 3 vises anslag for framtidig kompetanse behov innenfor noen sektorer i Fræna kommune.](#)

Innenfor skolesektoren er det nye krav til utdanning. [Kommunestyret skal i møte 13.6.2016 behandle sak om kvalitetsrapport for grunnskolene i Fræna kommune 2015.](#) Det opplyses i saksutredning at:

«Antall lærere som deltar på videreutdanning har for inneværende skoleår vært fem. For neste skoleår har kun én lærer fått innvilget videreutdanning. Bakgrunnen for denne nedgangen er kutt i budsjettet for 2016. Med henvisning til nye nasjonale kompetansekrav for lærere i basisfagene, må dette antallet økes til om lag 7 pr. år i en 10-årsperiode. Dette vil legges frem som sak i forbindelse med arbeidet med en kommunal kompetanseplan».

Regjeringen har handlingsplan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i kommunale helse- og omsorgstjenester (Kompetanseløft 2020). I [Meld. St. 26 \(2014-2015\) Fremtidens](#)

primærhelsetjeneste blir blant annet lederkompetanse og utfordringer knyttet til rekruttering av ledere tatt opp. Ledere har fått flere og mer komplekse oppgaver.

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet til kompetanse og rekruttering framover er å sikre riktig og tilstrekkelig kompetanse i kommunen, slik at dagens og framtidens behov dekkes. Det er også viktig hvordan kompetansen internt i kommunen nyttes, bruk av stab/ støttefunksjoner, spesialkompetanse etc.

Få personer dekker på noen områder et stort fagområde eller mange fagområder. Blant annet er det viktig å ha fokus på alderssammensetningen blant ansatte og framtidens behov for tjenester. Mange deltidsansatte kan være en arbeidskraftreserve.

KOSTRA-tall viser at andel ansatte med førskolelærerutdanning og andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning er lavere i Fræna enn kommunegruppen og gjennomsnittet for landet uten Oslo (se vedlegg 1).

I årsmelding 2015 omtales utfordringer knyttet til kompetanseutvikling. Det opplyses at:

- All statistikk viser at vi i årene framover vil ha utfordringer med å rekruttere flere typer stillinger. Dette gjelder særlig helsefagarbeidere, sykepleiere og pedagogisk personell i barnehager og skoler.
- Personalpolitiske virkemidler for å stimulere til videreutdanning og kompetanseheving er nedfelt gjennom lønnspolitisk plan. I tillegg vil kompetansemodulet i lønnsystemet være et hjelpemiddel til å få kartlagt hvilken kompetanse vi allerede har. For å møte utfordringene med rekruttering med rett kompetanse må kommunen i større grad enn i dag jobbe systematisk med bl.a. kompetanseutvikling. Det må kartlegges hva vi har av kompetanse i dag, utarbeides klare mål for hva vi trenger av kompetanse og hvordan vi skal greie å rekruttere den rette kompetansen i årene framover. Det vil derfor i 2016 bli utarbeidet en kompetanseplan for å sikre dette.

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for bemanning og strategisk arbeid med rekruttering og kompetanseutvikling ved institusjonstjenesten:

I løpet av 2016 prioriteres gjennomgang av bemanning og kompetanse ved alle tjenestesteder. Det settes som kort- og langsiktig mål å bevege seg fra deltidskultur til heltidskultur. Dette innebærer at en ser på ulike turnuser.

Kompetanseutfordringer i lys av samhandlingsreformen er et viktig fokusområde. Det må fortsatt arbeides for å være en attraktiv praksisarena med tilstrekkelig grad av veilederkompetanse for elever og studenter på alle utdanningsnivå. Å beholde og rekruttere dyktige arbeidstakere med høy kompetanse er avgjørende for å ivareta tunge pleieoppgaver og komplekse sykdomsbilder hos brukere av tjenesten.

Felles kompetanseplan for institusjonsheten er under utarbeidelse. Dette gir større mulighet for strategisk kompetansestyrking og -styring. Det må legges til rette for:

- Tettere samarbeid og utvikling av «vi-følelsen» innad i institusjonstjenesten, og samhandling med hjemmebaserte tjenester
- Bedre utnyttelse av fagkompetanse, og samarbeid på tvers av enheter og avdelinger
- Det bør legges til rette for intern hospitering mellom institusjonene, enhet for hjemmebaserte tjenester og helseforetaket
- Omdømmebygging

Det opplyses i årsmelding 2015 at hjemmetjenesten har et generelt behov for kompetanseøkning. Tjenesten trenger flere vernepleiere og sykepleiere, og har behov for å erstatte ufaglært med faglærte arbeidskraft

Det opplyses at kommunen har startet arbeid med å utarbeide en overordnet kompetanseplan, og at skolesektoren arbeider med egen kompetanseplan.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Kompetanse og rekruttering, herunder er aktuelle områder:
 - Rekruttering av spesialpersonale
 - Oppfølging av rekrutterings- og kompetanseplan innen områdene barnehage, skole, helse, pleie og omsorg

3.6 Arbeidsmiljø og sykefravær

Sykefravær har økonomiske konsekvenser og kan føre til et dårligere servicetilbud. Få ansatte på et område, vil føre til at kommunen blir mer sårbar. Lønn og sosiale utgifter er en stor utgift for kommunen, og et høyt sykefravær fører til store kostnader for kommunen.

Sykefraværet varierer fra virksomhet til virksomhet og kan ha direkte konsekvenser på tjenestekvaliteten.

En reduksjon av sykefraværet er vesentlig både for ansatte, kommunen som organisasjon og samfunnet. Lederskap, kollegaskap, organisering, organisasjonskultur med åpenhet og medbestemmelse, personalpolitikken og arbeidsgiveransvaret er sentralt for å sikre et godt arbeidsmiljø og effektiv bruk av personellressursen. Forskning viser at sosial støtte fra kolleger er en viktig buffer mot stress, sykdom og overbelastning.

I årsmelding 2015 omtales sykefravær/ nærvær:

Etter å ha arbeidet systematisk med sykefraværsarbeidet og nærværsarbeidet i forbindelse med prosjektet «Langtidsfrisk» så en positive ringvirkninger av dette i årene etterpå. Selv om det det jobbes godt med tilrettelegging og oppfølging i enhetene steg sykefraværet igjen i 2015. Kommunen som IA-bedrift har hatt en målsetting for sykefraværet på 6,5 % med en øvre grense på 7,5 %. Etter å ha vært under grensen i 2014 ble det totale sykefraværet i 2015 på 7,9 %. Til sammenligning kan nevnes at sykefraværet i kommunal sektor i perioden 4.kvartal 2014 til 3.kvartal 2015 var 9,6 %. Sykefraværet er høyest ved barnehagene og skolene samt teknisk drift og anlegg. Innenfor pleie- og omsorgstjenestene er det høyt sykefravær innenfor enkelte områder/avdelinger. Det vil i årene som kommer bli jobbet mere målrettet i forhold til å få ned sykefraværet der dette har vært et gjennomgående problem over lengre tid.

Kommunene har særlig innenfor helse og omsorg flere deltidsstillinger. Mange kommuner arbeider for å sikre flere heltidsstillinger. Deltidsansatte har ca. ett prosentpoeng høyere sykefravær enn heltidsansatte. Heltidsstillinger vil kunne kreve større fleksibilitet både fra arbeidsgiver og ansatte.

Utviklingsprogrammet «Sammen om en bedre kommune» lanserer en modell som viser kostnader og gevinster ved redusert deltid. Faktorer som ligger inne i modellen er direkte og indirekte økonomiske konsekvenser, konsekvenser for medarbeidere og konsekvenser for brukerne. Kunnskapen og mulighetene som ligger i en heltidskultur er etter hvert godt dokumentert. Målet med «Sammen om en bedre kommune» er å formidle de positive konsekvensene heltidsstillinger har for arbeidstaker, arbeidsgiver og tjenestetilbudet.

Fræna kommune arbeider med heltidskultur, og omtaler dette arbeidet i årsmelding 2015:

I 2013 var 60 % av alle ansatte i kommunen i en deltidsstilling. Av disse igjen var 88,8 % kvinner. For unge som skal velge utdanning er det negativt at de får inntrykk av at det kun er små deltidsstillinger de kan få når de er ferdig med studiene. Fræna kommune satte seg derfor som mål å finne fram til arbeidstidsordninger, rutiner og måter å organisere arbeidet på som ville redusere tallet på deltidsstillinger og øke de eksisterende stillingsbrøkene. Dette også som et viktig ledd for å sikre likestilling i kommunen. Med dette som mål ble kommunen i 2013 tatt opp i utviklingsprogrammet «**Sammen om en bedre kommune**» hvor det blant annet skulle jobbes mot en heltidskultur i kommunen. I første periode av prosjektet greide vi nesten målet om å øke den gjennomsnittlig stillingsprosenten i

hjemmebaserte tjenester fra 57,35 % til 65 % innen 2014. Resultatet ble 64,22 %. 2015 var siste prosjektår. Nå var også institusjonstjenestene også innbefattet i prosjektet. Innenfor både hjemmebaserte tjenester og institusjonsbaserte tjenester satte vi som mål å øke den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen til 70 %. Resultatet ble 64,22 % for hjemmebaserte tjenester og 59,63 % innenfor institusjonstjenesten. Selv om vi ikke nådde målet i 2015, ser vi at målrettet jobbing med økt stillingshjemer, utprøving og innføring av langvakter, ulike turnusordninger, økt grunnbemanning og omdisponering av vikarmidler har hatt positiv virkning ved de avdelingene hvor det er innført. Vi ønsker å videreføre arbeidet med prosjektet internt i kommunen da vi ser at målrettet arbeidet med dette har en positiv virkning på både på arbeidsmiljøet og sykefravær.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Arbeidsmiljø og sykefravær, herunder er aktuelle områder:
 - Plan og tiltak for å redusere sykefraværet

3.7 Barn og unge

Kommunene har mange ansvarsområder knyttet til barn og unge; barnehage, skole, barnevern, kultur, helsestasjon etc. Tjenestene er vesentlige både i forhold til enkeltindivid og samfunnet.

Barn og ungdom skal sikres gode og trygge oppvekst- og levekår, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering. Alle skal ha likeverdige tilbud og muligheter. Tverrfaglig arbeid innad i kommunen og sammen med andre er viktig for å motvirke marginalisering, bidra til utjevning av levekårsforskjeller og fremme barn og ungdoms deltakelse i og innflytelse på ulike samfunnsområder. Kommunen skal, i sin rolle som skole- og barnehageeier, fremme likestilling og motvirke diskriminering på barnehage- og grunnopplæringsområdet.

Barn og unge med særlige behov har rett til nødvendig hjelp til rett tid, og innsatsen må samordnes.

Kommunen skal sikre at elevene har et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø. Med formål å forebygge sosial ulikhet, skal barn og unges oppvekstvilkår gis prioritet og deres stemme skal høres. «Barn og unges interesser» skal ivaretas i planlegging. FN's barnekonvensjonen sier at barn har rett til å gå på skole, rett til hvile, fritid og lek og rett til å si sin mening i alt som angår det. FNs barnekonvensjon inneholder 42 punkter som sier hvilke rettigheter alle barn har.

Barnevernstjenesten i kommunene som utfører det daglige løpende arbeidet etter barnevernloven. Barneverntjenesten skal blant annet gi råd og veiledning, foreta undersøkelser, treffe vedtak etter loven eller forberede saker for behandling i fylkesnemnda samt iverksette og følge opp saker. De siste årene har de kommunale barnevernstjenestene blitt styrket gjennom etablering av nye øremerkede stillinger, og kompetanse- og samhandlingstiltak. Barn og unge skal høres i forhold som angår dem.

KOSTRA-tall viser at Fræna kommune har noe lavere andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år enn landsgjennomsnittet. Kommunen har hatt en forbedring de siste årene når det gjelder andel undersøkelser i barnevernet som er gjennomført innen frist og lå i 2015 på 93 % som er høyere enn kommunegruppen og landet uten Oslo, jf. vedlegg 1.

I årsmelding 2015 opplyses følgende om utfordringer i barneverntjenesten (Helse og familie):

- Endringer i statleg barnevern har ført til nedlegging av ein del statlege tiltak – utfordringar å etablere nye

lokalt

- Pga. sjukemelding i fleire stillingar i 2015, har det ikkje vore muleg å få full effekt av investert ressurs i barnevernstenesta
- Kommunal beredskap, tilsette i barnevernstenesta vert ofte kalla ut etter arbeidstid, på helg og i feriar. Viktig å få vurdert og konkludert i høve interkommunalt samarbeid på området

Kommunebarometeret for 2016 viser at Fræna kommunes plass blant landets kommuner for barnevern er 173 som er en framgang på 30 plasser fra 2014.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal være en lett tilgjengelig og gratis tjeneste, med fokus på helsefremming, forebygging og tidlig intervensjon. De siste årene har det vært fokus på å styrke og videreutvikle tjenesten. Gjennom statsbudsjettet har kommunene fått økt midler til satsing på helsestasjon og skolehelsetjeneste. Kommunene har i varierende grad prioritert dette. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud til gravide, og for barn og foreldre i aldersgruppen 0 til 20 år.

I spørreundersøkelsen er det flere som tar opp problemstillinger knyttet til helsestasjon og skolehelsetjeneste, og manglende oppfylling av myndighetskrav på området.

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for helsestasjon. Utfordringer som nevnes er (*Avdeling Helsestasjon/ skulehelsestasjon/ jordmor*):

- Ikkje gjennomført 18 månadskontrollar – årsak: sjukemeldingar – helsesøster har utført jordmoroppgåver
- Nye oppgåver i skulehelsetenesta m.a. veping av elevar i 3. og 8. trinn, vert ikkje gjennomført grunna streng prioritering og manglande ressursar til oppfølging av resultatata
- Auke i administrative oppgåver har ført til at leiande helsesøster no brukar mindre tid på kurative oppgåver. Meir behov for personell til oppfølging av barn i skulehelsetenesta

Skolehelsetjenesten ble styrket i budsjettet for 2016.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT eller PP-tjenesten) skal i tillegg til arbeid for enkeltbarn også arbeide forebyggende slik at barnehagen og skolen kommer i forkant av problemer og lærevansker. Det er forventning om at mer tid skal brukes til å bistå i forebyggende arbeid og i kompetanse- og organisasjonsutvikling (regjeringen.no). Fræna kommune har felles pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) med Gjemnes kommune og Eide kommune. Tjenesten er rettet mot innbyggerne i Gjemnes, Eide og Fræna og har også ansvar for elever ved Fræna videregående skole etter avtale med Møre og Romsdal fylkeskommune.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste for Gjemnes, Eide og Fræna (kilde: ppt-gef.no)

Pedagogisk-psykologisk tjeneste for Gjemnes, Eide og Fræna er ei interkommunal tjeneste organisert etter § 27 i kommunelova og § 5-6 i opplæringslova. Tjenesten har kontor i Eide kommune som også er vertskommune og har arbeidsgiveransvaret. Tjenesten er basert på en samarbeidsavtale mellom kommunene.

I spørreundersøkelsen stiller flere spørsmål om PPT har god nok kapasitet. Det nevnes at det i perioder er over tre måneders ventetid på utredning.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Det er tre kommunale og seks private barnehagene i Fræna kommune. I årsrapport 2015 opplyses det at de kommunale barnehagene har 43 ansatte og 170 barn, der 91 barn er under 3 år og 79 barn er over 3 år. Barnehagene er pedagogiske virksomheter som skal drive i samråd

med rammeplan, årsplan, vedtekter og forskrifter. Det skal gis tilbud til førskolebarn i alderen 0 til 6 år. I virksomhetene er det barn med ulik språkbakgrunn og ulike behov for tilrettelegging.

Kommunestyret skal i møte 13.6.2016 behandle sak om framtidig barnehagetilbud i Fræna kommune.

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for kommunale barnehager:

Generelt

- Bemanningsnorm: avvik på dager med behov for vikar, men hvor vikar ikkje er tilgjengelig
- Pedagognorm: 6 av 12 pedagogstillinger er bemannet med ufaglærte (dispensasjon frå utdanningskravet)

Utfordringer

- Problemer med rekruttering av pedagoger til alle stillinger i de kommunale barnehagene. De kommunale barnehagene har ikke konkurransedyktige ansettelsesvilkår sett i forhold til pedagoger i private barnehager samt pedagoger i våre nabokommuner. Store lønnsforskjeller.
- De kommunale barnehagene er ikke tilstrekkelig tilrettelagt for å imøtekomme en større andel søkere av småbarn enn barnehagene er bygget for. I utgangspunktet så er den enkelte barnehage bygget med tanke på 2 avdelinger knyttet opp mot barn over 3 år (36 barn) og 1 avdeling knyttet opp mot barn under 3 år (9 barn). Andelen småbarn i dag er samlet 91 barn under 3 år og 71 barn over 3 år.

Kommunebarometeret for 2016 viser at Fræna kommunes plassering på barnehageområdet får en dårlig plassering som nummer 423 blant landets kommuner. Dette er samme plassering som i 2014. Fræna kommune har en lav andel ansatte med førskolelærerutdanning og lav andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning, jf. omtale i kapittel om kompetanse.

Kommunestyret i Fræna kommune ba i møte 16.11.2015 i sak 75/2015 pkt. 2 kontrollutvalget gjennomføre «ein forvaltningsrevisjon av barnehagesektoren, økonomi og drift». Bestillingen har vært drøftet med kommunerevisjonen og prosjektet kan gjennomføres høsten 2016.

Grunnskolen skal bygge på prinsippet om likeverdighet og tilpasset opplæring for alle. Det har blant annet vært fokus på læringsresultat, tidlig innsats og læringsmiljø herunder mobbing.

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for skolene. Under gjengis et utdrag:

Generelt

- Trivsel: Elevundersøkelsen 2015 viser at de fleste elevene trives godt eller svært godt på skolen.
- Læringsmiljø og læringsresultat: Flere skoler rapporterer om svakt resultat på de nasjonale prøvene. Det settes inn tiltak for å bedre dette.
- Elever med sammensatte vansker: økende behov ved flere skoler for hjelp til elever med sammensatte vansker. Det arbeides for å utnytte ressursene på best mulig måte for den enkelte elev.
- Vedlikehold: flere skolebygg er nedslitt, og tilfredsstillende ikke kravene til moderne skoledrift.

Haukåsen skole (utfordringer)

- *Vi har skoleåret 2015/2016 veldig liten bemanning til å drive undervisning. Dette gjør organisasjonen svært sårbar med tanke på fravær, og spesielle behov som oppstår i løpet av skoleåret. Elever med vedtak om spesialpedagogisk- eller assistentressurs ikke får oppfylt behov jf. sakkyndig uttale PPT. Videre fører minimal bemanning til at klasser ved sykdom må ledes av personale uten formelt godkjent kompetanse.*
- *Elevtallet og antall barn i SFO gjør at et skolebygg fra 1957 ikke lenger er egnet.*
- *Fra skolestart skoleåret 2016/2017 starter vi en egen innføringsklasse for å ta imot flyktninger som skal ha grunnleggende norskopplæring. Dette er det ikke satt av midler til i budsjett for 2016.*

I forbindelse med behandling av årsrapport 2015 vedtok kommunestyret følgende:
«Kommunestyret ser med bekymring på det som står i årsrapporten om Haukås skole. Kommunestyret ber rådmannen fremme en sak til DRUT i henhold til de utfordringer som blir beskrevet i rapporten». Som oppfølging av vedtaket skal sak om «Haukåsen skole - teknisk tilstandsrapport» behandles av kommunestyret i møte 13.6.2016.

Kommunebarometeret for 2016 viser at Fræna kommunes på grunnskoleområdet er nummer 329 blant landets kommuner. Dette er en nedgang på 28 plasser fra 2014.

I forbindelse med at kommunestyret vedtok budsjett for 2016 og økonomiplan 2016-2019 (sak 98/2015), ble det opprettet et skolepolitisk utvalg. Representasjon og oppgave omtales slik i vedtaket:

Det ble det vedtatt å opprette et skolepolitisk utvalg der politikere, ledere ved skolene og kommunalt FAU bør være representert. Det skolepolitiske utvalget skal se på tiltak for å bedre måloppnåelse i Fræna skolen. Utvalget skal også gjøre en vurdering av ønsket lærertetthet for ulike trinn i skolen, samt de økonomiske konsekvensene.

Kommunestyret skal i møte 13.6.2016 behandle sak om kvalitetsrapport for grunnskolene i Fræna kommune 2015. Det opplyses at rapporten viser at Frænaskolen er inne i en positiv utvikling på veldig mange områder:

- *Resultatene fra fjorårets 10. trinn er bedre enn nasjonalt gjennomsnitt.*
- *Trivselen blant elevene har økt de siste årene.*
- *Mobbetallene er fortsatt for høye, men utviklingen er positiv.*
- *Andelen av elever som mottar spesialundervisning er synkende, og fortsatt under landsgjennomsnittet.*

Kommunestyret vedtok høsten 2015 å innføre MOT i ungdomsskolene fra skoleåret 2016/2017. MOT er en organisasjon som samarbeider med ca 300 skoler og når ca 65 000 ungdommer over hele Norge. MOTs målgruppe er alle ungdommer der en skole eller kommune har inngått en partneravtale med MOT.

Utenforskap

Ungdom som står i fare for å falle ut eller faller ut av videregående opplæring, kan ha sammensatte livsutfordringer som levekårsproblematikk, psykiske vansker eller sosiale problemer. «Ny GIV» var regjeringens satsing for økt gjennomføring i videregående opplæring. Folkehelseprofil 2016 peker på at frafallet er en betydelig folkehelseutfordring.

Folkehelseprofilen viser noen data for situasjonen blant ungdom, se vedlegg. Det har blitt økende fokus på utenforskap. Utenforskap er hovedsatsinga til KS de neste årene, og er knyttet til oppfølging av mennesker som faller utenfor skole og arbeidsliv.

Utenforskap betegner mennesker eller grupper som står på utsiden av fellesskapet. Det kan være personer som står utenfor skole- og arbeidsliv som har et svært begrenset sosialt nettverk eller som ikke opplever tilhørighet til storsamfunnet. Utenforskap er et strukturelt samfunnsproblem. Det har store konsekvenser som er til hinder for at enkelte mennesker kan leve gode liv.

Gjennomføring av videregående opplæring viser at 47,3 % av 2009-kullet i Fræna kommune gjennomførte på normert tid mot 57 % i fylket. I tillegg gjennomførte 10,9 % opplæring på mer enn normert tid i Fræna kommune mot 16,3 % i fylket, se vedlegg 4.

I 2013 ble det gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt om kvalitet i grunnskoleopplæringa. Prosjektet så nærmere på hvordan: 1) kvalitet vurderes 2) hva kvalitetsmålingene sa om resultatet ved skolene 3) hvordan kommunen arbeider med å følge opp og bedre kvaliteten

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Barnehage
- Prosjekt er bestilt for gjennomføring i 2016: «Barnehagesektoren, økonomi og drift»
- Utenforskap (barn og unge som faller utenfor skole og arbeidsliv)

3.8 Helse, omsorg og velferdstjenester

Kommunene har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det, uavhengig av alder eller diagnose.

Sentrale helse, omsorg og velferdstjenester i kommunene

- Opphold i institusjon; langtidsopphold, korttidsopphold/ tidsbegrenset opphold og avlastningsopphold.
- Hjemmetjenester; pleie- og omsorgstjenester som mottas av brukere som ikke bor på institusjon. Brukeren bor i egen bolig eller i bolig til pleie- og omsorgsformål som kan ha tilknyttet personell hele døgnet eller deler av døgnet. Det gir tilbud om hjemmesykepleie, hjemmehjelp og andre tjenester.
- Psykisk helse og rus
- Tjenesten til utviklingshemmede; tiltak for mennesker med psykisk utviklingshemming - habilitering
- Sosiale tjenester i NAV; som omfatter økonomisk sosialhjelp
- Forebyggende arbeid; som for eksempel frisklivssentral
- Boliger vanskeligstilte
- Helsetjeneste; fastleger, legetjeneste, jordmortjeneste

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for institusjonstjenesten. Kapasitetsutnyttelse omtales slik:

Et fornuftig og kvalitativt godt institusjonstilbud er viktig for kommunen. Faglig forsvarlighet, god kvalitet og kostnadseffektiv institusjonsdrift fordrer noe mer treffsikkerhet på målgruppe og kapasitetsutnyttelse. Forvaltningskontoret blir en viktig samarbeidspartner i arbeidet med dette. På ledelsessiden prioriteres følgende:

- Virksomhetsstyring gjennom synlig og tydelig ledelse
- Kvalitet og kompetanseutvikling
- Arbeidskultur og arbeidsglede
- Gjennomføringsevne

Samhandlingsreformen er fremdeles under iverksetting og gir kommunene utfordringer. Fastlegenes rolle er blant annet sentralt for å lykkes med reformen. Kommunene har inngått samarbeidsavtaler med helseforetaket. Iverksetting av avtalen er viktig for å kunne nå sentrale mål i samhandlingsreformen knyttet blant annet til helhetlige tilbud for bruker/ pasient og kvalitet på tjenestene.

Utvikling av hjemmebasert tjenester er en prioritert oppgave i de fleste kommuner. Det kan være utfordringer knyttet til en overgang fra høg grad av institusjonstjenester til mer bruk av hjemmetjenester. Regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 (Omsorg 2020) har som en av fem langsiktige strategier: «Den nye hjemmetjenesten». Videre er det utfordringer knyttet til tilstrekkelig tilbud innenfor tjenester som rehabilitering og psykisk helsevern og rus. Personer med psykiske lidelser har ofte behov for tjenester fra ulike deler og sektorer i hjelpeapparatet. Det samme gjelder også for rusavhengighet. Kommunene skal ha systemer som sikrer at brukere/ pasienter med psykiske lidelser (vansker) og/ eller rusavhengighet får et

helhetlig og koordinert tilbud. Tilbudet til denne gruppen er ofte utilstrekkelig og varierer mye fra kommune til kommune.

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for hjemmetjenesten. Utfordringer som nevnes er:

- I årene som kommer vil vi få en økning i tallet på innbyggere som trenger bistand som en følge av den lenge varslede eldrebølgen. Dette innebærer et behov for økt bemanning og kompetanse, spesielt i hjemmetjenesten
- Samhandlingsreformen bidrar til at de som får tjenester av oss, har mer komplekse behov enn tidligere. Stadig flere ønsker å bo hjemme selv om de er alvorlig syke, og dette fører til behov for mer spesialisert kompetanse
- Hjemmetjenesten har vokst seg ut av lokalene sine, og det er et stort behov for tilrettelagte lokaler innen rimelig tid
- Det er behov for eget dagtilbud for personer med demens
- Det er ikke nok tilrettelagte arbeids- og aktivitetsplasser for personer med nedsatt funksjonsevne i regi av NAV og vekstbedrifter. Ved Torabu AS er det 20 varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA). Dette er ikke nok til å dekke behovet

Det blir i ulike sammenhenger pekt på behovet for økt innsats innenfor psykisk helse og rus. Eksempler på dette vises i boksen nedenfor.

Psykisk helse og rus

- Utfordringsbilde innen psykisk helse og rus: 1) Blant de vanligste plager og problemer i befolkningen 2) Mangler i det kommunale psykisk helse- og rustilbudet til alle brukergrupper 3) Stor uønsket variasjon i tilbud 4) Manglende koordinering av tjenester. (Meld. St. 26 (2014-2015) «Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet»)
- 77 % av befolkningen mener at behandlingstilbudet innen psykisk helse må styrkes. Kun 13 % vurderer tilgjengeligheten på psykisk helsehjelp i sin kommunehelsetjeneste som god. (Kommunal rapport TNS Gallups helsepolitiske barometer for 2016)
- «Samhandlingsreformen legger til grunn at kommunene skal ta større ansvar for behandling og oppfølging av pasienter også innen psykisk helse og rus. Dette preger dagens situasjonsbilde for både kommuner og helseforetak i Møre og Romsdal, og som krever mer og bedre samhandling mellom de ulike tjenestene». (Utkast til Samhandlingsstrategi med handlingsplan for pasienter med rus- og psykiske helseplager)

Tiltak innenfor psykisk helse og rus forventes fortsatt å få økt oppmerksomhet. Kommunene må ha særlig oppmerksomhet på tidlig intervensjon og forebyggende innsats mot barn og unge i risikosonen. [Psykiatritjenesten var fram til og med 2015 lagt til NAV Fræna - Eide. Kommunestyret vedtok i møte 14.12.2015 i sak 93/2015 ny samarbeidsavtale etter vertskommunemodellen mellom Fræna kommune og Eide kommune for en felles tjeneste innen rus og psykisk helse. Vedtaket innebærer at Eide kommune er vertskommune for en felles tjeneste innen rus og psykisk helsearbeid, jf. kommuneloven § 28-1 b, og at tjenesten organiseres som egen enhet i Eide kommune.](#)

Kommunene har etter helse- og omsorgstjenesteloven en plikt til å legge til rette for at den enkelte bruker/ pasient får et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. For å sikre dette stilles det krav til samhandling mellom tjenesteyterne. Det stilles også krav til at personer med langvarige og sammensatte tjenester skal få tilbud om individuell plan og/ eller koordinator. I tillegg stilles det krav til at kommunens skal ha en koordinerende enhet.

Demensplan 2020 er regjeringens plan og tiltak for å bedre det kommunale helse- og omsorgstjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Dokumentet forteller om utfordringer personer med demens og deres pårørende står overfor, og hvordan utfordringene skal løses (strategier og tiltak).

Kommunebarometeret viser at Fræna kommunen for eldreomsorg er plassert på 55 plass blant kommunene i landet. Dette er en forbedring på seks plasser fra 2014.

En forholdsvis stor andel av eldre over 80 år som bor på institusjon er noe lavere enn sammenligningsgruppene (11,1 % (Fræna), 11,6 (KOSTRA-gruppe 11) 13,1 % (Landet uten Oslo)). For ytterligere informasjon om situasjonen i 2015 og utvikling over tid vises det til vedlegg 1.

Forebygging er et viktig satsningsområde. I Fræna kommune har det vært reduksjoner de siste årene innen helsestasjon, jf. omtale under barn og unge.

KOSTRA-tall viser at dekning av **leger** er relativ god, mens dekning av **fysioterapeut** er lavere enn sammenligningsgruppene. Det er opprettet en arbeidsgruppe som skal arbeide med hverdagsrehabilitering. Gruppen består blant annet av fysioterapeut og ergoterapeut.

NAV Fræna - Eide er etablert i samarbeid mellom NAV Møre og Romsdal, Eide kommune og Fræna kommune, og har til sammen 17 årsverk, 11 statlige og 6 kommunale. Tjenestene ved NAV-kontoret er organisert i et interkommunalt samarbeid med Eide kommune. Kommunestyret vedtok i møte 14.12.2015 i sak 91/2015 ny organisering av NAV. Sak ble fremmet etter at evaluering viste at samarbeidet ikke fungerte etter intensjon. Fræna kommune er vertskommune og kontoret organiseres innenfor en minimumsløsning av tjenester.

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for NAV. Utfordringene er:

- Økende etterspørsel etter økonomisk råd- og veiledning
- Tilbud om tiltak til ungdom under 24 år som ikke er i utdanning eller arbeid
- Markedsarbeid og arbeidsrettet brukeroppfølgning. Styrke dialogen med arbeidsgiverne i kommunene
- Delta i en revisjon av plan for boligsosialt arbeid
- Bruke kvalifiseringsprogrammet som et virkemiddel for målgruppen

Helse og familie

Enheten Helse-Familie hadde i 2015 med tilkallingsvikarene vel 65 ansatte med 13 til 14 ulike yrkes/ faggrupper i ulike avdelinger. Enheten omfatter: 1) Helsestasjon- og skolehelsetjeneste 2) Miljøretta helsevern/ smittevern 3) Fræna legekontor 4) Helsetjeneste Hustad Fengsel 5) Fysioterapi/ rehabilitering 6) Fræna fysikalske institutt 7) Hjelpemiddelansvarlig – teknisk del 8) Barnevern 9) Tiltak funksjonshemmede 10) Bøtunet avlastningsleilighet

I årsmelding 2015 oppsummeres måloppnåelse og utfordringer for Helse og familie (se også omtale i kapitell om barn og unge):

Avdeling Fræna legekontor/ Torget legekontor/ legevaktsamarbeid

- Nye tilsettingar fører ofte til at innbyggjarane vil velje lege i andre kommunar. Det er framleis noko netto pasientflukt til nabokommunane, noko som fører til auka utgift for kommunen

Avdeling Fysioterapi/rehabilitering/Fræna fysikalske institutt

- Lite ressursar til å auke tilbodet i skulehelsetenesta
- Auke i talet på førespurnad om tilbod til barn/unge med overvekt. Det er ikkje muleg med eksisterande ressursar å gje tilbod til denne gruppa
- Liten kapasitet i høve behandling av pasientar i aldersgruppa unge/ vaksne. Dei vert vist vidare til Fræna fysikalske institutt

Avdeling Tiltak funksjonshemma m/ Bøtunet avlastning

- Nye vedtak i avlastningar fører til meir behov for administrering av gruppa av tilsette, kontakt med

pårørende og deltaking i ansvars/ samarbeidsgrupper

I 2015 ble det i Fræna kommune gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt om samhandlingsreformen.

Boligsosialt arbeid. Kommuner skal sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet. Mange kommuner har utfordringer i arbeidet med dette. I nasjonal strategi for boligsosialt arbeid 2014 til 2020 er det fastlagt felles nasjonale mål og prioriterte innsatsområder, og kommunene har en nøkkelrolle i å realisere målene. Kommunenes bruk av de statlige virkemidlene har betydning for arbeidet med å sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunen skal behandle søknader og gi råd og veiledning om tiltak som bostøtte og startlån fra Husbanken. Staten stiller betydelige økonomiske beløp til disposisjon for kommunene til boligtiltak gjennom Husbanken, for eksempel til boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne og for mennesker med rusproblematikk.

I årsmelding 2015 omtales boligforvaltning:

- Fræna kommune har 136 utleieboliger. Dette omfatter omsorgsboliger, eldreboliger, boliger for personer med nedsatt funksjonsevne og gjennomgangsboliger. Forvaltning av boligmassen blir utført av enheten. Startlånsordningen forvaltes også av rådmannens stab. Ved årsskiftet var den samlede utlånsmassen på 34 mill. kr fordelt på 132 lån. Det er behandlet 83 søknader om leie av bolig, inngått 35 husleiekontrakter og 36 søknader om startlån. Det ble utbetalt 8 startlån.

KOSTRA-tall viser at Fræna kommune i 2015 disponerte 14 boliger pr 1000 innbyggere. Dette er mindre en kommunegruppe 10 (21 boliger) og landet uten Oslo (21 boliger).

I sak 37/2016 om kjøp av en utleiebolig gis følgende informasjon om utleieboliger i Fræna: *«Fræna kommune har tilsammen 24 leiligheter fordelt på 6 bofelleskap som i hovedsak blir brukt for utleie til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det har ikke vært anskaffet/bygd boliger til denne gruppen siden 2009 da Haukåsen 2 ble tatt i bruk. Det har nå opparbeidet seg et stort behov for nye utleieboliger til denne gruppen».*

Kommunestyret vedtok i møte 15.6.2015 i sak 45/2015 om mottak av flyktninger at boligsosial handlingsplan revideres i tråd med utvikling i nær framtid, nåværende boligsituasjon og framtidige utfordringer.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Hjemmetjenester
- Psykisk helse og rus
- Forebyggende arbeid
- Boligsosialt arbeid og plan

3.9 Flyktninger og asylsøkere

Det har vært en økt tilstrømming av flyktninger til Norge og asylinstituttet er under press. UDI har opprettet en rekke nye akuttmottak i hele landet. Utlendinger som søker asyl i Norge har lovfestet rett til et statlig innkvarterings tilbud. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har ansvar for å gi enslige mindreårige asylsøkere under 15 år et tilbud om opphold i omsorgssenter for mindreårige.

Norge står foran utfordringer med bosetting av flyktninger som nå er i asylmottak, og som enten har fått opphold i Norge, eller som en må regne med får opphold ut fra de regler som gjelder. Hvert år inngår staten ved Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) en rammeavtale med norske kommuner om bosetting av et visst antall flyktninger, ut fra beregnet behov for plasser til de flyktninger som får oppholdstillatelse i Norge etter selv å ha søkt om asyl (opphold på asylmottak) eller som overføringsflyktninger, det vil si etter avtale med FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR). Bosetting av flyktninger er en frivillig oppgave for kommunene, og i de avtalene som inngås spesifiseres antall enslige mindreårige, mens antall familiegjengforeninger ikke lar seg tallfeste og dermed kommer som tillegg. Bestemmelsen om hvilken kommune den enkelte flyktning som har fått innvilget oppholdstillatelse skal bosettes i, er regulert gjennom IMDi.

Kommunestyret vedtok i møte 15.6.2015 i sak 45/2015 bosetting av 15 personer i 2015, 20 personer i 2016 og 25 personer i 2017. Eventuell familieinnvandring kommer i tillegg.

I sak 42/2016 (2.5.2016) vedtok kommunestyret:

1. Fræna kommune bosetter 20 personer i 2016, rådmann gis fullmakt til å vurdere om det er mulig å tilby noen av disse plassene til enslige mindreårige. Eventuell familieinnvandring kommer i tillegg
2. Fræna kommune bosetter 25 personer i 2017, rådmann gis fullmakt til å vurdere om det er mulig å tilby noen av disse plassene til enslige mindreårige. Eventuell familieinnvandring kommer i tillegg.

Integrering er en oppgave som krever innsats også fra flere kommunale enheter og lokalsamfunnet forøvrig. I spørreundersøkelsen som ble gjennomført i forbindelse med utarbeidelse av overordnet analyse ble integrering og oppfølging av flyktninger nevnt som et område med utfordringer og antatt forbedringspotensial.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelle områder for forvaltningsrevisjon er:

- Integrering av flyktninger

3.10 Kommunalteknisk tjeneste

Driftsområdet tekniske forvaltning har 40 ansatte fordelt på fire avdelinger der brannberedskap utgjør den største. Enheten behandler opp mot 700 bygge- og delingsaker, 150 matrikelbrev, 5-10 reguleringsplaner og 15-25 mindre planendringer i året. Ansatte feier 3 500 piper i Fræna og 1 400 i Eide med tilsyn på private boliger og noe under 100 spesielle brannsyn på skuler, barnehager, industri-, forsamlings- og næringsbygg.

I årsmelding 2015 opplyses det følgende om utfordringer på driftsområdet teknisk forvaltning:

- Truleg som den einaste kommunen i fylket skal vi prøve ut eit år med sjølvkost, det vil seie sjølvfinansierande arbeid på desse fagområda: 1) Byggesak 2) Geodata 3) Plan 4) Feiing
I dette ligg det knytt opp usikkerheit til kva grad av aktivitet vi greier å oppretthalde i kommunen som heilheit.

Enheten har ansvar for selvkostområdene. Enhver endring av organiseringen kan i seg selv representere en risiko, noe som bør vies særlig oppmerksomhet på **selvkostområdet**.

Avfallsforskriften er endret fra 1.1.2015 og skal hindre ulovlig kryssubsidiering mellom kommunens lovpålagte håndtering av husholdningsavfall og avfallstjenester som kommunen selger i markedet. Forskriften setter krav til at kommunen skal ha separat regnskap for lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Romsdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (RiR) har ansvar for innsamling og gjenvinning av avfall og slam. Tjenestene for husholdningsrenovasjon skal leveres til selvkost.

Enheten teknisk drift og anlegg har 52 ansatte og har oppgaver knyttet til: 1) Drift og utvikling av kommunalt vann- og avløpsanlegg 2) Drift og vedlikehold av kommunale veier og gateløp, med ca. 2 100 gateløpspunkt 3) Drift og vedlikehold av kommunal eiendomsmasse 4) Prosjektledelse, prosjektering og byggeledelse av utbyggingsprosjekter med vei, vann og avløp 5) Administrasjon av kommunes renovasjon-, vaktmester- og renholdstjeneste

Det er knyttet til dels stor risiko vedrørende **vedlikehold av kommunale bygg**. Mange kommuner har betydelige vedlikeholdsetterslep innen de fleste ansvarsområdene til tekniske tjenester. KS anbefaler at kommunene utarbeider beslutningsgrunnlag slik at det kan velges en strategi fremover.

I årsmelding 2015 opplyses det følgende om utfordringer med vedlikehold av kommunale bygg:

- Fortsatt mange dårlige veier som trenger ekstra vedlikehold
- Fortsatt er det mye som gjenstår før vi kan si oss fornøyde med tilstanden på den kommunale eiendomsmassen

I spørreundersøkelse blir vedlikehold av kommunale bygg trukket frem som et område med forbedringspotensial i kommunene. Manglende prioritering blir blant annet trukket frem som årsak. Et stort eller voksende etterslep på vedlikehold øker risikoen for at bygninger som nyttes til skoler, arbeidssteder og lignende ikke følger lovpålagte krav. Manglende vedlikehold av skolebygninger og andre bygg som nyttes til arbeidsplasser kan ha negativ innvirkning på lærings- og arbeidsmiljø. Manglende vedlikehold medfører også at verdien av bygget forringes.

Manglende vedlikehold kan gjøre det mer sannsynlig at kommunen får pålegg ved tilsyn, og for å oppfylle pålegg må ressurser gjerne omprioriteres. Dersom kommunen ikke etterlever pålegg innen de fastsatte fristene, kan kommunen risikere økonomiske sanksjoner, for eksempel i form av dagbøter. Forvaltningsrevisjon kan undersøke om kommunale bygg etterlever krav i regelverket, i hvilken grad kommunen har en oversikt over vedlikeholds- etterslepet og hvordan bygg blir prioritert for vedlikehold.

I forbindelse med behandling av budsjett 2016 - Økonomiplan 2016 – 2019 (sak 98/2015), ble det vedtatt å opprettet et utvalg for eiendoms- og tomteforvaltning. Oppgaven omtalt slik:

Utvalget skal se på hvordan kommunen håndterer salg av eiendom og tomter, hvordan kommunen utnytter næringsforumet til å tiltrekke seg/og har dialog med interessert innenfor næring. Utvalget bør vurdere ny strategi for forvaltning og drift av eiendomsmasse som i dag preges av til dels store oppgraderingsbehov/ investeringer. Dette må inn i et prioritert løp som blir politisk behandlet.

Kommunestyret skal i møte 13.6.2016 behandle sak om framtidig barnehage tilbud i Fræna kommune. I innstilling til kommunestyret går det fram at det skal legges fram sak om behov for renovering og utbygging av kommunale barnehager.

Kommunestyret skal i møte 13.6.2016 behandle sak om Haukåsen skole – teknisk tilstandsrapport. Saken omhandler blant annet vedlikeholdsbehov og renovering.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelt område for forvaltningsrevisjon er:

- Selvkost - selvkostberegning
- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg

3.11 Landbruk

Enheten landbruk har fire ansatte, der en stilling er utleid til Eide kommune og 0,6 stilling er utleid til Aukra kommune. Enheten omfatter: 1) Forvaltning og saksbehandling av produksjonstilskudd og andre økonomiske virkemidler til landbruket som avløserordning, grøftetilskudd, regionalt miljøprogram, spesielle miljøtiltak mm. 2) Saksbehandling etter landbrukets særlover – jordlov og konsesjonslov 3) Behandling av søknader om finansiering til landbruksutbygging til Innovasjon Norge 4) Viltforvaltning 5) Administrering av veterinæravtjenesten

I årsmelding 2015 opplyses det følgende om utfordringer på driftsområdet landbruk:

- Færre og større landbruksforetak.
- Nye krav i forhold til behandlingen av produksjonstilskuddsordningen der landbruksforvaltninga endrer retning fra å være en støttefunksjon til søkeren til å bli en kontrollfunksjon for landbruksdirektoratet.

3.12 Kultur

Kulturenheten har 14 fast ansatte. Disse er fordelt på ulike avdelinger. Fræna folkebibliotek (3 ansatte), Hustad fengsel (1 ansatt), Fræna kulturskole (7 ansatte og 2 innleide lærere), folkehelsekoordinator, leder i frivilligsentralen og kultursjef.

Enheten driver folkebibliotek, kulturskole, kulturvern og museum, spillemiddelordningen, Bygdebok for Fræna, Fræna ungdomsråd, UKM, turistinformasjon/ turistnæring, Frivilligsentral, Den kulturelle spaserstokk, Gammelt fra Fræna, folkehelsearbeid, turstier og friluftslivsatsing, parkdrift, kirker og gravsteder, Fræna kulturforum og Den kulturelle skolesekken

I årsmelding 2015 opplyses det følgende om utfordringer på kulturområdet:

- Det er utfordrende å få tid til å løse alle oppgaver, bl.a. fordi det er et voldsomt spenn i typer oppgaver og tilhørende kompetansebehov. Dette gjør det særlig vanskelig å finne tid til å jobbe med fordypningsoppgaver som kulturminneplanen.

Kommunene gir tilskudd til kulturformål, og søker om og bruker tilskuddsordninger som forvaltes av andre. Kommunene må etablere rutiner og retningslinjer som sikrer god styring og kontroll med tilskuddsforvaltningen. Ved bruk av eksterne tilskuddsordninger må kommunene ha oversikt over relevante tilskuddsordninger og bruken av disse.

Risiko og vesentlighetsvurdering viser at aktuelt område for forvaltningsrevisjon er:

- Tilskuddsforvaltning og bruk av tilskuddsordninger innen kultur og kulturminne

4 Vedlegg

Vedlegg 1: Nøkkeltall for Fræna kommune (KOSTRA)

KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner. Det finnes tall om for eksempel pleie- og omsorgstjenester, barnehage-dekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet. Dataene for 2013 og 2014 i KOSTRA er oppdatert med ny kommune-gruppering. Overgangen fra Aa-registeret til a-ordningen gjør at det foreløpig ikke er mulig å publisere tall for ansatte og årsverk for 2015 for de kommunale tjenesteområdene. Etter planen skal tallene for årsverk komme i publiseringen av endelige tall i juni 2016.

Kilde: KOSTRA (ureviderte tall per 18.3.2016), ytterligere informasjon se SSB.no/kostra

Finansielle nøkkeltal, kommunekonsern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Frie inntekter i kr per innbygger, konsern	42 885	45 935	47 682	49 631	51 064	49 445	49 762
Netto lånegjeld per innbygger, konsern	57 001	59 401	59 455	57 990	59 598	50 878	61 391
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter, konsern	0,4	0,4	0,4	0,3	1,0	6,1	6,6
Akkumulert regnskapsmessig merforbruk i % av brutto drifts inntekt, konsern	-	-	-	1,5	0,0	0,1	0,4

Tabell: Utvalgte nøkkeltall, kommuner – nivå 1 og 2. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Barnehager

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	86,0	84,7	83,4	85,5	86,5	88,7	91,1
Netto driftsutgifter pr innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	96 756	106 777	109 556	120 850	140 907	126 409	130 549
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager pr korrigert oppholdstime (kr)	53	51	52	53	59	58	59
Andel ansatte med førskolelærerutdanning	24,1	22,3	23,1	27,3	23,3	36,5	36,4
Andel ansatte med annen pedagogisk utdanning	1,4	2,4	-	-	7,5	5,0	7,5
Andel styre og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	85,2	71,7	78,3	91,1	73,5	92,9	92,6

Tabell: Nøkkeltall for barnehager. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Grunnskoleopplæring

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til grunnskole, pr innbygger 6-15 år	80 122	83 529	89 915	90 101	90 025	86 773	82 502
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	7,9	8,4	8,6	7,4	6,8	8,3	7,9
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, pr elev	80 956	84 634	84 266	89 958	89 988	92 796	88 244
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-10. årstrinn	13,0	13,3	14,2	13,8	14,1	12,8	13,5
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	40,2	39,3	39,9	38,9	40,9	-	40,7
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning	87,6	85,2	85,6	86,8	-	-	-
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning uten pedagogisk utdanning	6,9	9,4	8,2	5,3	-	-	-
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere	5,5	5,4	6,2	7,9	-	-	-

Tabell: Nøkkeltall for grunnskoleopplæring. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Kommunehelse

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger i kroner, kommunehelset.	1 691	1 659	1 746	1 997	2 094	2 270	2 384
Netto driftsutg. forebygging, helsest., skolehelset. pr innb. 0-20 år	1 483	1 371	1 853	1 910	1 960	2 199	2 141
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,0	9,0	10,1	10,1	11,2	10,3	10,5

Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	5,8	6,7	6,6	6,5	4,1	8,7	9,0
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Tabell: Nøkkeltall for kommunehelse. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Pleie og omsorg

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 67 år +, pleie- og omsorgtj.	114 956	122 273	120 074	121 738	116 230	111 241	109 336
Andel beboere i bolig med heldøgns bemanning	57,1	63,5	61,9	61,2	61,8	50,5	52,2
Andel innbyggere 80 år + som er beboere på institusjon	17,5	13,8	14,4	13,4	11,1	11,6	13,1
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc	87,2	88,5	92,8	92,7	92,7	77,0	84,2
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr kommunal plass	810 888	843 980	958 837	906 779	850 000	998 042	1 040 127
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning	77	77	74	78	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra videregående skole	47	46	45	44	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra høyskole/ universitet	30	30	29	34	-	-	-

Tabell: Nøkkeltall for pleie og omsorgstjenesten. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Sosiale tjenester i NAV

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger 20-66 år	1 930	2 083	2 194	2 059	2 060	-	3 222
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alder 20-66	4,2	3,9	3,6	3,7	3,7	-	4,2

Tabell: Nøkkeltall for sosiale tjenester i NAV. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Barnevern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år, barneverntjenesten	6 588	7 721	8 527	9 301	9 200	9 196	8 363
Netto driftsutgifter pr barn i barnevernet	94 190	138 421	124 026	136 370	132 026	-	110 365
Andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år	3,7	4,0	4,4	4,4	4,6	-	4,8
Barn med undersøkelse eller tiltak pr årsverk	21,1	16,8	20,8	17,1	17,1	-	16,2
Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder	63	66	45	85	93	76	82
Andel undersøkelser som fører til tiltak, prosent	36,9	41,1	38,0	37,5	34,2	-	42,8

Tabell: Nøkkeltall for barnevern. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Tekniske tjenester

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 12 ukers frist (kalenderdager)	-	80	20	19	-	-	-
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 3 ukers frist (kalenderdager)	-	20	20	19	-	17	20
Brutto driftsutgifter pr km kommunal veg	158 072	76 400	87 210	88 169	76 350	91 949	124 462

Tabell: Nøkkeltall for tekniske tjenester. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Bolig

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Dekningsgrad (antall boliger)	15	15	15	14	14	21	21
Kommunalt disponerte boliger pr 1000 innbyggere							

Tabell: Nøkkeltall for bolig. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Kultur

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe10	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter for kultursektoren pr innbygger	879	915	967	1 123	921	1 517	2 001
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge pr innbygger 6-20 år	-27	30	57	26	11	413	821

Tabell: Nøkkeltall for kultur. Fræna kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 10 og Landet uten Oslo i 2015.

Kilde: KOSTRA (ureviderte tall per 18.3.2016)

Vedlegg 2: Befolkning

Befolkningsutvikling

1.1.2016 var det 9 717 innbyggere i Fræna kommune.

Fræna kommune	Faktisk tall	Framskriving basert på 2014-tall			
	2015	2020	2025	2030	2040
0-5 år	703	753	772	787	796
6-12 år	929	904	933	969	999
13-15 år	369	414	396	415	440
16-19 år	532	549	571	538	584
20-44 år	3093	3161	3283	3357	3396
45-66 år	2747	2772	2827	2913	3057
67-79 år	1003	1262	1378	1399	1553
80 år eller eldre	411	440	552	745	971
I alt	9787	10255	10712	11123	11796

Tabell: Faktisk antall innbyggere og innbyggere fordelt på aldersgrupper per 1.1.2015 og prognose for 2020, 2025, 2030 og 2040 basert på 2014-tall – Fræna kommune

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune (SSB)

Demografisk sårbarhet

Demografisk sårbarhet		
Indikator	Møre og Romsdal	Fræna kommune
Dødelegheitsrate	1	1
Fødselsrate	1	0
Netto tilflytting	0	0
Del befolkning 0-14 år	0	0
Del befolkning 15-24 år	0	0
Del befolkning 25-54 år	1	1
Del befolkning 55-64 år	1	1
Del befolkning 65 år og eldre	1	1
Kvinneoverskot	1	1
Over 95 kvinner per 100 menn, 15-64 år	1	1
Tal sårbarheter	7	6

NORDREGIO (Nordic Centre for Spatial Development) laga i 2011 eit kart over demografiske sårbarheter i Norden basert på 10 indikatorar. Desse indikatorane vart vurdert opp mot nordiske gjennomsnitt. Møre og Romsdal fylkeskommune har brukt same indikatorane, men vurdert opp mot snitt for Noreg i 2014.

Møre og Romsdal kjem ut med sårbarheit på 7 av indikatorane. Den gjennomsnittlege skåren for kommunane i fylket er 7,6. Store delar av Møre og Romsdal kjem dårleg ut samanlikna med landet. Særleg gjeld det indikatorane knytt til kjønnsbalanse og kor stor del av befolkninga som er i aldersgruppene 25-54 samt 65 og eldre. På desse indikatorane har 33 av våre 36 kommunar verdier som blir vurdert som sårbare.

Forklaring:
Verdi 0: Likt eller betre enn landet
Verdi 1: Dårligare enn landet

Tabell: Demografisk sårbarhet 2014

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune, Kommunestatistikk 2015 – Fræna kommune

Folketall 2005 til 2035 (middel nasjonal vekst nyttet til framskriving)

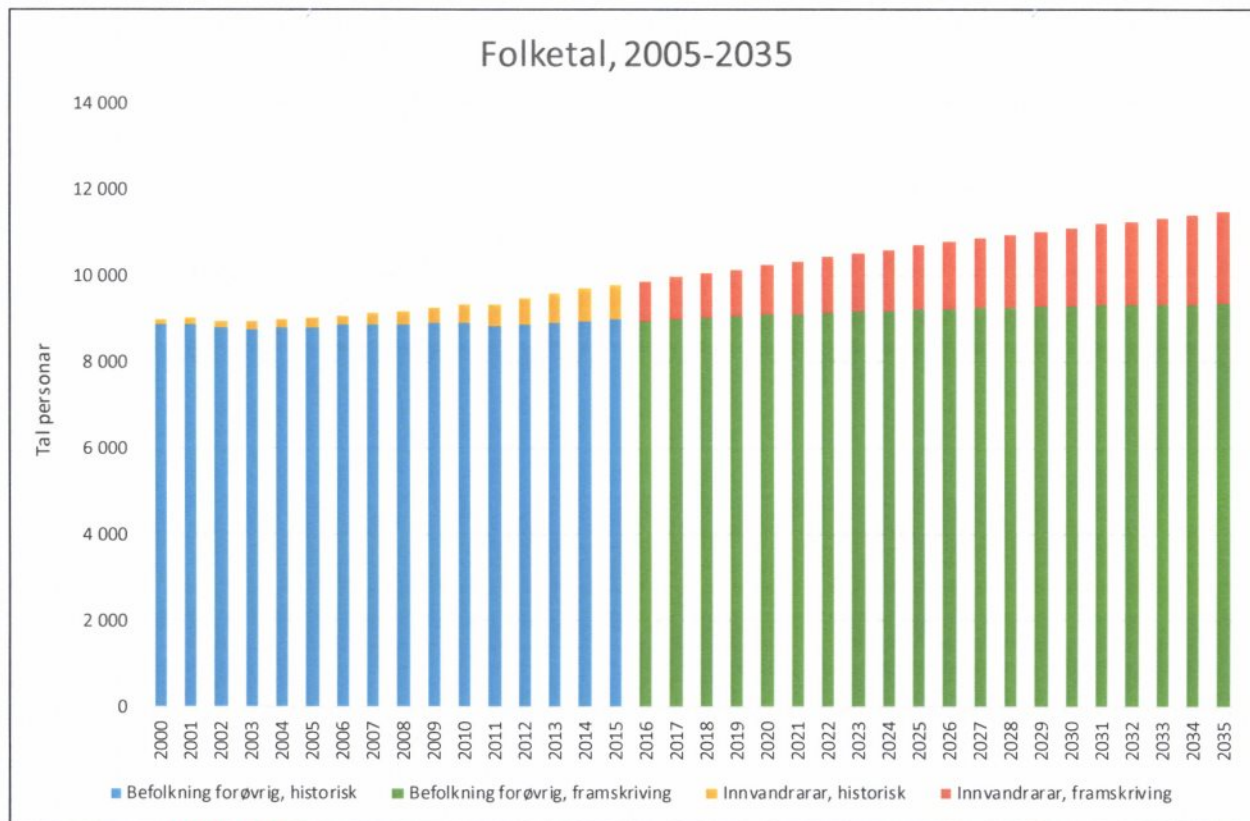

Diagram: Folketall Fræna kommune. Middels nasjonal vekst er brukt til framskriving – alternativ MMMM

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015 (basert på tall fra SSB)

Innvandrere etter et utvalg nasjonaliteter for perioden 2013 til 2015

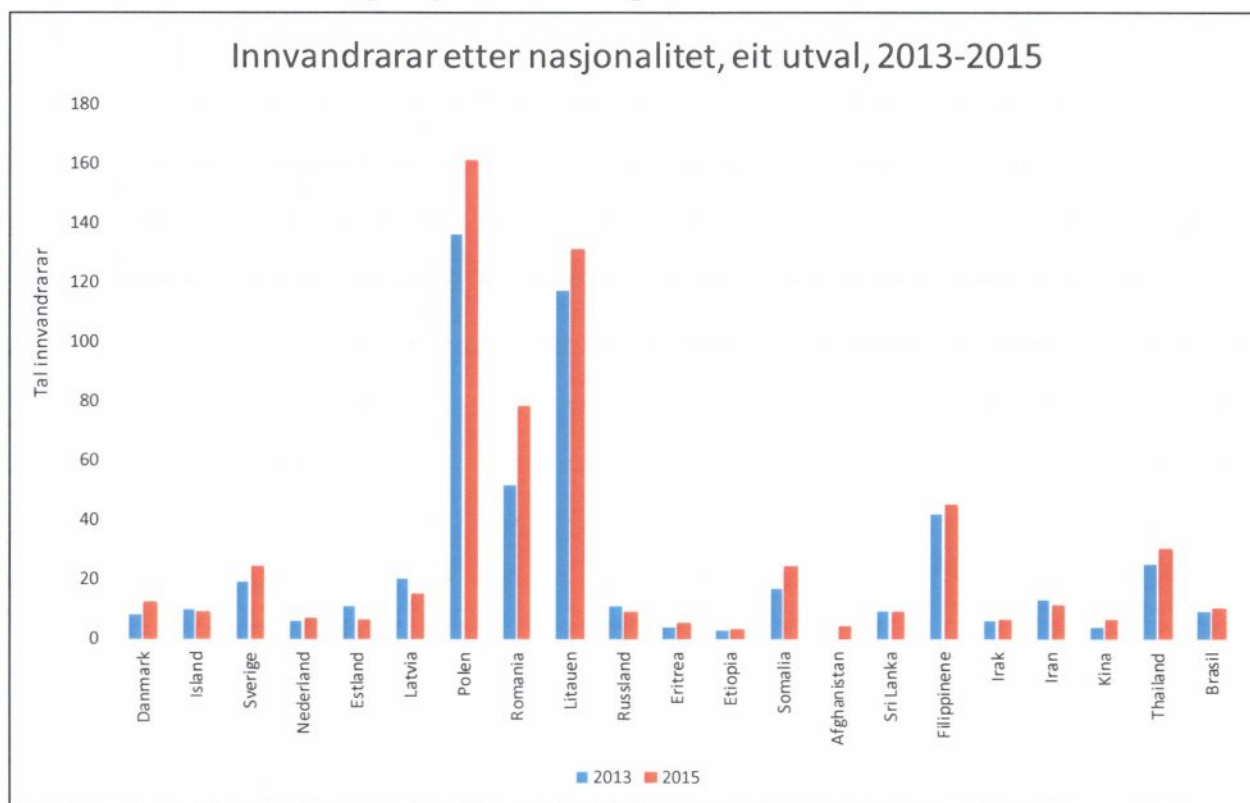

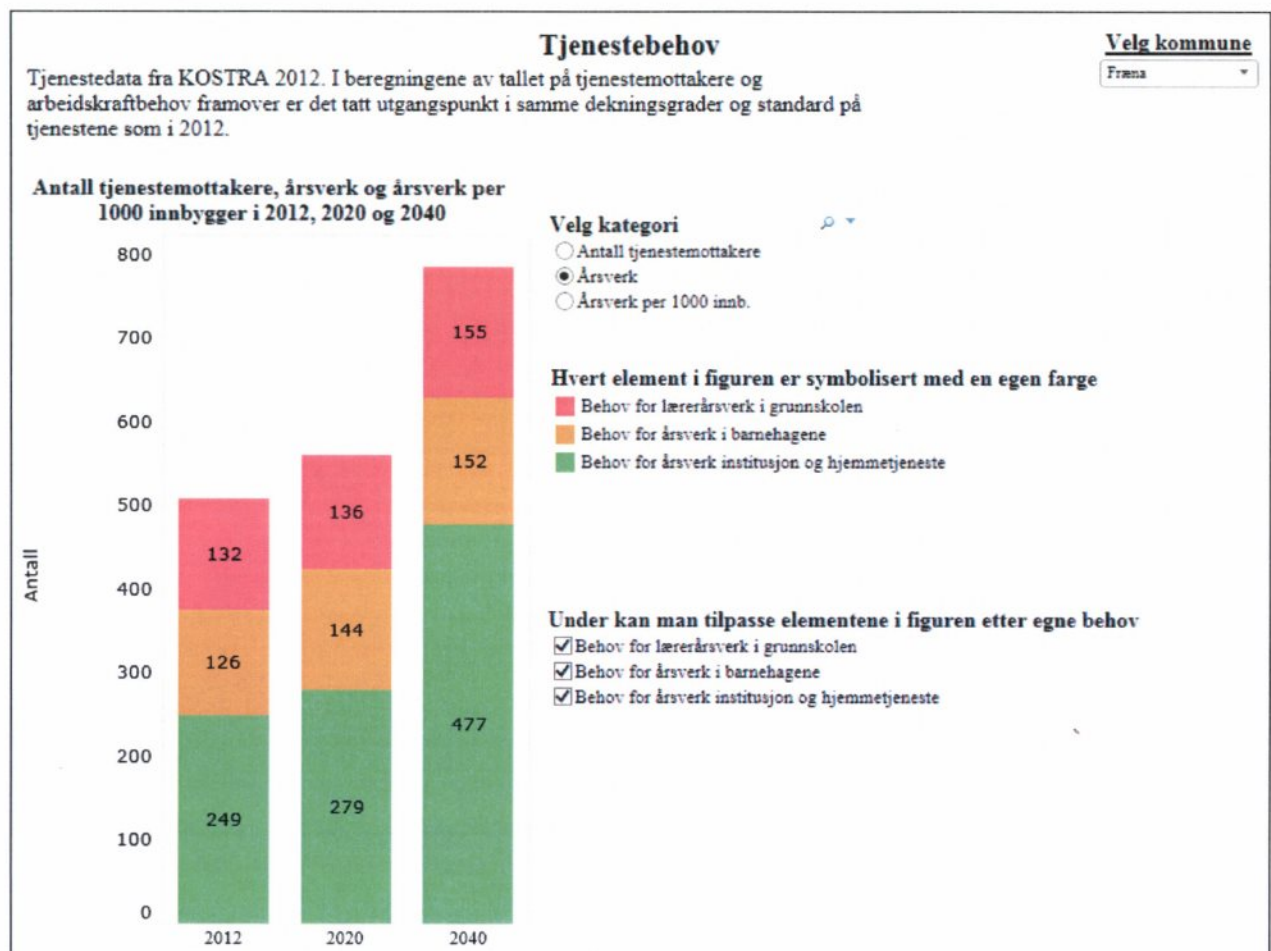
Diagram: Folketall Fræna kommune. Innvandrere etter nasjonalitet, eit utval, 2013-2015

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015 (basert på tall fra SSB)

Vedlegg 3: Kompetanse

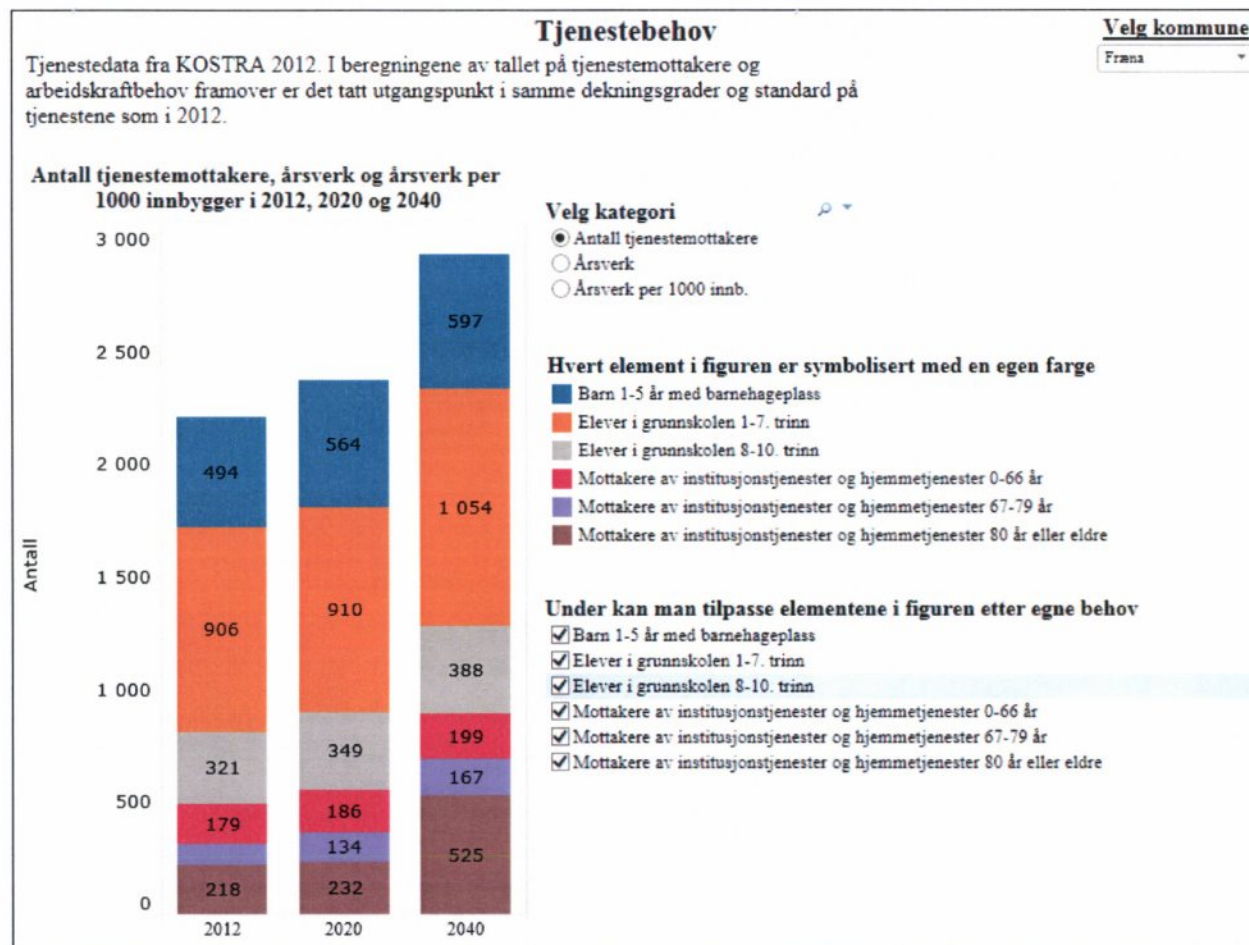
Kommunedata viser historiske befolkningstall og befolkningsframskrivninger, informasjon om framtidig tjeneste- og arbeidskraftbehov, inntekter og informasjon om produktivitet og effektivitet i den enkelte kommune. Hensikten er å gjøre dataene mer tilgjengelig for at kommunene og andre kan få tilgang på informasjon som kan bidra til god styring og planlegging i egen kommune. [Kommunedata \(regjeringen.no\)](http://kommunedata.regjeringen.no)

Under vises tjenstedata fra KOSTRA 2012. I beregningene av tallet på tjenstemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012. Tabellen viser beregnet behov i Fræna kommune for lærerårsverk i skolen, årsverk i barnehagene og årsverk i institusjon og hjemmetjenesten i 2020 og 2040.

Tabell: Tjenestebehov i Fræna kommune i 2020 og 2040.

Kilde: Kommunedata (<http://kommunedata.regjeringen.no/tjenestebehov/>)

Tabell: Tjenestebehov i Fræna kommune i 2020 og 2040.

Kilde: Kommunedata (<http://kommunedata.regjeringen.no/tjenestebehov/>)

Vedlegg 4: Barn og unge

Kommunebarometeret 2016 (grunnskole, barnehage og barnevern)

Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Den gir en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver. Tallene er i hovedsak hentet fra KOSTRA, foreløpige tall for 2015. I tillegg er det hentet offentlig statistikk fra en del andre kilder.

Fræna kommune	Grunnskole		Barnehage		Barnevern	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	339	28	423	0	173	30

Tabell: Fræna kommunes plassering for grunnskole, barnehager og barnevern på kommunebarometeret 2016.

Kilde: KS Kommunebarometeret 2016. Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) (forklaring og tabeller)

Gjennomføring videregående skole

Møre og Romsdal fylkeskommune har de siste årene bestilt gjennomføringstall fra SSB som viser hvordan det går med det enkelte kull. Nedenfor viser oversikt over gjennomføringstall for 2009-kullet, fordelt på den enkelte kommune.

		Andel				
		Fullført med studie- eller yrkeskompetanse		Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse		
Kommune	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII eller gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis
Møre og Romsdal	3439	57,0	16,3	6,4	5,4	14,9
1502 Molde	326	61,7	16,0	8,3	3,4	10,7
1535 Vestnes	98	55,1	16,3	4,1	5,1	19,4
1539 Rauma	102	53,9	19,6	11,8	1,0	13,7
1543 Nesset	45	51,1	26,7	2,2	4,4	15,6
1547 Aukra	40	55,0	15,0	12,5	12,5	5,0
1548 Fræna	129	47,3	10,9	7,8	6,2	27,9
1551 Eide	61	57,4	18,0	4,9	6,6	13,1
1557 Gjemnes	46	58,7	19,6	4,3	4,3	13,0
1563 Sunndal	98	55,1	22,4	3,1	7,1	12,2

Tabell: Gjennomføring videregående skole i Fræna kommune

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune

Folkehelseprofil – et utvalg faktorer Fræna kommune

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jf. lov om folkehelsearbeid.

Faktorer	Virksomhet	Fræna kommune	Fylke	Norge
Lavinntekt (husholdninger) 0-17 år (prosent)		10	8,7	11
Barn av enslige forsørgere		16	14	15
Arbeidsledige 15-29 år		3,5	2,3	2,7
Ensomhet, Ungdata		-	17	18
Trives på skolen, 10 klasse		84	86	85
Alkohol – har vært beruset		-	12	14
Fornøyd med lokalmiljøet; Ungdata		-	71	70

Tabell: Folkehelseprofil – et utvalg faktorer for Fræna kommune. Tall i prosent.

Kilde: Folkehelseinstituttet, avdeling for helsestatistikk. For ytterligere informasjon: [Folkehelseprofil](#)

Vedlegg 5: Helse og omsorg

Kommunebarometeret 2016 (helse, omsorg og velferdstjenester)

Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Den gir en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunen driver. Tallene er i hovedsak hentet fra KOSTRA, foreløpige tall for 2015. I tillegg er det hentet offentlig statistikk fra en del andre kilder. Plasseringer som Fræna kommune oppnådde på sentrale områder gjengis under.

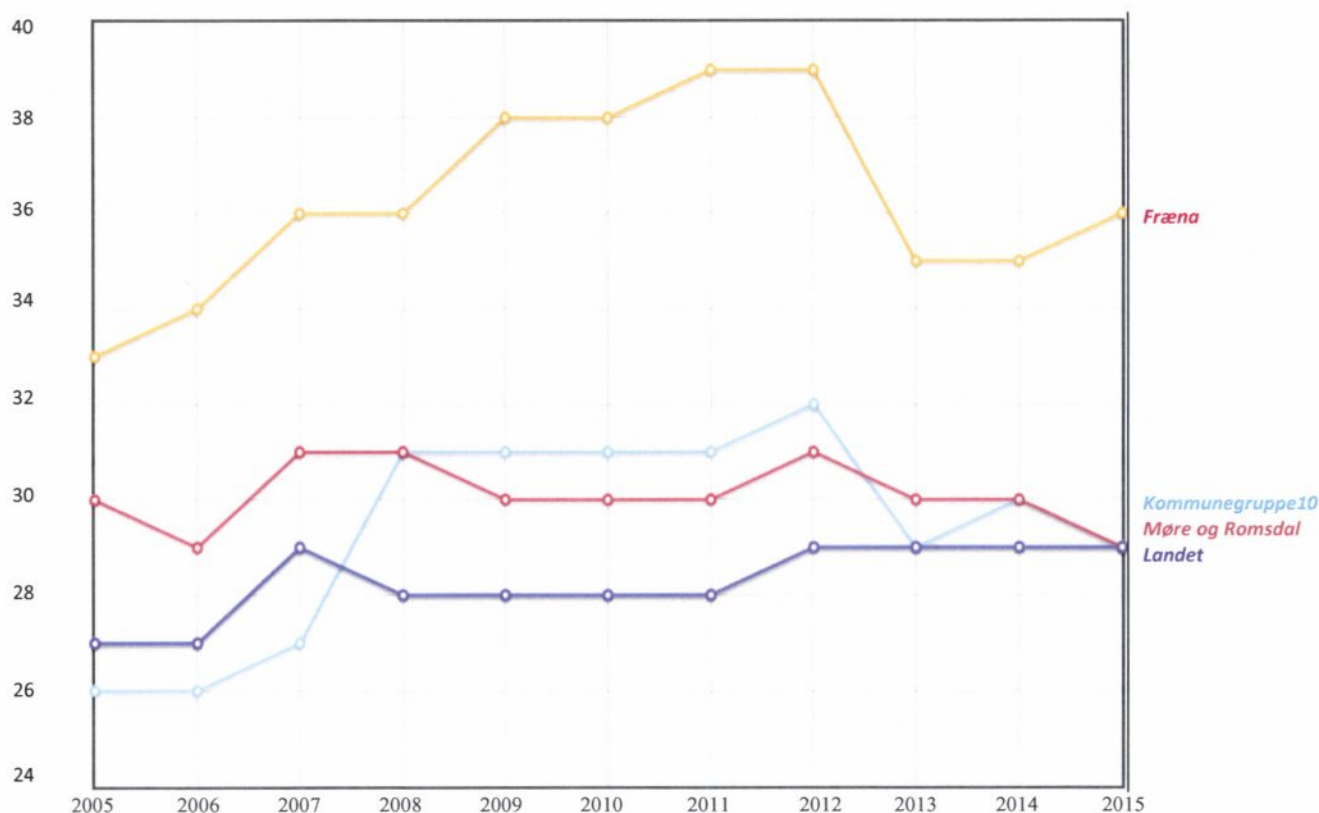
Fræna kommune	Eldreomsorg		Helse		Sosial	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	55	6	111	-3	306	-67

Tabell: Fræna kommunes plassering for helse, omsorg og velferdstjenester på kommunebarometeret 2016.

Kilde: KS Kommunebarometeret 2016. Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) (forklaring og tabeller)

Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av befolkning 80+

Indikatoren viser tilbudet på heldøgns plasser på institusjon og i kommunalt disponert bolig i forhold til befolkningen 80 år og over. I bolig telles antall beboere, i institusjon antall plasser (korrigert for utleie). Plasser i institusjon (sykehjem, aldershjem, boform m/ heldøgns omsorg og pleie), korrigert for utleie over kommunegrensene, inkludert private institusjoner samt beboere i bolig med heldøgns bemanning, inkludert boliger for personer med utviklingshemming (PU-boliger).

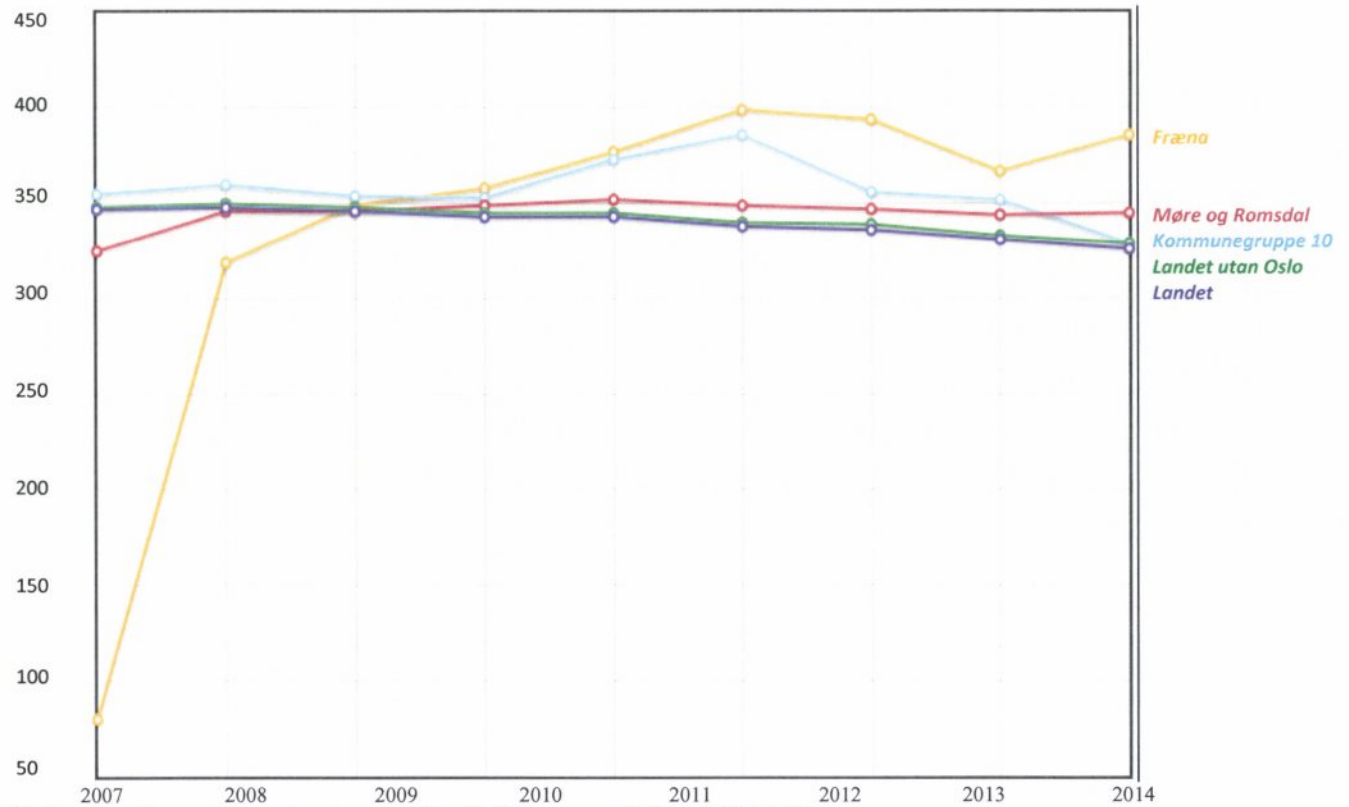

Tabell: Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av befolkningen 80+ (KOSTRA).

Kilde: KOSTRA (ureviderte tall per 18.3.2016) for Fræna kommune og sammenligningsgrupper. Ytterligere informasjon: SSB.no

Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbygger 80 år og over

Andel av innbyggerne i aldersgruppen 80 år og over som mottar hjemmetjenester til hjemmeboende. Mottakere av hjemmetjenester i hjemmet 80 år og over registrert pr 31.12. Data er hentet fra IPLOS-registeret. Innbyggere 80 år og over pr 31.12., data er hentet fra SSBs befolkningsstatistikk. Med hjemmetjenester i hjemmet menes følgende tjenester i IPLOS: Praktisk bistand: daglige gjøremål, Praktisk bistand - opplæring: daglige gjøremål, Praktisk bistand: brukerstyrt personlig assistent, Avlastning - utenfor institusjon, Omsorgslønn, Pleie og omsorg utenfor institusjon (hjemmesykepleie).

Tabell: Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over (KOSTRA) 2007 til 2014.

Kilde: KOSTRA (ureviderte tall per 18.3.2016) for Fræna kommune og sammenligningsgrupper. Ytterligere informasjon: SSB.no

Vedlegg 6: Sykefravær

Kommunestatistikk sykefravær utarbeidet av KS for perioden 4. kvartal 2014 til 3. kvartal 2015.

Sykefravær	Samlet	Lege-meldt	Egen-meldt	Arbeidsgiver-perioden	Utenfor arbeidsgiver perioden	Kvinner	Menn	Heltids-ansatte	Deltids-ansatte
Kommune									
Molde kommune	9,44	8,03	1,41	4	5,44	11,06	4,35	8,91	10,45
Vestnes kommune	12,2	11	1,2	4,06	8,14	13,52	5,79	11,24	13,36
Rauma kommune	10,02	9,15	0,86	3,34	6,67	10,88	6,67	10,95	8,8
Neset kommune	10,39	9,32	1,07	4,33	6,06	11,88	2,16	7,57	12,2
Aukra kommune	8,92	7,4	1,52	4,91	4,01	10	4,94	9,2	8,63
Fræna kommune	10,04	9	1,04	4,02	6,02	10,83	6,47	9,66	10,56
Eide kommune	11,01	9,88	1,13	3,83	7,18	11,95	4,4	10,8	11,3
Gjemnes kommune	9,34	8,19	1,15	5,56	3,78	9,72	6,6	12	7,87
Sunnal kommune	8,64	7,3	1,34	6,8	1,84	9,77	3,65	7,81	9,82
Kommuner	9,93	8,6	1,33	4,27	5,66	11,03	6,06	9,53	10,59

Tabell: Sykefravær knyttet til type sykemelding i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Virksomhet	Under-visning	Turnus-personell	Annet Personell	Adm	Under-visning	Barne-hage	Helse pleie omsorg	Samferdsel teknikk	Annet
Kommune									
Molde kommune	7,2	12,17	8,45	7,21	7,07	11	11,34	7,3	4,27
Vestnes kommune	5,82	15,21	11,57	2,98	6,97	15,42	14,76	3,44	
Rauma kommune	11,62	11,09	8,84	6,21	10,27	7,3	11,79	6,4	
Neset kommune	4,65	15,22	8,57	4,24	5,37	16,39	13,93		
Aukra kommune	8,03	10,29	8,51	8,14	7,18	12,95	9,79		
Fræna kommune	8,7	11,11	9,77	5,41	7,9	16,3	11,65	5,74	7,35
Eide kommune	10,38	11,25	11,11	9,42	8,54	15,4	12,11		
Gjemnes kommune	7,43	11,79	7,94		7,53	14,18	9,9		
Sunnal kommune	4,25	12,46	7,8	8,62	4,58	8,31	11,8	6,64	5,68
Kommuner	8,17	12,07	9,5	7,36	8,46	12,56	11,35	6,67	8,33

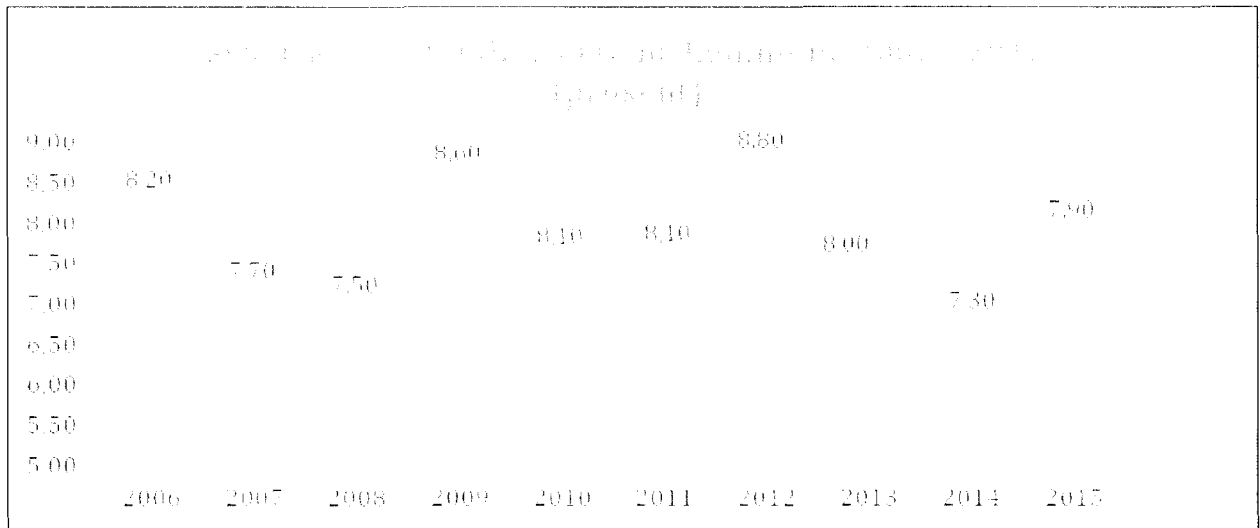
Tabell: Sykefravær knyttet til sykemelding i ulike virksomheter/ etater i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)**Sykefravær utvikling over tid (KS kommunestatistikk)**

Periode	4. kvartal 2012 - 3.kvartal 2013	2. kvartal 2013- 1.kvartal 2014	4. kvartal 2013 - 3.kvartal 2014	2. kvartal 2014- 1.kvartal 2015	4. kvartal 2014- 3.kvartal 2015
Kommune					
Molde kommune	9,26	9,07	9,60	9,74	9,44
Vestnes kommune	9,85	11,61	12,58	11,63	12,20
Rauma kommune	9,43	9,80	9,45	10,44	10,02
Neset kommune	9,98	11,64	12,39	10,53	10,39
Aukra kommune	9,38	11,26	11,32	10,19	8,92
Fræna kommune	9,11	9,05	9,09	9,33	10,04
Eide kommune	9,27	9,61	9,40	8,98	11,01
Gjemnes kommune	8,28	7,81	9,67	8,55	9,34
Sunnal kommune	7,94	8,10	7,66	8,70	8,64

Tabell: Sykefravær knyttet til kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Kilde: Fræna kommune, Årsmelding 2015

Vedlegg 7: Næringsliv og arbeidsliv

Vekstkraft og attraktivitet for næringslivet

NHOs KommuneNM 2015 rangerer norske kommuner og regioner etter 22 indikatorer som gjenspeiler vekstkraft og attraktivitet for næringslivet. Indikatorsettet er utviklet i samarbeid mellom Vista Analyse og NHO. Det endelige indikatorsettet er fastlagt av NHO. Alle indikatorene er interaktivt tilgjengelige på NHOs hjemmesider.

De 22 indikatorene aggregeres opp til fem områdeindikatorer og én totalindikator. Rangeringen av de aggregerte indikatorene avhenger hvilke vekter man velger i aggregeringen. De enkelte indikatorene innenfor hvert område er tillagt lik vekt.

	Total	Næringsliv	Arbeidsmarked	Demografi	Kompetanse	Kommunal økonomi
Molde	33	100	60	116	14	81
Aukra	77	51	34	70	133	328
Sunndal	166	237	136	357	13	316
Fræna	186	177	163	165	327	139
Rauma	220	213	230	324	107	163
Vestnes	235	145	237	224	282	231
Eide	245	224	133	262	314	229
Gjemnes	270	183	104	370	354	182
Neset	341	315	262	292	398	311

Tabell: NHOs KommuneNM 2015, Vekstkraft og attraktivitet for næringslivet

Kjelde: NHOs KommuneNM 2015. For ytterligere informasjon: [NHO kommune NM](#)

Arbeidsmarkedet – mars 2016

	Antall	Prosent av arbeidsstyrken	Endring fra i fjor, antall	Endring fra i fjor, prosent
Landet	89334	3,3	8323	10
Møre og Romsdal	4765	3,4	1367	40
Molde	425	3,0	123	41
Vestnes	95	2,7	26	38
Rauma	143	3,7	59	70
Neset	51	3,3	-5	-9
Aukra	46	2,6	27	142
Fræna	189	3,6	36	24
Eide	58	3,2	16	38
Gjemnes	39	2,9	19	95
Sunndal	93	2,6	-13	-12

Tabell: Hovedtall for arbeidsmarkedet for mars 2016 - helt ledige. Kilde: NAV

Vedlegg 8: Delkostnadsnøkler – indekser – inntektssystemet 2016

Utgiftsbehovet er et anslag på hvor mye det vil koste for kommunene samlet å gi velferds-tjenester til innbyggerne sine. Utgiftsbehov for hver enkelt kommune blir beregnet i utgiftsutjevningen ved hjelp av behovsindeksen.

Objektivt utgiftsbehov:

- «Angir» innbyggernes forventede behov for tjenester
- Utgiftsutjevningen kompenserer for ulike kostnads- og etterspørselsforhold (demografi og sosioøkonomiske forhold) for at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud.
- Kommunens samlede utgiftsbehov måles/vurderes gjennom kostnadsindeksen i inntektssystemet
- Det er også utarbeidet sektorvise delkostnadsnøkler for de store tjenestene som vises i begynnelsen av hver tjeneste i KOSTRA-delen av analysen

Kommunal og moderniseringsdepartementet: [Inntektssystemet for kommunar 2016](#) viser:

		Hoved kostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel
			Pleie og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Adm, landbruk og miljø
NR.	Kommune		Indeks	Indeks	Indeks	Indeks
1	2	3	4	5	6	7
1502	MOLDE	0,9502	0,9940	0,9467	0,9666	0,9164
1535	VESTNES	1,0149	1,1674	1,0397	0,6982	1,1203
1539	RAUMA	1,0952	1,3243	1,0235	0,9474	1,1230
1543	NESSET	1,1326	1,4365	1,0411	0,7088	1,4572
1547	AUKRA	1,1097	1,0549	1,2922	0,9522	1,3030
1548	FRÆNA	1,0495	1,0784	1,1305	0,9248	1,0699
1551	EIDE	1,1376	1,1471	1,2623	0,9352	1,3379
1557	GJEMNES	1,1858	1,3155	1,2852	0,7677	1,5571
1563	SUNNDAL	1,0717	1,3051	1,0209	0,7868	1,1003

		Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Delkostnadsnøkkel	Bef. Andel
		Sosialtjeneste	Helse	Barnevern	per 1.7.2015
Kommune		Indeks	Indeks	Indeks	(promille)
1	2	8	9	10	11
1502	MOLDE	0,7102	0,9551	0,9139	5,1161
1535	VESTNES	0,6234	1,1084	1,0281	1,2866
1539	RAUMA	0,5731	1,1194	0,8356	1,4392
1543	NESSET	0,5307	1,2970	0,7775	0,5727
1547	AUKRA	0,5554	1,2660	0,9244	0,6696
1548	FRÆNA	0,7304	1,0995	1,0300	1,8792
1551	EIDE	0,6098	1,1852	1,1180	0,6683
1557	GJEMNES	0,5018	1,4078	0,7856	0,4954
1563	SUNNDAL	0,6828	1,1196	1,0371	1,3843

Tabell: Hovedkostnadsnøkkel og Delkostnadsnøkkel for kommunale sektorer.

Kilde: [Kommunedata](#): Behovsindeksen for Vestnes kommune ([KS's prognosemodell](#))

Kommunedata (regjeringen.no)

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 76 prosent (80 prosent når en inkluderer momskompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kommunene kan disponere fritt uten andre føringar fra staten enn gjeldende lover og regler.

Frie inntekter korrigert for variasjonar i utgiftsbehov for kommunane.

Tabellen viser inntekt per innbyggjar i prosent av landsgjennomsnittet. Tal frå 2015.

	<i>Korrigerte frie inntekter, eksklusivt eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>	<i>Korrigerte frie inntekter, inkludert eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>
Kommune	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>
1502 Molde	98	100
1535 Vestnes	94	93
1539 Rauma	98	100
1543 Nesset	99	104
1547 Aukra	98	189
1548 Fræna	96	102
1551 Eide	97	93
1557 Gjemnes	105	108
1563 Sunndal	99	118
Møre og Romsdal	99	100

Tabell: Elementene i avtalen om inntektssystemet som påvirkes av kommunesammenslåinger.

Kilde: Foreløpige beregninger av endringer i inntektssystemet. Regjeringen.no

Vedlegg 9: Nytt inntektssystem

1. Den første kolonnen etter kommunenavnet viser fordelingsvirkningen av forslaget til ny kostnadsnøkkel for kommunene. De er beregnet på kriteriedata og utgiftsbehov fra 2014.
2. Den andre kolonnen viser den isolerte effekten av det graderte basiskriteriet. Basistilskuddet vil med denne modellen utgjøre en mindre andel av rammetilskuddet til kommunene. Det resterende beløpet er fordelt på alle kommuner med et likt beløp per innbygger.
3. Den tredje kolonnen viser fordelingsvirkningene av forslag til endringer i de regionalpolitiske tilskuddene og småkommunetilskuddet. I forhold til i 2016 er disse tilskuddene redusert med i underkant av 80 millioner kroner, og dette beløpet tilbakeføres til innbyggertilskuddet med et likt beløp per innbygger (15 kroner).
4. Den fjerde kolonnen viser den totale virkningen av endringene i inntektssystemet, og er summen av de tre foregående kolonnene.
5. Den femte kolonnen viser den isolerte effekten av inntektsgarantiordningen. Denne ordningen skal skjerme kommunene mot en brå nedgang i rammetilskuddet. Den sikrer at nedgangen ikke skal være større enn 300 kroner per innbygger under den gjennomsnittlige veksten på landsbasis. Dette gjør at effekten av det nye inntektssystemet spres over flere år.
6. Den siste kolonnen viser førsteårsvirkningen av det nye inntektssystemet, inkludert inntektsgarantiordningen og anslått vekst i frie inntekter neste år. Veksten i frie inntekter er anslått til 3,45 milliarder kroner, og den er fordelt med et likt beløp per innbygger (668 kroner). Med inntektsgarantiordningen og veksten i de frie inntektene neste år, får alle kommuner en vekst i inntektene neste år.

		Ny kostnadsnøkkel	Basis kriteriet	Regional-politisk tilskudd	Total virkning Nytt inntekts-system	Inntekts-garanti-ordningen	Første års virkning inklusiv vekst i frie inntekter
1502	Molde	4856	1029	396	6281	-1267	22644
1535	Vestnes	2254	-2086	248	416	-322	4575
1539	Rauma	-1526	-1385	320	-2591	0	2382
1543	Nesset	431	-164	45	312	-143	2157
1547	Aukra	-870	-2204	52	-3022	1816	1109
1548	Fræna	-3367	-1634	147	-4854	1448	3132
1551	Eide	478	-2854	52	-2324	1119	1108
1557	Gjemnes	-929	-1218	-1602	-3749	2851	826
1563	Sunndal	2418	-2848	537	107	-343	4543

Kilde: [KS](#)

Kommuner som velger å slå seg sammen, skjermes mot endringene i inntektssystemet. De beholder basistilskudd og regionalpolitiske tilskudd på dagens nivå i 15 år, pluss en nedtrapping i fem år, gjennom inndelingstilskuddet. Dette er ikke tatt med i tabellen.

Vi viser også til Prop. 123 S (2015–2016) [Kommuneproposisjonen 2017](#)

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 20/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

UTKAST TIL OVERORDNA PLAN FOR SELSKAPSKONTROLL 2016-2019

Sekretærens innstilling

Kontrollutvalget tar forslag til Fræna kommunes plan for selskapskontroll for perioden 2016-2019 til foreløpig orientering.

Kontrollutvalget vil i neste møte avgi sin innstilling til Kommunestyret etter at planen har vært på høring.

Saksopplysninger

Det er kontrollutvalget som skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m, jmf. Forskrift for kontrollutvalg § 13 og kommunelovens § 77 nr. 5. Kontrollutvalget skal utarbeide plan for gjennomføring av selskapskontroll som skal vedtas endelig av kommunestyret. Planen skal utarbeides minimum en gang i løpet av valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret har konstituert seg. Planen skal være basert på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger og kommunens eierstyring og eierstrategi.

Stadig mer av den kommunale virksomheten organiseres utenfor den ordinære kommunale forvaltning. Slike fristilte organisasjoner kan utgjøre en utfordring for folkevalgt styring, innsyn og kontroll på grunn av at de ligger utenfor kommunestyret direkte styring og administrasjonssjefens internkontroll. Hvordan kommunestyret forvalter sitt eierskap er viktig for å sikre kvalitet på tjenester og god forvaltning av kommunens verdier. Formålet med eierskapet og eventuelle prinsipper for hvordan eierstyringen utøves, er et viktig utgangspunkt for kontrollutvalget når de skal påse at eierskapet forvaltes i tråd med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Med henvisning til Kommunelovens § 77 nr. 5 er det kun i interkommunale selskap, selskap der kommunen alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner eier alle aksjene, samt heleide datterselskaper av disse at det er aktuelt å gjennomføre selskapskontroll.

Vedlagt saken følger:

- Oversendelsesbrev fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 M & R, datert 06.06.2016.
- Utkast til plan for selskapskontroll 2016 – 2019 Fræna kommune, datert 06.06.2016
- Analyse av overordnede risikofaktorer i Fræna kommunes interesser i selskap
- Oversikt over interesser i selskap m.m.

VURDERING

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av Fræna kommunes interesser i selskaper m.m. og om den som utøver kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Selskapskontroll er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll.

Plan for selskapskontroll inneholder en beskrivelse av ulike deler av selskapskontrollen som kan omfatte:

- **Eierskapskontroll**
- **Forvaltningsrevisjon**

Kontrollutvalget vedtok i sitt møte 07.12.2015 i sak 38/15 at et slikt plandokument skulle utføres av Kommunerevisjonsdistrikt 2 M & R. Plan for selskapskontroll er med på å identifisere hvilke områder som bør prioriteres for selskapskontroll i valgperioden 2016-2019.

Kommunerevisjonsdistrikt 2 M & R har nå utarbeidet forslag til plan for selskapskontroll for 2016-2019 i Fræna kommune. Det er viktig at kontrollutvalget er aktivt involvert i prosessen med å angi de selskap det er mest vesentlig å undersøke. Både med hensyn til å prioritere selskap mest størst risiko og vesentlighet, og med hensyn til at selskapskontroll krever ressurser. Derfor legges det opp til at saken behandles i to omganger i kontrollutvalget. Første møte som et diskusjonsmøte og det andre møte som et vedtaksmøte.

Kontrollutvalget avgjør hvem som på utvalgets vegne skal utføre selskapskontrollen og i plandokumentet legges det til grunn at selskapskontrollen skal utføres av kommunens revisor.

Administrasjonssjefen skal, ifølge kml. § 77 nr. 6, ha uttalerett i alle saker som blir forelagt kommunestyret. Kommunerevisjonen vil derfor sende ut den foreløpige analysen og planen til administrasjonssjefen for uttalelse.

Saken vil bli tatt opp igjen i kontrollutvalget i neste møte når administrasjonssjefen har kommet med sin uttalelse og etter kontrollutvalget sin første behandling. Etter at kontrollutvalget har behandlet planen og prioritert aktuelle selskapskontroller, oversendes saken til kommunestyret som fatter endelig vedtak for kommunens plan for selskapskontroll for perioden 2016-2019.

Etter at kontrollutvalget har behandlet planen og prioritert aktuelle prosjektområder, oversendes saken til kommunestyret som fatter det endelig vedtak for kommunens plan for selskapskontroll for perioden 2016-2019.

Dersom det over tid oppstår forhold som gjør at prioriterte prosjekter blir uaktuelle, bør kontrollutvalget ha mulighet til å omprioritere prosjekt på lista. For å gjøre saksbehandlingen så smidig som mulig foreslår sekretariatet at kontrollutvalget ber kommunestyret om fullmakt til å foreta omprioriteringer i planen, dersom utvalget finner dette formålstjenlig. I innstilling til vedtak legges det opp til dette.

Sveinung Talberg
rådgiver

Kommunerevisjonsdistrikt 2

Møre og Romsdal

Telefon: 71 11 14 54 - direkte
Telefon: 71 11 10 00 - hovedkontor
Telefaks: 71 11 10 28
E-post: einar.andersen@molde.kommune.no
Organisasjonsnr.: 976 663 268

Kontrollutvalget for Fræna kommune
v/ Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal

Deres referanse:

Vår referanse:
Einar Andersen

Arkivkode:
R11

Sted/dato
Molde, 6.6.2016

Utkast til overordna analyse og plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for perioden 2016 til 2019

Kontrollutvalget i Fræna kommune bestilte i sak 37/2015 i møte 7.12.2015 en overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 til 2019 fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal. I samme møte ble det bestilt en overordnet analyse og plan for selskapskontroll 2016 til 2019.

I samråd med kontrollutvalgssekretariatet blir det lagt fram utkast for kontrollutvalget for diskusjon og innspill i møte 14.6.2016. Revisjonen har valgt å legge fram en analyse som omtaler ulike områder og tema. I utkastet er mange aktuelle tema for forvaltningsrevisjon tatt med. Revisjonen mener at dette gir et godt utgangspunkt for drøftelser i kontrollutvalget.

Endelig analyse og plan vil bli oversendt til kontrollutvalget innen 31.8.2016 for behandling i møte 13.9.2016. Anbefalte områder/ tema for forvaltningsrevisjon vil bli redusert når dokumentene sendes til sluttbehandling i kontrollutvalget. Kun de mest aktuelle prosjektene vil da bli nevnt i kapittel 2.

E-post med kopi av dette brev med vedlegg er sendt til Fræna kommune v/ rådmann. Rådmann kan gi innspill til dokumentene fram til 20.8.2016.

Med hilsen

Einar Andersen
Forvaltningsrevisor

Anny Sønderland
Forvaltningsrevisor

Vedlegg: 1. Utkast til overordna analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019
2. Utkast til overordna analyse og plan for selskapskontroll 2016-2019

Kopi med vedlegg: Fræna kommune v/ rådmann, Tingplassen 1, 6440 Elnesvågen

Overordna analyse

Plan for selskapskontroll

2016-2019

for

Fræna kommune

Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal er interkommunalt selskap etter kommuneloven § 27. Eiere er kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for eierkommunene og har i dag fem revisorer. Selskapet har hovedkontor i Molde.

1 Innledning

Selskapskontroll er hjemlet i kommuneloven § 77 nr. 5 og nærmere omtalt i forskrift om kontrollutvalg §§ 13 til 15. Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll. Herunder skal det kontrolleres om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll). Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kapittel 3.

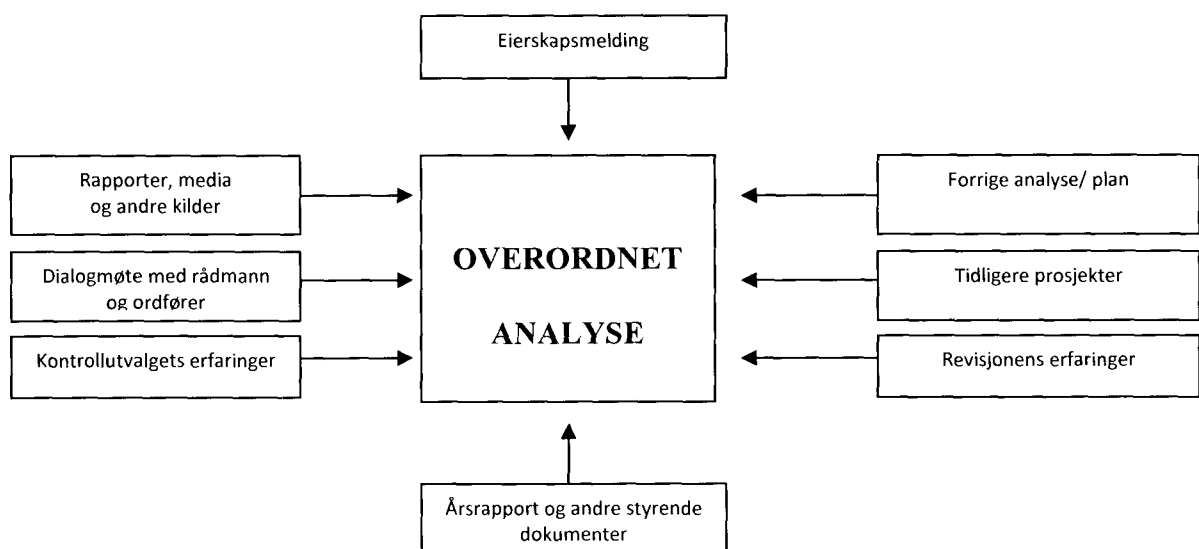
Innen utgangen av 2016 skal kommunen vedta plan for selskapskontroll for perioden 2016 til 2019 med tilhørende analyse av overordnede risikofaktorer i kommunens virksomhet.

Kontrollutvalget i Fræna kommune bestilte i sak 38/2015 i møte 7.12.2015 en overordnet analyse og plan for selskapskontroll for perioden 2016 til 2019 fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll på de ulike sektorer og med de ulike selskapene. Planen skal vedtas av kommunestyret selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Den overordnede analysen er basert på modellen presentert i figuren nedenfor. Modellen viser ulike kildene som er brukt som grunnlag i den overordnede analysen for å vurdere og synliggjøre innenfor hvilke områder selskapskontroll bør iverksettes.

Sentralt i dette arbeidet er kommunens eierskapsmelding. Revisjonen har også nyttet risiko og sårbarhetsanalyse gjennomført ved utarbeidelse av plan for perioden 2012 til 2015.

2 Plan for selskapskontroll

Det er ikke gjennomført selskapskontroller i Fræna kommune i perioden 2012 til 2015.

Aktuelle tema for eierskapskontroll i perioden 2016 til 2019 er ut fra gjennomført analyse:

- Har kommunen etablert tydelige føringer for eierskap (selskap)?
- Har kommunen etablert hensiktsmessige regler og rutiner for eierskapsoppfølgingen?
- Forvaltes kommunens eierskap i tråd med de etablerte regler og rutiner?
- Utøver eierorganet sin myndighet i tråd med lover og regler?
- Driver selskapet i tråd med kommunestyrets vedtak og intensjoner?
- I tillegg vil det være aktuelt å vurdere statusen i forhold til KS Eierforum sine anbefalinger.

Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon som del av eierskapskontroll i perioden 2016 til 2019:

- Etterlevelse av saksbehandlingsregler i forvaltningsloven
- Etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser

I periode 2016 til 2019 er det særlig aktuelt å gjennomføre selskapskontroll i aksjeselskap som eies av Fræna kommune alene eller der kommunen eier en vesentlig del av selskap sammen med andre kommuner og/ eller fylkeskommunen. Basert på eierandel og selskapsverdi er det særlig aktuelt å gjennomføre selskapskontroll i:

- Torabu AS

De to andre selskapene som er heleid av Fræna kommune er Eigedomsselskapet Norlund AS (selskap med seks ansatte i bransje kjøp og salg av fast eiendom) og Fræna Sentrumsutvikling AS (selskap uten ansatte innen eiendomsbransjen). I forhold til formål med disse selskapene er det mindre aktuelt å gjennomføre selskapskontroll.

Det vil også være aktuelt å gjennomføre selskapskontroller i selskap som eies sammen med andre kommuner og/ eller andre men der Fræna kommune er minoritetseier. Disse prosjektene bør gjennomføres som felles prosjekt sammen med de andre eierkommunene.

3 Overordna analyse

Revisjonen utarbeidet utkast til *plan for selskapskontroll for perioden 2012 til 2015* med tilhørende *analyse av overordnede risikofaktorer* i kommunens interesser i selskaper. Planen ble behandlet i kontrollutvalget 7.2.2012 og vedtatt av kommunestyret 21.3.2012. Planen med tilhørende analyse er nyttet som utgangspunkt for utarbeidelse av plan for perioden 2016 til 2019.

Overordnet analyse og plan for selskapskontroll bygger på gjeldende eierskapsmelding. Revisjonen har innhentet gjeldende eierskapsmelding inkludert innstilling og protokoll fra kommunestyremøtet der meldingen ble vedtatt.

Eierskapsmelding for Fræna kommune

Eierskapsmelding for Fræna kommune ble vedtatt av kommunestyret 23.5.2011 i sak 22/2011 (Eigarskapsmelding Fræna kommune 2010/ 2011). Kommunerevisjonen har vært i kontakt med Fræna kommune og fått opplyst at kommunen ikke har nyere eierskapsmelding og at meldingen fra 2011 ikke er revidert. På nettsiden www.arkivplan.no er dokumentet «Eigarskapsmelding Fræna kommune 2013/2014» tilgjengelig. Det går ikke fram hvem eller

når denne utgaven er vedtatt. Gjennomgang av dette viser at det er tilnærmet sammenfallende med melding vedtatt av kommunestyret i 2011.

Eierskapsmeldingen er delt inn i tre deler/ kapitler:

1. *Målsetting for eigarskapsmeldinga (eigarstrategi, motiv for eigarskap, prinsipp for godt eigarskap, prinsipp kommunen vil at selskapa skal styrast etter, prinsipp for val av kommunale representantar til styreverv, Fræna kommune sin eigarstrategi)*
2. *Selskapsformer (AS, KF, IKS (kommuneloven § 27), vertskommunesamarbeid, Stiftingar, andelslag, anna interkommunalt samarbeid)*
3. *Oversikt over Fræna kommune sine eigarinteresser*

Dokumentet er et førende dokument som skal legges til grunn ved utøvelse av kommunens eierskap. Kommunen forvalter store verdier på vegne av fellesskapet gjennom eiendeler i en rekke foretak og selskap. Meldinga skal øke bevisstheten og åpenheten rundt selskap som kommunen eier eller er deleier i.

Fræna kommune sin eigarskapsstrategi (Eigarskapsmelding punkt 1.6)

- Kommunen har i dag få eigarskap av ein viss storleik. Ein er likevel med i selskap som har stor verdi for utvikling i kommunen og regionen. Dette gjeld selskap av type IKS Molde og Romsdal Hamn og RIR.
- Fræna kommune vil for si deltaking i selskap legge til grunn prinsipp for godt eigarskap og styring etter pkt. 1.3 og 1.4 i eigarmeldinga.
- Kommunen vil ved utpeiking av styremedlemmar legge til grunn dei råd som er gitt frå KS-Eigarforum.
- Fræna kommune ønskjer å ha ei proaktiv haldning til utøving av eigarskap.

Dokumentet skal også være et viktig verktøy og opplæring for folkevalgte som skal utøve det kommunale eierskapet.

Da eierskapsmelding ble vedtatt 23.5.2011 ble 13 overordnede prinsipp for eierstyring vedtatt av kommunestyret. I punkt 12 ble det vedtatt: «Kommunestyret ber om at revidert eigarskapsmelding blir framlagt tidlig på hausten kvart år». Kommunen opplyser at meldingen ikke er revidert.

Selskapstyper som omfattes av selskapskontroll

Selskapskontroll omfatter alt kommunalt eierskap som er organisert med hjemmel i andre lover enn kommuneloven samt interkommunalt samarbeid etter koml. kapittel 5 og som er egne rettssubjekt. Inkludert er dermed aksjeselskaper, interkommunale selskaper (IKS) og samvirkeforetak.

Kontrollutvalgets plikt til å gjennomføre selskapskontroll påvirkes ikke av eierskapets omfang eller av hvem som eventuelt er medeiere. Selskapskontrollens innhold og omfang kan imidlertid påvirkes av dette. For eksempel vil rammene for forvaltningsrevisjon være påvirket av manglende innsynsrett etter koml. § 80, i selskaper som ikke fullt ut – direkte eller indirekte – er eid av kommuner/ fylkeskommuner. I slike tilfeller må forvaltningsrevisjon basere seg på innsyn i åpne kilder eller alternativt på et utvidet innsyn etter særskilt avtale med de øvrige eierne.

Aksjeselskaper (eierskapsmelding 2010/2011 og regnskap 2015)

Selskapskontroll kan gjennomføres i selskaper som eies av kommunen, eller selskaper som eies sammen med andre kommuner og/ eller fylkeskommuner. Skal det gjennomføres selskapskontroll i selskaper hvor andre har eierandeler, krever dette hjemmel i selskapets vedtekter, eller at disse eierne aksepterer at selskapskontroll gjennomføres.

Kommunen har tre heleide aksjeselskap: Eigedomsselskapet Norlund AS, Torabu AS og Fræna Sentrumsutvikling AS. Tabell under viser kommunens eierinteresser i aksjeselskaper.

Aksjeselskap	Eierandel (%)	Merknader - Andre eiere
Eigedomsselskapet Norlund AS	100,00	
Torabu AS	100,00	
Kystlab – Prebio AS	1,90	Kommuner og andre
Harøysund Næringspark AS	60,00	Kommuner og andre
Molde Lufthavnutvikling AS	2,37	Kommuner og andre
Langfjordforbindelsen AS	0,43	Kommuner og andre
Astero AS	4,88	Kommuner og andre
Fræna Næringsforum AS	22,62	Andre
Ergan Eigedom AS	63,37	Andre
Fræna Sentrumsutvikling AS	100,00	
Snarveien AS	1,42	
Bjørnsundruta AS	86,60	Andre
Nordmøre Fiskebåt AS	1,60	
Gassveg AS	10,41	
Møreaksen AS	0,22	
Fræna Boligstiftelse AS		
Skaret Skisenter AS		
Muritunet AS	3,33	Kommuner og andre
Nord Vest Handverk AS		
Biblioteksentralen AS		
Samspleis AS		Kommuner og andre
Destinasjon Molde og Romsdal AS		Kommuner og andre

Tabell: Oversikt over Fræna kommunes eierandeler i aksjeselskap.

Kilde: Eierskapsmelding for Fræna kommune 2010/2011. Fræna kommune regnskap 2015.

Interkommunale selskaper (IKS) (eierskapsmelding 2010/ 2011)

Fræna kommune deltar i interkommunalt samarbeid. Noen av samarbeidsforaene er organisert som interkommunale selskap (IKS). Tabell under viser kommunens eierinteresser i interkommunale selskaper.

IKS	Type selskap	Merknader
Gass Ror IKS		Utvikle ringverknader frå gassterminalen på Nyhavna
Molde og Romsdal Hamn IKS		Drift og utbygging av hamner i eigarkommunane
Kommunerevisjonsdistrikt 2		Interkommunalt samarbeid om revisjon
RIUA Romsdal		Romsdal interkommunale utval mot akutt forureining
Tøndergård skole		Interkommunal internatskole
RIR		Romsdalshalvøyas Interkommunale Renovasjonsselskap
Krisesenteret for Molde og Omegn IKS		Drift av lovfesta krisesenter
IKA		Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal
IKT Orkide (ikkje registrert som eige selskap)		Samarbeid om drift og innkjøp av IKT-system i 13 kommunar
Møre og Romsdal Revisjon IKS		Revisjonsselskap som etableres 1.7.2016

Tabell: Oversikt over Fræna kommunes eierandeler i interkommunale selskap.

Kilde: Eierskapsmelding for Fræna kommune 2010/2011. Fræna kommune regnskap 2015.

3.1 Analyse av overordnede risikofaktorer i Fræna kommune

Kommunen har tre hovedansvarsområder (kommuneloven § 1): Legge til rette for et funksjonsdyktig kommunalt folkestyre, yte gode og effektive tjenester til sine innbyggere og legge til rette for bærekraftig utvikling. Deler av kommunens virksomhet er viktigere enn andre deler for å kunne oppfylle kommunens hovedansvarsområder. Gjennom dette vil kommunen sikre en tillitskapende forvaltning med høy etisk standard.

Risiko er at det skjer noe som gjør at kommunen ikke når sine målsettinger. **Risikofaktorer** er mulige hendelser som kan gjøre at kommunen ikke når sine målsettinger. Analysen setter opp risikofaktorer som er **vesentlige** for kommunens måloppnåelse på de tre hovedansvarsområdene. I vurderingene er det tatt hensyn til de tiltak rådmannen har iverksatt for å sikre en **betryggende intern kontroll** (kommuneloven § 23 nr. 2). Risikofaktorene er vurdert ut fra **sannsynligheten** for at den inntreffer, og den konsekvensen det vil ha om det inntreffer. **Konsekvensene** kan ha følger for kommunens egen virksomhet og/eller kommunens innbyggere. Det vil bestandig være en viss risiko for at kommunen ikke når sine mål, men mye av denne risikoen har både lav sannsynlighet og lav konsekvens.

3.2 Eierskapskontroll

Eierskapskontrollen skal være med å sikre at kommunen utøver sitt eierskap på en profesjonell måte. Dette vil kunne gjøre at kommunen kan påvirke selskapet i ønskede saker, at eventuelle medeiere blir behandlet likt og at selskapets uavhengighet opprettholdes.

Risikofaktorer	Bakgrunn for risikovurdering		Risikovurdering Lav/Medium/Høy	
	Sannsynlighet for at risikofaktor inntreffer	Konsekvens om risikofaktor inntreffer	Sannsynlighet	Konsekvens
Prinsipper for eierskap og forvaltning				
Kommunen har utydelige prinsipper for utøvelse av eierskap (eierskapspolitikk)	Kommunen har utarbeidet eierskapsmelding (2011). Der trekkes det opp prinsipper for ansvars plassering og for hvordan kommunen skal utøve sitt eierskap. Rådmannen er ikke tillagt noe særskilt ansvar i den direkte oppfølgingen av kommunens eierinteresser, men har rapporteringsansvar i årsmelding/-regnskap.. Meldingen legger til grunn anbefalinger fra KS Eierforum og Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse. Det fremkommer av meldingen at den skal rulleres hver høst. Dette er ikke gjort. Det er uklart hvem som har ansvar for rullering av eierskapsmelding.	Kommunen opptre ikke som en profesjonell eier. Dette kan skade både kommunens og selskapets interesser. Kommunens omdømme svekkes.		
Kommunen bryter habilitetsbestemmelser	Kommunens størrelse gjør det sannsynlig at flere personer vil sitte i posisjoner som kan ha motstridende interesser. Oversikt over økonomiske interesser, verv etc. for folkevalgte og/ eller ansatte i administrasjonen føres i styrevervregisteret.no (KS). Eiermeldingen omtaler ikke habilitetsutfordringer.	Dårlig rettsikkerhetsgaranti, svekket omdømme og feil vedtak.		
Kommunen praktiserer ikke offentlighet i utøvelsen av sitt eierskap	I oversikt over selskapene (eierskapsmeldingen del 3) er det opplyst forventning om rapportering til kommunen. I stor grad er dette knyttet til budsjett, regnskap og årsmelding. Det er uklart i hvilken grad dette gjøres, og om slike dokumenter lagres i kommunens saksbehandlingssystem.	Vanskelig for innbyggerne å kontrollere kommunen når dokumenter ikke fremkommer på offentlig postjournal.		
Formål med eierskap				
Formålet med kommunens eierskap er uklart (eierstrategier)	Selskapets formål skal fremgå av vedtekter/ selskapsavtale. Prinsipielle endringer i vedtekter/ selskapsavtale skal vedtas av kommunestyret. Det er ingen rutiner for politisk behandling i kommunen av prinsipielle saker til eierorganer i selskaper i forkant av eiermøtet. Kommunens representant(er) i eierorgan er ikke pålagt å rapportere til ordfører eller rådmann.	Selskapet og dets virksomhet utvikles ikke til beste for kommunen og innbyggerne. Kommunens omdømme svekkes.		
Kommunen kontrollerer ikke	Stadig mer av den kommunale tjenesteytingen utføres av selskaper som ikke er en del av kommunen. Kommunestyret har få	Tjenestetilbudet til innbyggerne har ikke det innhold eller omfang som er fastsatt.		

om selskapet når sine mål	saker om resultatet av den tjenesteproduksjonen som skjer i disse selskapene til behandling. Det er uklart om årsmeldinger/-regnskap legges frem for kommunestyret til orientering. Det er ikke vanlig at kommunens representant(er) i eierorganet orienterer kommunestyret om driften i selskapene. Selskapskontroll i RIR IKS (2011) viste at kommunen ikke hadde systemer for å kunne være sikker på om den fikk avtalt tjeneste til avtalt pris. Dette forholdet er fulgt opp.			
Kommunestyrets vedtak følges ikke av selskapet	Kommunen har ingen skriftlige rutiner for hvordan vedtak generelt sett skal formidles til kommunens representant(er) i eierorganet. Ved selskapskontroll i RIR IKS (2011) ble ikke kommunestyrenes vedtak presentert skriftlig og samlet for representantskapet i selskapet. Representantskapsmedlemmer fra Fræna stemte på noen punkter i denne saken ikke i tråd med det kommunestyret hadde vedtatt. Dette forholdet er fulgt opp i forhold til RIR. Uklart hvordan dette er i andre selskap.	Selskapet og dets virksomhet utvikles ikke til beste for kommunen og innbyggerne. Kommunens omdømme svekkes.		
Representasjon i eierorgan og styre				
Nominasjonsordning i kommunen sikrer ikke nødvendig samlet kompetanse i styret i selskapet	I eierskapsmeldingen punkt 1.5 er det gitt prinsipper for valg av kommunens representanter til styreverv.	Selskapene kan få utilfredsstillende styring som gjør at de ikke når sine mål.		

3.3 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon skal være med å sikre at selskapet drives slik at det oppfyller sine mål og at dette gjøres på en etisk forsvarlig måte.

Risikofaktorer	Bakgrunn for risikovurdering		Risikovurdering Lav/Medium/Høy	
	Sannsynlighet for at risikofaktor inntre	Konsekvens om risikofaktor inntre	Sannsynlighet	Konsekvens
Prinsipper for eierskap og forvaltning				
Selskapets mål-oppnåelse er ikke tilfredsstillende	God måloppnåelse vil være særlig viktig i de selskapene som er tjenesteleverandører til kommunene. Kommunestyret følger i liten grad med på selskapenes måloppnåelse, jf. ovenfor.	Innbyggerne får ikke de tjenestene de har krav på. Konsekvensen vil variere betydelig ut fra hvilket selskap det gjelder.		
Selskapet bryter bestemmelser om offentlighet i offentlighetsloven og kommune-loven	Møre og Romsdal Redaktørforening har i 2011 undersøkt praktiseringen av offentlighet i en rekke selskaper i fylket der det offentlige har betydelige interesser. Mange av selskapene var i utgangspunktet ikke klar over at de var underlagt bestemmelsene. Kommunestyret vedtok ved behandling av eierskapsmelding 2011 overordnede prinsipper for eierstyring. I punkt 2 gis det bestemmelse om at «Det skal være innsyn knytt til Fræna kommune sitt eierskap og til selskapa si verksemnd, basert på prinsippet om meiroffentligheit. Det vert føresett også at selskapa, så langt det er praktisk mogleg, følger reglane i offentlighetslov, forvaltningslov og lov om offentlige innkjøp».	Svekket rettsikkerhet for innbyggerne.		
Selskapet bryter saksbehandlingsregler i forvaltningsloven	Saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven gjelder for alle organer for stat eller kommune samt private selskaper som treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift. På generelt grunnlag antas at det kan være usikkerhet i noen selskaper i forhold til hvilken myndighet de har fått delegert og hvilke type vedtak som fattes, jf. omtale av offentlighet ovenfor.	Svekket rettsikkerhet for innbyggerne.		
Selskapet bryter regelverket for offentlige anskaffelser	På generelt grunnlag antas at det kan være usikkerhet i noen selskaper i forhold til om de omfattes av regelverket, jf. omtale av offentlighet ovenfor.	Mindre effektiv drift, økonomisk tap og misligheter. Svekket omdømme.		

Vedlegg

Vedlegg 6 til årsregnskap 2015 gir en oversikt over aksjer og andeler:

Note 6 – Aksjer og andeler (kroner)

Aksjer	Antall	Eierandel	Bokført pr.	
			31.12.2015	31.12.2014
Eigedomsselskapet Norlund AS	298	100 %	3 919 000	3 919 000
Torabu AS	50	100 %	50 000	50 000
Kystlab - Prebio AS	6095	1,90 %	353 510	353 510
Harøysund Næringspark AS	60	60 %	233 410	268 516
Molde Lufthavnutvikling AS	44	2,37 %	430 500	430 500
Langfjordforbindelsen AS	2	0,43 %	150 000	150 000
Tusten Tunnelselskap AS 2)			0	61 000
Astero AS	105	4,88 %	37 500	37 500
Fræna Næringsforum AS	100	22,62 %	40 372	40 372
Ergan Eiendom AS	9970	63,37 %	10 639 452	10 639 452
Fræna Sentrumsutvikling AS	17880	100 %	1 788 000	1 788 000
Gass Ror IKS		16,67 %	200 000	200 000
Snarveien AS	10	1,42 %	50 000	50 000
Bjørnsundruta AS	866	86,60 %	86 600	86 600
Nordmøre Fiskebåt AS	100	1,6 %	10 000	10 000
Gassvegen AS	100	10,41 %	100 000	100 000
Møreaksen AS	160	0,22 %	16 800	16 800
Fræna Boligstiftelse AS			20 000	20 000
Skaret Skisenter AS			5 000	5 000
Muritunet AS	50	3,33 %	5 000	5 000
Nord Vest Handverk AS			4 000	4 000
Biblioteksentralen AS			2 100	2 100
Sum aksjer			18 141 244	18 237 350

Kilde: Fræna kommune, årsmelding 2015

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 21/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORTEN «SAMHANDLINGSREFORMEN I FRÆNA KOMMUNE»

Sekretærens innstilling

Kontrollutvalget tar oppfølging av forvaltningsrevisjonsprosjektet «**Samhandlingsreformen i Fræna kommune**», og revisjonens redegjørelse og vurdering av kommunens oppfølging til orientering.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Fræna vedtok i sitt møte 27.11.2013 i sak 36/13 å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt som ser på innføringen av samhandlingsreformen i Fræna kommune. Undersøkelsen skulle se nærmere på det forebyggende og helsefremmende arbeidet med folkehelsen, tjenestetilbud og fagkompetanse, samarbeidsavtalen med helseforetaket, helhetlige tjenester og økonomi. Utvalget ønsket også at det skulle foretas en vurdering av de utfordringer samhandlingsreformen har medført for de hjemmebaserte tjenester.

Prosjektet inngår i Plan for forvaltningsrevisjon 2012 – 2015 under prioritert område i planens *pkt. 3.2 Gode og effektive tjenester*.

Ihh. til Engasjementsavtalen mellom kontrollutvalget i Fræna og Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal (KR2) skal det i starten av et forvaltningsrevisjonsprosjekt utarbeides et utkast til prosjektplan som skal danne grunnlaget for gjennomføringen av prosjektet. Prosjektplanen for ovennevnte prosjekt ble vedtatt av kontrollutvalget i møte 01.10.2014 i sak 29/14.

Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon følger av kommunelovens § 77, nr. 4 og Forskrifter for kontrollutvalg, kap. 5.

Kontrollutvalget skal rapportere og legge fram gjennomførte forvaltningsrevisjonsrapporter og resultatene av disse til kommunestyret, jmf. kontrollutvalgsforskriftens § 11.

Vedlegg:

- Brev til Fræna kommune fra kommunerevisjonen, datert 11.04.2016.
- Brev til kommunerevisjonen fra Fræna kommune, datert 19.05.2016.
- Brev til kontrollutvalget fra kommunerevisjonen, datert 6.6.2016.

VURDERING

Samhandlingsreformen ble innført med virkning fra 1. januar 2012. Reformens visjon er «Rett behandling – på rett sted – til rett tid». Et av målene for reformen var å gi rammene for en ny kommunerolle og tydeliggjøre kommunenes oppgaver i tillegg til å øke innsats på folkehelsen og forebyggende arbeid. Hensikten med reformen er også å bedre samarbeidet mellom spesialhelsetjenesten og kommunens helse- og omsorgstjeneste. Ved innføringen av reformen ble det vedtatt ny lov om folkehelsearbeid og ny lov om helse og omsorgstjenester.

Grunnlaget for rapporten er undersøkelser av følgende problemstillinger:

- Hva er status for arbeidet med å styrke det forebyggende og helsefremmende arbeidet?
- Har kommunen utviklet tjenestetilbudet og styrket kompetansen?
- Hva blir gjort for å sikre at pasient/bruker får koordinerte og helhetlige tjenester?
- Hvordan sikrer kommunen iverksetting av samarbeidsavtalene med Helse Møre og Romsdal?
- Hva er de økonomiske virkemidlene og de økonomiske kostnadene for kommunen?

Samhandlingsreformen er en stor og omfattende retningsreform hvor iverksetting skal skje over tid. De avgrensninger som revisjonen har gjort i undersøkelsen går fram av rapportens pkt. 2.3.

Anbefalinger

Innledningsvis viser revisjonen til at de, gjennom forvaltningsrevisjonsprosjektet, har avdekket noen forbedringspunkt som det er redegjort for i rapporten. På bakgrunn av skisserte problemstillinger, revisjonskriterier og vurderinger har revisjonen i rapportens avsnitt 1 gjort sine samlede vurderinger og anbefalinger nedfelt i følgende fem punkt:

1. Fræna kommune bør vurdere hvordan folkehelse i planleggingen skal ivaretas i henhold til krav i lovverket og avtaler, og hvordan kommunen kan sikre rapportering.
2. Fræna kommune bør videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet og avklare nærmere organisering og ansvarsfordeling.
3. Fræna kommune bør videreføre arbeidet med kompetanseutvikling, herunder kompetanseplan og samarbeidet med helseforetaket.
4. Fræna kommune bør videreutvikle arbeidet med å sikre helhetlige og koordinerte tjenester, herunder legge til rette for koordinator og tverrfaglig samarbeid.
5. Fræna kommune bør sikre medvirkning, forankring og vurdere ansvarsfordelingen for oppfølging av samarbeidsavtalen mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal.

Kontrollutvalget behandlet rapporten og fattet følgende vedtak i møte 10.03.2015, sak PS 4/15:

1. Fræna kommunestyre tar forvaltningsrevisjonsrapporten **Samhandlingsreformen i Fræna kommune** til etterretning og slutter seg til de anbefalingene som kommer fram i rapportens avsnitt 1 under **Samlede vurderinger og anbefalinger**.
2. Kommunestyret ber rådmann om å sørge for at revisjonens anbefalinger i avsnitt 1 blir fulgt og påse at dette arbeidet gjennomføres.
3. Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å følge opp rapporten og gi skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen en periode på 12 – 18 mnd.

Kontrollutvalgets behandling

Forvaltningsrevisor Anny Sønderland redegjorde for arbeidet med forvaltningsrevisjonsprosjektet og kommenterte de funn som var gjort og revisjonens anbefalinger i rapportens avsnitt 1.

Rådmann Anders Skipenes og ordfører Nils J. Gjendem kommenterte rapporten og det arbeidet som er gjort i Fræna kommune.

Forvaltningsrevisor og rådmann svarte på spørsmål fra utvalgets medlemmer.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med sekretærens innstilling. (5 voterende)

Fræna kommunestyre behandlet forvaltningsrevisjonsrapporten i sak PS 31/2015 den 26.05.2016 og fattet følgende vedtak:

1. Fræna kommunestyre tar forvaltningsrevisjonsrapporten **Samhandlingsreformen i Fræna kommune** til etterretning og slutter seg til de anbefalingene som kommer fram i rapportens avsnitt 1 under **Samlede vurderinger og anbefalinger**.
2. Kommunestyret ber rådmann om å sørge for at revisjonens anbefalinger i avsnitt 1 blir fulgt og påse at dette arbeidet gjennomføres.
3. Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å følge opp rapporten og gi skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen en periode på 12 – 18 mnd.

Kommunerevisjonen har fulgt opp kommunestyrets vedtak pkt. 3 ved å følge opp rapporten og gi en skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen er periode på 12-18 mnd.

Konklusjonen til kommunerevisjonen i brev til kontrollutvalget datert 6.6.2016, er at Fræna kommune har fulgt opp eller har planer for oppfølging av anbefalingene i samsvar med pkt. 2 i kommunestyrets vedtak. Etter revisjonens vurdering er mottatt tilbakemelding fra kommunen tilstrekkelig til at saken kan avsluttes.

Kommunerevisjonen anbefaler likevel kontrollutvalget vurderer behovet for å holde seg orientert om oppfølgingen av samarbeidsavtalen mellom Fræna kommune og Helse Møre og Romsdal.

Sveinung Talberg
rådgiver

Kommunerevisjonsdistrikt 2

Møre og Romsdal

Telefon: 71 11 14 53 - direkte
Telefon: 71 11 10 00 - hovedkontor
Telefaks: 71 11 10 28
Mobil: 97 53 99 87
E-post: anny.sonderland@molde.kommune.no
Organisasjonsnr.: 976 663 268

Fræna kommune

Deres referanse:

Vår referanse:
Anny Sønderland

Arkivkode:

Sted/dato
Molde, 11.4.2016

Oppfølging av rapport om «Samhandlingsreformen i Fræna kommune»

Fræna kommunestyre gjorde i møte 26.05.2015, PS 31/2015 *Forvaltningsrevisjonsrapporten «Samhandlingsreformen i Fræna kommune»*, slikt vedtak:

1. Fræna kommunestyre tar forvaltningsrevisjonsrapporten **Samhandlingsreformen i Fræna kommune** til etterretning og slutter seg til de anbefalingene som kommer fram i rapportens avsnitt 1 under **Samlede vurderinger og anbefalinger**.
2. Kommunestyret ber rådmann om å sørge for at revisjonens anbefalinger i avsnitt 1 blir fulgt og påse at dette arbeidet gjennomføres.
3. Kommunestyret ber kommunerevisjonen om å følge opp rapporten og gi skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen en periode på 12 – 18 mnd.

Rapporten gav følgende anbefalinger

1. Fræna kommune bør vurdere hvordan folkehelse i planleggingen skal ivaretas i henhold til krav i lovverket og avtaler, og hvordan kommunen kan sikre rapportering.
2. Fræna kommune bør videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet (om folkehelse) og avklare nærmere organisering og ansvarsfordeling.
3. Fræna kommune bør videreføre arbeidet med kompetanseutvikling herunder kompetanseplan og samarbeidet med helseforetaket.
4. Fræna kommune bør videreutvikle arbeidet med å sikre helhetlige og koordinerte tjenester herunder legge til rette for koordinator og tverrfaglig samarbeid.
5. Fræna kommune bør sikre medvirkning, forankring og vurdere ansvarsfordelingen for oppfølging av samarbeidsavtalen mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal.

Vi vil med dette be om status for oppfølging av anbefalingene. Kontrollutvalget skal ha møte 14. juni 2016. Vi ber om tilbakemelding innen 20. mai 2016.

Med hilsen

Anny Sønderland
forvaltningsrevisor

Kopi: Kontrollutvalget i Fræna kommune, ved Kontrollutvalgsekretariatet for Romsdal

Fræna kommune

Rådmann

Kommunerevisjonsdistrikt 2
V/ Anny Sønderland
Rådhusplassen 1
6413 Molde

Deres ref:
Anny Sønderland

Vår ref
2011/1628-36

Saksbehandler
Arild Kjersem

Dato
19.05.2016

Oppfølging - Forvaltningsrevisjonsrapport om samhandlingsreformen

Vi viser til brev av 11.04.2016, hvor vi blir bedt om status for oppfølgingspunktene 1-5.

Punkt 1: Fræna kommune bør vurdere hvordan folkehelse i planleggingen skal ivaretas i henhold til krav i lovverket og avtaler, og hvordan kommunene skal sikre rapportering.

Folkehelse i planleggingen: Kommunen ønsker å sikre at folkehelseperspektivet blir ivaretatt på alle arenaer, og har ulike tverrfaglige arenaer der folkehelse nå er fast representant.

- Planforum (fast møte hver måned).
- Helseforum (fast møte hver måned).
- Skoleforum (fast møte hver måned, FHK møter etter behov/sak).
- Tverrfaglig møte i kulturavdelingen, (fast møte hver måned).
- Frisklivssentralen (fast møte hver måned)
- M.m.

I tillegg er folkehelsekoordinator med på mange ulike planprosesser i kommunen, når disse skal utarbeides eller rulleres:

- Planstrategien
- Samfunnsdel/Arealdel i Kommuneplanen
- PROF-plan (Pleie, rehabilitering, omsorg og forebyggende plan)
- Rusmiddelpolitisk/Alkoholpolitisk plan
- Kultur, idrett- og friluftslivsplan
- Boligsosial plan
- M.m.

Tiltak for å sikre rapportering:

Postadresse Fræna kommune, 6440 Elnesvågen	Besøksadresse Kommunehuset	Telefon 712 68 100	Bank 8601 42 36300
E-post: postmottak@frana.kommune.no	www.frana.kommune.no	Telefaks 712 68 199	Org.nr 845 241 112

Folkehelsekoordinator rapporterer i dag til egen kommune og til God Helse-nettverket på Fylket hvert år. Disse blir lagt fram henholdsvis til eget kommunestyre som orienteringssak og til Fylkestinget, gjennom en samlet rapport sammenfattet av Kulturavdelingen på Fylket.

For å bli bedre på egen rapportering i kommunen vår, ønsker vi å endre vår egen kommunale årsrapport ved å legge til et eget punkt om folkehelse som alle avdelinger skal rapportere på. Dette har vi til nå manglet, og vil legge til rette for en besøksrunde fra folkehelsekoordinator og kommuneplanlegger til hver avdeling for å skape en forståelse og felles plattform for hva folkehelse innebærer for akkurat denne avdelingen. I dette «dialogmøtet» vil vi både informere generelt om hva folkehelsearbeidet innebærer og hvilket ansvar vi har i kommunen, samt drive kompetanseheving på ulike områder og skape dialog i avdelingene rundt tema. En slik bevisstgjøring tror vi kan være med å skape en mer felles tankegang på hva vi gjør i vårt folkehelsearbeid og hva vi eventuelt kan gjøre bedre.

Punkt 2: Fræna kommune bør videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet om folkehelse og avklare nærmere organisering og ansvarsfordeling.

Vedrørende organisering av ressursen til folkehelsearbeidet i vår kommune, har vi allerede vært igjennom flere runder med diskusjon om hvor stillingen bør ligge. Nå ligger den til Kulturavdelingen og fungerer fint i samspill med idrett og friluftsliv. Man bør nok likevel passe på å sette av mer tid til det langsiktige folkehelsearbeidet og oversiktsarbeidet.

Likevel ser vi at tendensene i andre kommuner er at stillingen flyttes til Rådmannens stab, eller til egen planavdeling i større kommuner. Vi ser at for å skape mer fokus på det langsiktige planarbeidet utover i organisasjonen og løpende oversiktsarbeidet, vil dette være en mer riktig plassering. Signalene i folkehelsearbeidet kommer da direkte fra Rådmannen, som viser en tydelig profil i hvordan kommunen skal tenke og utføre sine tjenester. Dette vil gi det tverrfaglige folkehelsearbeidet et tydeligere preg nedover i organisasjonen. Forlaget om endring av plassering vil da eventuelt måtte tas opp på nytt i vår kommune.

Det tverrfaglige folkehelsearbeidet vil vi sette mer fokus på, og vi vil i tillegg opprette en egen folkehelsegruppe, som kan bistå til å holde fokus på det langsiktige arbeidet og oversiktsarbeidet framover.

Punkt 3: Fræna kommune bør videreføre arbeidet med kompetanseutvikling herunder kompetanseplan og samarbeidet med helseforetaket.

Vi ser utfordringene vi står overfor med tanke på å rekruttere kvalifisert personell til tjenesten vår. Kommunens behov for kvalifisert arbeidskraft vil være økende. Dette gjør at vi nå tar mål av oss til å få videreført arbeidet med en kompetansekartlegging og en kompetanseplan i kommunen.

For PROF-området vil et tiltak være å i større grad tilrettelegge for kompetanseheving i ansettelsestiden. Både for å kunne øke kunnskap hos våre ansatte, men også for å benytte dette som et virkemiddel i rekruttering. Vi forsøker å tilrettelegge for dette innenfor de ressurser vi har pt., og søke på de økonomiske virkemidler som er tilgjengelig fra andre offentlige instanser. Som et konkret tiltak som kan nevnes, er kommunens deltagelse i prosjektet «Menn i helse», som har bidratt til rekruttering av nye medarbeidere.

Samarbeidsavtalen med helseforetaket legger til rette for hospitering. Dette er en kunnskapsarena vi i større grad kan benytte oss av, og det vil bli tatt kontakt med helseforetaket med dette for øyet.

Punkt 4: Fræna kommune bør videreutvikle arbeidet med å sikre helhetlige og koordinerte tjenester, herunder legge til rette for koordinerte og tverrfaglige samarbeid.

Det arbeides kontinuerlig i kommunen med å sikre helhetlige og koordinerte tjenester, både internt og med helseforetak. Utvikler vi tjenesten vår, må vi samtidig sørge for gode plattformer for samhandling. På mange områder har vi lyktes med dette arbeidet, noe som kanskje gjenspeiler seg i at kommunen ble kåret til årets samhandlingskommune på nasjonalt nivå i årets «Kommunebarometeret».

Et krevende felt er imidlertid samhandlingen om utskrivingsklare pasienter med helseforetaket i tråd med samarbeidsavtalen vedlegg 5a. I tilknytning til dette, er det nylig tatt initiativ til en felles arena for koordinatortjenesten i ROR-kommunene. Dette blir tatt videre via det lokale samhandlingsutvalget.

Punkt 5: Fræna kommune bør sikre medvirkning, forankring og vurdere ansvarsfordeling for oppfølging av samarbeidsavtalen mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal.

I forhold til ansvarsfordeling hva gjelder oppfølging av samarbeidsavtalen, har vi endret på deltakelse i det lokale samhandlingsutvalget, som i ny struktur erstattet administrativt samhandlingsutvalg. Enhetsleder for institusjonstjenesten i kommunen er nestleder i utvalget, og erstattet dermed kommunalsjefen.

Vi kan fremdeles bli bedre internt på medvirkning og ansvarsfordeling for oppfølging av samarbeidsavtalen med helseforetaket. Dette vil vi ha på agendaen på møter i kommunens Helseforum, hvor rådmann, kommunalsjefer, enhetsledere og leder for koordinerende enhet har fast oppmøte.

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ingen håndskrevet signatur

Med helsing

Arild Kjersem
Kommunalsjef

Kommunerevisjonsdistrikt 2

Møre og Romsdal

Telefon: 71 11 14 53 - direkte
Telefon: 71 11 10 00 - hovedkontor
Telefaks: 71 11 10 28
Mobil: 97 53 99 87
E-post: anny.sonderland@molde.kommune.no
Organisasjonsnr.: 976 663 268

Kontrollutvalget i Fræna kommune

Deres referanse:

Vår referanse:
Anny Sønderland

Arkivkode:

Sted/dato
Molde, 6.6.2016

Oppfølging av rapport om «Samhandlingsreformen i Fræna kommune»

Vi viser til vedlagte brev til Fræna kommune av 11.4.2016 om oppfølging av Fræna kommunestyres vedtak, PS 31/2015 *Forvaltningsrevisjonsrapporten «Samhandlingsreformen i Fræna kommune»*.

Vi viser videre til vedlagte brev fra Fræna kommune av 19.5.2016 der kommunen svarer på oppfølging av kommunestyrets vedtak og revisjonens anbefalinger.

Tilbakemeldingen viser at Fræna kommune har fulgt opp eller har planer for oppfølging av anbefalingene i samsvar med kommunestyrets vedtak.

Anbefalingene er delvis knyttet til områder der det gjerne vil være behov for kontinuerlig utvikling og forbedring. Dette gjelder for eksempel arbeidet med å sikre helhetlige og koordinerte tjenester.

Etter revisjonens vurdering er mottatt tilbakemelding fra kommunen tilstrekkelig til at saken kan avsluttes.

Kommunerevisjonen anbefaler likevel at kontrollutvalget vurderer behovet for å holde seg orientert om oppfølgingen av samarbeidsavtalen mellom Fræna kommune og Helse Møre og Romsdal.

Med hilsen

Anny Sønderland
forvaltningsrevisor

Kopi: Fræna kommune

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/03
Arkiv: 033
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 07.06.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 22/16	Kontrollutvalget	14.06.2016

OPPFØLGINGSLISTE

Sekretariatets innstilling

I oppfølgingslisten gjøres følgende endringer:

**OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORTEN
«SAMHANDLINGSREFORMEN I FRÆNA KOMMUNE»**

- Oppfølging av samarbeidsavtalen mellom Fræna kommune og Helse Møre og Romsdal

Saksopplysninger

Vedlagt følger ajourført oppfølgingsliste pr 07.06.2016.

I dette møtet er det lagt opp til orientering fra kommunens administrasjon.

VURDERING

Dersom det er saker utvalget ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet eller i et senere møte, kan disse bli fremmet i møtet for oppføring på oppfølgingslisten.

Viser til sak PS 21/16. Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre når det gjelder å holde seg orientert om oppfølgingen av samarbeidsavtalen mellom Fræna kommune og Helse Møre og Romsdal.

Sveinung Talberg
rådgiver

SAKSOPPFØLGING

(ajourført pr. 07.06.2016)

Saker som er tatt opp:	Dato:	Ansvar:	Merknad:	Status:
Etiske retningslinjer	18.02.13	Adm/sekr.	Etiske retningslinjer skal vere ein rettleiar for å handle godt og forsvarleg i dei ulike situasjonane. Kommunen sine etiske retningslinjer skal vere eit uttrykk for den etiske standard som skal gjelde for kommunen sine tilsette. Alle plikter å halde seg til lover, forskrifter og reglement som har betydning for kommunen si verksemd, og å halde seg lojalt til dei vedtak som er fatta. Kontrollutvalet ønskjer ei orientering frå administrasjonen om korleis Fræna kommune følgjer dei Etiske retningslinjene og korleis rutinane for varsling av kritikkverdige tilhøve fungerer. Dette er viktige element i korrupsjons førebyggjande arbeid.	<p>16.04.13: Kontrollutvalet vil be administrasjonen om å gi ei orientering til utvalet sitt møte i juni 2013.</p> <p>11.06.13: Orientering fra administrasjonen utsettes til neste møte.</p> <p>21.10.13: Personalsjef Kari Gagnat orienterte i dagens møte under sak OS 08/13. Det arbeides nå med å lage nye retningslinjer. Det er brukt tid på å forankre dette arbeidet i ledergruppen. Administrasjonen ønsker innspill fra kontrollutvalget til de nye retningslinjene. Utkast til nye Etiske retningslinjer vil bli oversendt kontrollutvalgssekretariatet som vil legge det fram for kontroll-utvalget når de foreligger.</p> <p>11.02.14: Kontrollutvalget vil be administrasjonen om en statusrapport til neste møte.</p> <p>29.04.14: Kst. rådmann orienterte. Utkast til nye etiske retningslinjer vil bli lagt fram på ledersamling i kommunen 14. mai. Utkast til nye retningslinjer oversendes kontroll-utvalget til uttale.</p> <p>01.10.14: Rådmann orienterte. Det er utarbeidet nye Etiske retningslinjer. Dokumentet har vært ute til høring i ledergruppen og administrasjonen holder på med å samordne de innspill som har kommet. Dette arbeidet er litt forsinket. Utvalget etterlyste et system for avviksrapportering. Rådmannen vil undersøke dette nærmere og komme tilbake til dette senere. Utvalget minnet også om at utkast til nye Etiske retningslinjer skulle vært oversendt til kontrollutvalget til høring.</p> <p>24.11.14: Ingen fra administrasjonen hadde anledning til å møte til denne saken. Kontrollutvalget gikk igjennom utkast til Etiske retningslinjer for Fræna kommune som oversendt sekretariatet i forkant av møtet. Sekretæren sender et høringssvar til Fræna kommune på vegne av kontrollutvalget. Kontrollutvalget følger saken videre til retningslinjene er behandlet politisk.</p> <p>10.03.15: Rådmann orienterte. Utkastet til nye Etiske retningslinjer vil være klar til politisk behandling i løpet av 1. halvår 2015.</p> <p>Sekretæren opplyste at høringssvar fra kontrollutvalget var sendt til Fræna kommune v/ rådmann 03.12.2014, jf. statusrapport pr. 24.11.2014.</p> <p>15.06.15: Rådmann orienterte. Personalsjefen har gjennomgått de Etiske retningslinjene. Nyansatte blir informert om retningslinjene. Arbeidet med å revidere de Etiske retningslinjene pågår fremdeles og kommunen har som mål at det skal være avsluttet over sommerferien.</p>

				<p>Kontrollutvalget vil be om en statusrapport i utvalgets siste møte i 2015 dersom ikke reviderte Etsiske retningslinjer er lagt fram for politisk behandling.</p> <p>07.12.15: Kommunalsjef Arild Kjersem orienterte. Det har ikke vært kapasitet i administrasjonen til å ferdigstille saken om Etsiske retningslinjer for politisk behandling grunnet prioritering av andre presserende saker. Kommunalsjefen antyder at saken vil være klar for politisk behandling i løpet av første halvår 2016. Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre.</p> <p>11.02.16: Se sak 08/16 Eventuelt, interne rutiner og reglement. Orientering fra rådmannen.</p> <p>04.04.16: E-post med notat fra rådmannen i Fræna. Rådmannen har utarbeidet forslag til etiske retningslinjer for Fræna kommune(vedlagt til innkallingen i møte 12.4.16) som vil bli behandlet i administrasjonsutvalget 19.april 2016 og senere for endelig vedtak i kommunestyret. Mer spesifikke spørsmål knyttet til f.eks. bruk av dataverktøy, taushetsplikt og bruk av sosiale medier beskrives i egne vedlegg.</p> <p>12.04.16: I kontrollutvalget sitt møte 12.4.2016 orienterte rådmannen om forslag til etisk reglement som skal til politisk behandling i administrasjonsutvalget 19.4.2016 og videre til kommunestyret. Forslaget var vedlagt saken til kontrollutvalget. Lederen i kontrollutvalget var opptatt av hvordan etikken skal gjøres kjent og formidles etter at det er vedtatt slik at det ikke blir «et reglement i en skuff».</p> <p>Rådmannen svarte at han vil tydeliggjøre innholdet i organisasjonen ved at alle handlinger skal «tåle dagens lys».</p> <p>23.05.2016: Fræna kommunestyre vedtar etiske retningslinjer slik de er framlagt (sak PS 59/2016) Kontrollutvalget ønsker å følge denne saken videre etter at kommunestyret har vedtatt etiske retningslinjer med bakgrunn i at de er opptatt av implementering og praktisering og at reglement rundt dataverktøy, taushetsplikt og bruk av sosiale medier beskrives utenfor reglementet «etiske retningslinjer».</p>
Innføring av et elektronisk kvalitetssystem i Fræna kommune	29.04.15	Adm/sekr.	<p>Det fremgår av Fræna kommunes Årsrapport for 2014 at kommunen har gått til anskaffelse av et elektronisk kvalitetssystem levert av Kommuneforlaget. Systemet inneholder bl.a. personlhandbok, kvalitetshåndbok, system for avvikshåndtering, lovsamling og HMS-håndbok etc. Kvalitetssystemet skal brukes av ansatte på alle nivå i</p>	<p>29.04.15: Kontrollutvalget ønsker i neste møte å få en orientering fra administrasjonen om arbeidet med innføringen av det elektroniske kvalitetssystemet og en statusrapport om hvor langt arbeidet med implementeringen er kommet.</p> <p>15.06.15: Rådmann orienterte. Det elektroniske kvalitetssystemet er innkjøpt og opplæring skjer nå på ledernivå. Kontrollutvalget ønsker i første halvår 2016 å få en orientering fra administrasjonen om det elektroniske kvalitetssystemet og en statusrapport om hvor langt arbeidet med implementeringen er kommet.</p> <p>11.02.16: Se sak 08/16 Eventuelt, interne rutiner og reglement. Orientering fra rådmannen.</p>

			<p>organisasjonen og vil være en del av kommunens internkontrollsystem. Implementering av kvalitetssystemet vil være arbeids- og ressurskrevende i hele organisasjonen.</p>	<p>04.04.16: Epost med notat fra rådmannen i Fræna. Rådmannen vil orientere om dette i møte 12.4.16. 12.04.16: I kontrollutvalget sitt møte 12.04.2016 orienterte personalsjefen om innholdet i KF(Kommuneforlaget) sitt kvalitetssystemverktøy. Dette er et elektronisk verktøy som skal rulles ut i hele organisasjonen. Opplæring og implementering er godt i gang. Dette gjelder innenfor delen som omhandler «Personalhåndboka». Verktøyet skal brukes og måles opp mot ledersamtalen som rådmannen har. Alle interne reglement og bestemmelser skal inn i systemet. Det ble stilt spørsmål til avviksmeldinger og håndteringen av dette. Dette er i dag manuelt og ikke en del av kvalitetssystemet. Rådmannen håper systemet skal være en kilde til lærdom og forbedring. Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre med orientering i senere møter.</p>
Budsjettavvik på barnehageområdet	29.10.15	Sekr./adm	<p>PS 32/15 i Kontrollutvalget 29.10.2015: PS 22/15 i Kontrollutvalget 29.10.2015: Økonomirapport for 2. tertial 2015 for Fræna kommune viser et stort budsjettavvik for barnehageområdet med et forventet negativt avvik i 2015 på 9,8 mill. kroner. Avviket skyldes flere faktorer som har oppstått både i 2014 og i 2015. Kontrollutvalget ønsker en orientering fra kommunes administrasjon med nærmere redegjørelser for årsak til avvik, hvordan beregning av tilskudd til private barnehager fungerer og hvordan kommunen kan unngå slike avvik i fremtiden.</p>	<p>29.10.2015: Kontrollutvalget vil be kommunens administrasjon om slik orientering til utvalgets første møte i 2016. 07.12.2015: Kontrollutvalget ble i OS 15/15 Økonomirapport pr. 31.10.2015 orientert av økonomisjef Ole Rødal. Der ble også detaljårsakene til budsjettavvik på barnehageområdet orientert om og hvordan kommunen kan unngå slike avvik i fremtiden. I RS 20/15 og OS 15/15 ble Kontrollutvalget orientert om at kommunestyret i sak 75/2015 den 16.11.2015 hadde gjort vedtak om at de ber kontrollutvalget gjennomføre en forvaltningsrevisjon av barnehagesektoren, økonomi og drift. 14.12.2015: Formelt brev fra rådmannen til kontrollutvalgssekretariatet med henvisning til k/sak 75/2015 og anmodning om forvaltningsrevisjon-barnehage. 11.02.2016: Kontrollutvalgets vedtak i sak PS 04/16. Kontrollutvalget ber om en skriftlig redegjørelse fra rådmannen til neste møte på hvilke tiltak som er satt i verk for å lukke avvik som medførte budsjettavvik på barnehageområdet omtalt i økonomirapport pr. 2.tertial 2015. Tilbakemeldingen vil danne grunnlag for om dette blir et forvaltningsrevisjonsprosjekt basert på en revisjon og kontroll av om eventuelle tiltak for å lukke avvikene er satt i verk og fungerer. Kommunestyret blir orientert om kontrollutvalget sin konklusjon. 15.03.2016: Redegjørelse i brev fra rådmannen om iverksatte tiltak. 12.04.2016: Se sak PS 12/16 i kontrollutvalget møte 12.4.16: Kontrollutvalgets vedtak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kontrollutvalget tar rådmannen sin redegjørelse i brev av 15.03.2016 til orientering. 2. Kontrollutvalget ber kommunerevisjonen foreta undersøkelser av om de tiltak som går frem av brev fra rådmannen 15.03.2016 er iverksatt slik de er beskrevet. 3. Kontrollutvalget orienterer kommunestyret om de konklusjoner kommunerevisjonen kommer med etter sine undersøkelser og om det fortsatt er grunnlag for et forvaltningsrevisjonsprosjekt også med bakgrunn i analyse av risiko og vesentlighet i

				arbeidet med overordnet plan for forvaltningsrevisjon. Saken sees i sammenheng med PS 19/16 i kontrollutvalget 14.06.2016.
PS 08/16 EVENTUELT	11.02.16	Adm	Interne rutiner og reglement Rådmannen fikk ordet for å orientere om et arbeid som er startet i regi av KS nettverk. Der har Fræna kommune meldt seg på. Målsettingen for arbeidet er at kommunen skal bli i stand til å utarbeide gode og effektive rutiner og kontrollverktøy på alle områder i kommunen, samt å følge opp at rutiner og kontroller blir utført etter forutsetningene. Dette innbefatter også de saker som i dag står på kontrollutvalget sin oppfølgingsliste, bla. etiske retningslinjer, kvalitetssikringssystem, ROS-analyse og rutiner på barnehageområdet. Kontrollutvalget ser med tilfredshet på dette arbeidet og vil sette dette på oppfølgingslisten slik at rådmannen kan orientere kontrollutvalget om fremdriften i senere møter.	11.02.2016: Kontrollutvalget tok redegjørelsen til orientering fattet enstemmig vedtak om å sette saken på oppfølgingslisten. 12.04.16: Rådmannen orienterte kontrollutvalget i møtet 12.04.2016 om status. En er kommet godt i gang og har avvirket 2 av 4 samlinger i regi av KS-nettverket. Det er forutsetningen at dette skal bli en del av KF-kvalitetssystemet. Kontrollutvalget vil følge opp saken med videre orienteringer fra rådmannen.
PS 08/16 EVENTUELT	11.02.16	Adm	Rutiner for saksbehandling i Fræna kommune Saken ble tatt opp i møtet av medlem Ann Helen Dalheim. Formålet er å få en skriftlig redegjørelse fra rådmannen på hvilke rutiner kommunen har for mottak, registrering, behandling, svar og iverksetting av henvendelser og vedtak. Dette innbefatter søknader, forespørsler og generell saksbehandling. I første omgang ønsker en å undersøke rutinene på eiendomsforvaltning.	11.02.2016: Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i tråd med framlegg fra Ann Helen Dalheim. Saken settes på oppfølgingslisten. 04.04.16: Epost med notat fra rådmannen i Fræna. Rådmannen har iverksatt et arbeid for å beskrive og tydeliggjøre arbeidsprosessene i forbindelse med salg av bolig- og næringseiendommer. Saken vil bli lagt frem for PLØK og kommunestyret før sommerferien. Vedlagt rutinebeskrivelser så langt. 12.04.16: Rådmannen beskrev forslaget i møtet der formålet er å klargjøre ansvarsforhold og arbeidsflyt. Både i administrasjonen og mellom administrasjon og politisk nivå. Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre med orienteringer.
PS 08/16 EVENTUELT	11.02.16	Adm	Kommunen sine medlemsskap og eierinteresser i aksjeselskap, interkommunale selskap og	11.02.2016: Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i tråd med framlegg fra Leif Johan Lothe. Saken settes på oppfølgingslisten.

			<p>interkommunale samarbeid Saken ble tatt opp i møtet av medlem Leif Johan Lothe. Formålet er å få en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og medlemskap i selskap og samarbeid. Rådmannen blir bedt om å legge frem en oversikt til neste møte.</p>	<p>04.04.16: Mottatt oversikt på epost fra rådmannen som legges frem for kontrollutvalget 12.04.16. 12.04.16: Kontrollutvalget behandlet oversikten og vil be rådmannen om en oppdatert liste pr. dato samt en orientering fra rådmannen om status og innhold i de enkelte samarbeid og selskap for Fræna kommune sin del.</p>
PS 14/16 EVENTUELT	12.04.16	Sekr./adm	<p>Rutiner for registrering av henvendelser Kontrollutvalgsmedlem Leif Johan Lothe stilte spørsmål om hvordan Fræna kommune håndterer henvendelser som kommer pr epost, vanlig brev, SMS eller andre medier? Hvordan registreres og håndteres dette i post- og arkivsystemet? Kontrollutvalget ønsker svar på dette til neste møte.</p>	
PS 14/16 EVENTUELT	12.04.16	Sekr./adm	<p>Valgbarhet til kontrollutvalget Spørsmålet om valgbarhet til kontrollutvalget ble reist av Leif Johan Lothe og Inge Kvalsnes. Leif Johan Lothe og Ole Per Nøsen er medlem og varamedlem i kontrollutvalget og samtidig medlemmer i viltneemnda. Utelukket fra valg til kontrollutvalget er de som er medlem eller varamedlem til utvalg med beslutningsmyndighet. Inge Kvalsnes er fortsatt 6.varamedlem til driftsutvalget. Et utvalg med beslutningsmyndighet. Det er ikke foretatt nyvalg til Driftsutvalget slik kommunestyret forutsatte i k.sak 85/2015. Kontrollutvalgssekretariatet forespør ordfører hva som er status og hva som blir gjort.</p>	